

YENİ ÇAĞ

- C. B. Marks: Oktobr ve milli kurtuluş hareketi
  - W. Hollitscher: Kapitalizmde aydınların rolü
  - J. Woddis: İngiliz emperyalizminin taktiği
  - R. Otero: Halk güçlerinin birliği sorunu
-

OKTOBR DEVRİMİNİN 50. YILDÖNÜMÜNE DOĞRU

Sovyetler Birliği bugün – Sosyalist tanım

Yarım yüzyıldönce – 1917 yılında

ŞANLI BİR TARİHİN ANILMASI

Bulgaristan Halk Cumhuriyetinde

Sosyalist Macaristanda

VIYETNAM SAVAŞI

Güney Kore Birleşik Amerikanın uydusu

ÖZEL SAYFALARIMIZ

Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi ve Türkiyede Milli Kurtuluş
Hareketi

6 (36)

Haziran

1967

B A R I Ş V E S O S Y A L I Z M P R O B L E M L E R İ

B u s a y ı d a :

C. B. Marks –

Afrika Milli Kongresi İcra Komitesi üyesi (Güney Afrika)

Walter Hollitscher

Avusturya Komünist Partisi Merkez Komitesi Üyesi

Moris Salibi

Suriye Komünist Partisi Merkez Komitesi Üyesi

Oktober Devriminin 50. yıldönümüne doğru

Oktober ve milli kurtuluş hareketi

C. B. Marks

7 Kasım (eski Rus takvimine göre 25 Ekim) 1917-de, çağdaş dünya tarihinde nitelikçe yeni bir devre başladı. O gün, Rusya'da, sovyetler halinde örgütlenmiş olan ve Bolşeviklerin Leninci Partisi tarafından yönetilen emekçi halk, egemenliği güçlü ellerine aldı ve yeryüzünün altıda birini teşkil eden o uçsuz bucaksız ülkede kapitalistlerin ve pomeşçiklerin egemenliğine ebedi olarak son verdi.

Büyük Oktober Sosyalist Devrimi muazzam bir patlama gümbürtüsü ile emperyalizmin yapısını temellerine kadar sarstı, tüm ezgi, insan kırımı, canavarca sömürme ve sefalet sisteminde geniş gedikler açtı. O zamana kadar ezgi altında inliyen milyonlarca emekçi insan, bu gediklerden ilk defa olarak kendi yarın ümitlerinin, insan haysiyetine değer veren ve hak ve hürriyetlere dayanan bir hayatın mavi göğünü gördüler. Bu devrim patlayışının gümbürtülü yankıları, şu geçen elli yıl boyunca da, tarihin bütün dönemeçlerinde kat kat güçlenerek devam etti.

I

Oktober Devrimi, sömürge boyunduruğuna vurulmuş kıtaların uçsuz bucaksız toprakları üzerinde gaddarca sömürü ile milli ezginin çifte esareti altında inliyen milyonlarca insan için, milli kurtuluş hareketi için çok

büyük bir önem taşıyordu. Bu devrim, o zamana kadar bütün dünyaya hükmeden, Asya ve Afrika ülkelerine silâh zoruyla girip çöreklenen ve buraları Avrupa başkentlerinden yöneterek yeraltı-yerüstü zenginliklerini talan edip halkları da köle zincirlerine vuran bir avuç emperyalist büyük devletin mutlak egemenliğine son verdi.

Çarlık imparatorluğunun yıkıntıları üzerinde bir yeni sosyalist devlet doğdu. Bu devlet, emperyalistlerin sayısız cinayetlerine karşı derhal sesini yükseltti. Yeni sosyalist düzen sayesinde olağanüstü bir süratle seferber edilen ve canlı eylemlere yöneltilen muazzam potansiyel gücü, eski düzenden miras geri kalmışlığın kısa süreler içinde giderilmesine yardım etti ve Sovyetler Birliğini dünya devletleri sırasına yükseltti. Ve tarihte ilk defa olarak, çağdaş ekonomi ve tekniğin bütün üstünlüklerine sahip bir büyük devlet, milletlerarası sahneye, cihangir ve sömürücü rolünde değil, bu dünyada sabahdan akşama kadar kara toprakta en ilkel araçlarla didindikleri halde yine de geçimlerini sağlayamıyan, çıplak ve aç kalan, hakları da tanınmıyan yüz milyonlarca yoksulun sadık dostu ve savunucusu olarak çıktı. Bu hor görülen yoksulların çocukları o zamana kadar gerekli eğitim ve öğrenimi görmedikten başka, doğru dürüst okuma-yazma da öğrenememişlerdi. Zaten babaları-anneleri, yabancıların egemen olduğu ve yönettiği memleketlerinde vakitsiz ölümlerle bu dünyadan göçüp gidiyorlardı.

1917 yılında doğan yeni sosyalist devlet bütün bu insanlar için ümit demekti. Bu insanlar Marks'ın, Engels'in, Lenin'in öğretisini tanıyamamış olsalar da (zira onların bu olanaktan yoksun olmaları için sömürgeci efendiler ellerinden geleni yapmışlardı), bütün dünyada, halkların zindanı diye ün salmış olan Çarlık Rusyasının içinde, en uç bölgelerine kadar her yerinde komünistlerin milli ezgiye son verdiklerini görüyordu. Sovyet hükümeti, milletlerin kendi kaderlerine buyruk olma ve bağımsızlık hakkını yalnız ilân etmekle kalmadı, bu prensipi derhal uyguluyarak hayata da geçirdi.

Rus imparatorluğunun eski sömürgeleri kurtarılmıştır. Bunlar arasında gönüllü olarak Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ne katılan ülkelerde, ilk defa yurdunun efendisi haline gelen Rus proletaryası, gerçek bağımsızlık ve ulusal eşitliği garantilemenin biricik yolu olan güçlü bir kalkınmanın sağlanabilmesi için en enerjik ve cömert tedbirleri almakta gecikmedi.

Geçmişte emsali görülmemiş olan bu yüce örnek, sömürgelerin ezgi altındaki halkları üzerinde dolaysız ve dolaylı olarak sarsıcı, uyarıcı, heyecan verici bir etki yaptı. Bu olay, bizim milli kurtuluş hareketlerimizde hem nitelik hem de nicelik bakımından bir dönüşüm yarattı. O zamana kadar burjuva aydınlarının etkisi altında olan, bir hayli sınırlı istemlerle ortaya çıkan ve sınırlı ölçüde de olsa bazı haklar elde etmek için mücadele yürüten reformist tipinden küçük ve orta örgütler kısa zamanda yığinsal bir hareket niteliği kazandılar. Ve bu yığinsal hareket içinde artık tam

bağımsızlık isteği ve sömürge sisteminin kesinlikle tasfiyesi şiarı ileri sürülmeye başlandı. Bu uğurda girişilen eylemli savaşta zafere ulaşmanın gerçek olanakları açıkça belirdi. Bu kurtuluşçu hareketin güçlü seli, onun gelişme aşamaları boyunca bazı gel-git'ler görülmesine rağmen, hiçbir zaman cılızlaşmadı ve durmadı. Hareket durmadan kuvvet topluyor, başarıdan başarıya yürüyordu. Ve halen bütün Asya ve hemen hemen bütün Afrika, biçimsel olsa da, bağımsızlığa kavuşmuş bulunuyor.

Yüce tarihsel gelişme ve yükseliş içinde Ekim Devrimi ezgi altındaki halkların kurtuluş dâvasına paha biçilmez ve öneminin târifi imkânsız bir katkıda bulundu. Sovyet devleti, emperyalizmin ve yeni-sömürgeciliğin ölümcül politikasına sadece hücum etmek, onun içyüzünü ortaya koymak ve gerek Sovyetler Birliği içinde, gerekse memleket sınırları dışında milletler arasında kardeşçe ilişkilerin parlak bir örneğini vermekle kalmadı; milli kurtuluş için halklara pratik ve konkre yardımlarda da bulundu, ve bu yardımlar Sovyet devletinin kuvvet ve etkisinin büyümesi oranında da arttı.

Devrim elbette «ihraç» edilemez. Kendi öz hürriyetini elde etmek her halkın kaçınılmaz ödevidir. Ne var ki, Sovyetler Birliği, kurtuluşları için savaşa hazır olan ve bu savaşa girişmiş bulunan halklara, daima olanaklarının elverdiği kadar ve etraflı şekilde yardım edegeldi. Daha yabancı müdahalecilerin, emperyalist ablukanın ve Vatandaş Harbi'nin açtığı yaraları sarmaya çalıştığı günlerde, yani varlığının ilk günlerinde, bu memleket, genç milli devletlere, örneğin Moğolistan'a ve Türkiye'ye yardım ediyordu. Afrika halkları, emperyalistlerin Süveyş saldırısı günlerinde ve Zengibar'daki devrim sırasında, Sovyetler Birliğinin saldırganları dizginliyen etkili ihtarlarını, sonra Assuan Barajı'nın yapımında gösterdiği destek ve yardımı asla unutamaz. Ve bütün dünya, şimdi Amerikan müdahalesine karşı kahramanca direnişi artık tüm insanlığın dâvası haline gelen Viyetnam halkına Sovyetler Birliğinin yaptığı etraflı yardımı hiçbir zaman unutamaz.

II

Eğer 1917 yılında sosyalist fikirlerin sömürge halkları arasında yayılması sınırlı ölçüde olabilmişse, bu daha ziyade Avrupadaki çoğu sosyal-demokrat partileri yöneticilerinin ikiyüzlü ve haince bir politika izlemelerinden ileri geliyordu. Onlar, sosyalizme ve enternasyonalizme dair tumturaklı lâflar gevelemekten öteye geçmemekle ikiyüzlülük yapıyor, hattâ sömürgelerdeki burjuva efendilerinin sayısız cinayetlerine göz yumuyor, yardım ediyorlardı. Bu sosyal-demokrat yöneticiler milli meseleyi, Avrupa milletleri veya milli azınlıkları problemine indirgemişlerdi. Üstelik, bu meselede de, İngiltere İşçi Partisi'nin İrlanda'nın bağımsızlığı meselesindeki tutumuna benzer uzlaşmacı bir tutumları vardı. Sömürge ülkelerin kurtuluşunu, milli meselenin ana problemi olarak yalnız Lenin ve küçük bir grup gerçek enternasyonalist ileri sürdüler ve sistemli olarak savundular.

II. Enternasyonal'in harpten önceki o sosyal-demokrat «kahramanları», işçilerin, sömürgeleri amansızca sömürerek astronomik kârlar sağlayanlar tarafından satın alınmış tabakasını, yani bundan ötürü emperyalizmi destekliyen onun menfur ırkçılık ideolojisiyle baştan çıkan kısmını temsil ediyorlardı. Onların şimdiki halefleri de böyledir. Bu bakımdan, o sosyal-demokrat liderlerin ezgi altındaki halklar arasında taraftarları olmayışı doğaldır. Ve II. Enternasyonal'in, hemen hemen bütün liderlerinin Birinci Dünya Harbinde emperyalist hükümetlerini destekleme ihanetleri yüzünden uğradığı şerefsiz âkibeti esefle karşılayan bir kimse bulunabileceği düşünülemez.

Fakat bu değişmeler bütün sosyalist harekette haleti ruhiyeyi hiçbir şekilde etkileyemedi. Hemen hemen her memlekette, harbin en civcivli sıralarında dahi, sosyal-demokrasi önderlerinin ihanet ettiği devrimci Marksizmin prensiplerinde metanetle ısrar eden, enternasyonalizm, barış ve sosyalizm bayrağını yükselten gruplar faaliyette bulunuyordu.

Bu gruplar, Oktöbr Devrimi'nin etkisi altında büyüdüler ve sağlamlaştılar; yeni tipten parti, Leninci proleter enternasyonalizmi prensiplerine sadık komünist partileri haline geldiler.

Gelişmiş kapitalist memleketlerde, komünist partileri, sömürgelerin ezilen halkları ile dayanışmalarını belirttikleri büyük ve güçlü nümayişlerle, gerçek Marksizmin ve gerçek enternasyonalizmin anlam ve önemini pratik olarak gösterdiler. Biz, Fransız komünistlerinin emperyalist Fransız hükümetleri tarafından Cezayir'de ve diğer ülkelerde girilen kirli harplere karşı mücadelelerini; İngiliz hükümetinin – Hint bağımsızlık savaşı devresindeki tutumundan, şimdi Zimbabve (Rodezya) halkına uyguladığı baskılara kadar – izlediği sömürgecilik siyasetine karşı İngiltere Komünist Partisi'nin giriştiği kesin aksiyonları; Musolini'nin Habeşistan'a saldırısında illegal İtalyan Komünist Partisi'nin açtığı kampanyayı ve Vaşington hükümetinin Viyetnamdaki barbarca sömürgecilik harbine karşı Birleşik Amerika Komünist Partisi'nin kahramanca direnişlerini hiçbir zaman unutmuyacağız.

Bu partiler böyle soylu dayanışma eylemleriyle, Avrupa ve Kuzey Amerika işçileri ile sömürgelerdeki halk yığınlarının ortak düşman olan emperyalizme karşı yürüttükleri ortak savaş içindeki bağıntıları kuvvetlendirdiler. Bu bağıntılar, aynı zamanda, anavatan ülkelerindeki komünistlerin, bu ülkelere sömürgelerden gelmiş olan işçilere ve üniversite talebelerine karşı ırk ayırımına son verilmesi amacı ile açtıkları kampanyalar ve emekçiler arasında kardeşlik isteği yönündeki diğer birçok eylemleriyle de sağlamlaştı. Bu eylemler, Marksizm-Leninizmin itibar ve etkisini daha da yükseltti. Keza, emperyalistlerin Asya ve Afrika halklarını mânevi esaret altına alma plânlarının bir kısmı olan anti-komünizmin yalan ve iftiralarıyla yaptıkları daimi hücumların püskürtülmesine yardım etti. O anti-komünist yalan ve iftiralar ki, zehirli sonuçları hâlâ daha, içinde bulunduğumuz bu bağımsızlık ve milli uyanış devrinde bile hissediliyor.

Fakat anavatan ülkelerinde yayınlanan kitaplar, gazeteler ve nazari dergiler, sömürgecilerin boyunduruğa vurdukları memleketlerde meydana getirdikleri sansür ve yasaklar demir perdesini aşıyor, anti-komünist propagandayı çürütmekte faydalı oluyordu.

Bundan ötürü, Oktobr Devrimi'nin esinlediği fikirlerin, komünist fikirlerin, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki tutarlı yurtseverler, aktivist işçiler ve devrimci aydınlar üzerinde çekici gücü gittikçe artan bir etki yapmış olması gayet doğaldır. Yabancı egemen çevrelerin ve yerli ajanlarının uyguladıkları amansız baskı ve teröre rağmen, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin hürriyet savaşçıları aralarında Marksist kurslar ve gruplar meydana getiriyor, kendi ülkelerinin çetin problemlerinin tahlininde tarihi meteryalizm öğretisinden yararlanıyorlardı. Böylelikle, birçok sömürge ülkelerde yeni tipten partilerin, yani komünist partilerinin temelleri atılmış oluyordu. Bu partiler, halkların kurtuluş savaşlarında muazzam bir kuvvet oldular.

Vaktiyle bazı milli kurtuluş hareketi önderleri komünist hareketinin gelişmesine yan gözle bakıyorlardı. Yani bu gelişmenin, örgüt bakımından dağınıklığın veya bağımsızlık uğrunda doğruya savaştan ideolojik kaygılarla kopmaların kaynağı olacağından endişe ediyorlardı. Ve itiraf edelim ki, bazı ahvalde tecrübe yetersizliği bu gibi endişeleri doğrulayan sekterce hatalara yol açıyordu. Buna rağmen, pratik tecrübe, gerçeğin bu endişelerin tam karşıtı olan tutumda aranması gerektiğini bütün namuslu yurtseverlere ikna edici bir şekilde gösterdi. Komünistler, ezgi altındaki halkların kapitalist gelişme yoluna girmeden önce kendi öz yurtlarının efendisi olmaları gereğini kabul ederek, milli kurtuluş uğrunda savaşa olanca güçleriyle katıldılar. İlerici nazari bilgiye sahip olan, emekçi yığınlarına sevgiyle bağlı bulunan, kendi hayatlarını dâva uğrunda fedaya hazır bir savaşçı ruh taşıyan komünistler, kendi yurtlarının bağımsızlık için savaşan evlâtlarının ön saflarında yer aldılar. Komünistlerin katılması, milli kurtuluş hareketinin daha açık anti-emperyalist bir yön almasına yardım etti.

Politik düşüncenin bütün akım ve nüanslarına mensup yurtseverler, komünistlerin bu tutum ve eylemlerini görerek, eğer kişi komünist ise, bu niteliğin onu halkının kurtuluşu için daha iyi bir savaşçı kıldığı, bir ülkede komünist partisinin varlığının ve faaliyetinin orada yeni kuvvet ve birlik kaynağı olduğu, zira ezgi altındaki halkın saflarında savaşan böyle bir partinin ortak savaşın amaçları için sağlam bir milli birlik cephesi meydana getirilmesinden yana olduğu gerçeğini kabul etmek zorunda kaldılar. Yurtseverler, Marksçı-Leninci ruhta nazari hazırlığın kurtuluş savaşının ideolojik temelini genişlettiğini, bu savaşta uygulanan strateji ve taktiğin iyileştirilmesine yardım ettiğini ve bu savaş milliyetçiliğin dar çerçevesinden çıkararak, ufuklarını sosyalizmin ve bütün dünyada ezgi altındaki halkların emekçileri arasında savaşçı birliğin engin perspektiflerine doğru genişlettiğini de kabul etmeye başladılar.

Lenin, gelişmiş kapitalist memleketlerdeki işçi sınıfı hareketi ile, sömür-gelerin ezilen ve sayıları yüz milyonları aşan halkların milli kurtuluş hareketinin tek ve güçlü bir dünya devrim selinde kaçınılmaz olarak birleşeceğini önceden kestirmiş ve belirtmişti.

Oktober Devrimi zaferi ve onun bütün uzak kapsamlı sonuçları Lenin'in bu öngörüşünü tamamen doğruladı. Bu da, emperyalizmin eni-sonu tam hezimetinin ve insanlığın aydın geleceğe doğru başarıyla ilerlemesinin garantisidir.

III

Mihver devletlerinin İkinci Dünya Harbinde uğradıkları söz götürmez bozgunun, gerek ezilen sömürge halkları, gerekse genellikle bütün dünya için elle tutulur ve çok büyük tarihsel önemi vardır. Ve bu yüze zaferde de en büyük hizmet payı sosyalist Sovyetler Birliğininindir.

Hitler Almanyası ve faşist İtalya, ırkçılık, cihangirlik, milli ezgi teori ve pratiği gibi en korkunç illetin dünya merkeziydiler. İnsanlık düşmanı «efendiler ırkı» gibi bir görüş ve bu görüşle Afrikalılara, Asyalılara, Yahudilere ve «aşağı ırklar» saydıkları bütün insanlara karşı körükledikleri nefret ve küçümseme duyguları, Amerika Ku Kluks-Klan'cılarının İspanya'daki hain generallere ve bütün Avrupa Kuislig'cilerinden Güney Afrika'da beyaz ırkın üstünlüğü iddiasındaki şovinistlere kadar her yerde hürriyet ve insan haysiyetinin yeminli düşmanları arasında yankılar uyandırmıştı.

Hitlerciliğin dev harp makinesine karşı, Sovyet halkının, SBKP-nin önderliği altında büyük kahramanlık örnekleri verdiği kesin savaş bütün dünyada muazzam bir şevk ve heyecan uyandırdı; anti-komünizmin burjuvazi tarafından yıllar yılı büyük bir titizlikle yığılmış ve artık ömrünü sürmüş olan peşin yargılarının tortularını silip süpürdü. Nazilerin yenilmezliği efsanesini tuzla buz etti. Direniş ve devrimci enerjinin muazzam kükreysiyle mihver devletleri kesin bir hezimete uğratıldı. Ve birçok memleketlerde, kısa ömürlü imparatorlukların yıkıntıları üzerinde yeni tip demokrasi düzenleri kuruldu.

Avrupa'da, milli kurtuluştan sonra, halklar, kendilerini yabancı egemenliğine terketmiş olan burjuva önderlerinin siyasi partilerini silkip attılar ve Sovyetler Birliği ile beraber sosyalist sistemini meydana getiren yeni devletler kurdular.

Asya'da, çokluk silâhlı çarpışmalar biçiminde gelişen kurtuluş savaşının önüne geçilmez dalgası hemen hemen bütün kıtayı kapladı; Büyük Britanya'nın, Fransa'nın, Hollânda'nın geniş sömürge imparatorluklarını yıktı; Çin gibi ülkelerde yarı-sömürge rejimine son verdi ve yeryüzünün nüfus yoğunluğu ile belirgin bu kesiminde bağımsız milli devletlerin doğması ve bunlardan birçoğunun da sosyalist gelişme yoluna girmesi olanaklarını hazırladı. Çin halkının zaferi, Asya'da milli kurtuluş hareketinin gelişmesi için bilhassa büyük bir önem taşıyordu.

Orta ve Güney Amerika'da ve Karaiip Körfezi kesiminde, XIX. yüzyılda İspanya ve Portekiz sömürgeciliğine karşı başarılan devrimlerin sonuçları – en büyük kapitalist devletlerin etkisi yüzünden, daha sonra da yerli feodal ve kapitalistlerin Yanki emperyalizmi ile elbirliği etmeleri yüzünden – bir hayli sınırlı idi. Fakat İkinci Harbin sonuçları buradaki gelişmeyi de etkiledi. Ve en tepe noktası, Amerika kıtasında sosyalizmin piyoneri hür Küba'nın doğuşu olmak üzere, bu bölgelerde de yeni bir devrimci yükseliş başladı.

Bizim sevgili Afrika'mızda, Cezayir ve Kenya örnekleri gibi uzun ve kanlı savaşlar sonucunda nice ülkeler birbiri ardından İngiliz, Fransız, Belçika sömürge boyunduruğunu kırarak bağımsızlıklarını elde ettiler. Vaktiyle Avrupa metropollerinin ve ırkçı beyaz azınlıkların doğrudan doğruya politik egemenliği altında bulunan geniş bölgelerde bugün hâlâ kurtulamamış olanlar yalnız «kölelik diyarı güney», yani faşist Güney Afrika Cumhuriyeti ile, bu ülkeden kanunsuz olarak koparılan Güney-Batı Afrika sömürgesi ve Zimbabve (Rodezya) ve keza Mozambik, Angola ve Gine'nin Portekizliler tarafından işgal edilmiş kesimleridir.

Afrika kıtasının bunlar dışındaki büyük kısmını teşkil eden ülkeler, biçimsel de olsa, politik bağımsızlıklarına sahiptirler. Birçoğunda, yurtsever önderler, halklarını daha ileriye, yani ekonomik bağımsızlıklarını da elde etmeye, sosyalizm kuruluşuna yardım edecek şartları hazırlamaya doğru götürmektedirler. Zaten sosyalizm kuruluşu, bizim halklarımızın gerçek bağımsızlık, milletlerin eşitliği ve yüzyıllardır süregelen adaletsizlikten kurtuluş emellerini gerçekleştirmenin de biricik yoludur.

Bundan elli yıl önce en büyük iyimserler tarafından bile tasavvuru güç olan bu mükemmel kazanımların hepsi, en ziyade, 1917 Büyük Oktobr Devrimi'nin zaferi sayesinde, bu zaferin bütün tarihsel sonuçları sayesinde sağlanabilirdi. Bizim savaş yolumsuz, Sovyet devletinin devrim sonrası yıllarındaki pratik tecrübeleriyle de bir hayli aydınlanıyordu. Oktobr Devrimi ve onunla bağlı enransel tarihi olaylar, Sovyetler Birliğinin kuvvet ve etkisinin artması, faşizmin yenilmesi, dünya sosyalist sisteminin meydana gelmesi ve gelişmesi Afrika devriminin yükselişine de muazzam ölçüde etki yaptı ve halklarımızın ileri hareketine hız verdi.

IV

1917 yılında dünyada ilk işçi ve köylü devletinin kurulmasından önce, birçokları, kapitalizmin adaletsizlik ve kötülüklerini bilmek ve reddetmekle beraber, henüz diğer her hangi bir çağdaş toplum şekli yaratmanın mümkün olduğundan şüphe ediyorlardı. Lenin'in ve çalışma arkadaşlarının büyük başarısı ve insanlığa büyük hizmetleri, sosyalizmin hayati gücünü ispat etmekle kalmayıp, onun kapitalizmden daha ziyade yaşama gücüne sahip olduğunu, daha hızlı bir ekonomik ve endüstriyel gelişme sağladığını ve bunu kapitalizmin kendisi için en elverişli şartlarda bile uyguladı-

ğından çok daha hümanist metodlarla sağladığını da göstermiş olmalarıdır.

Evet, nüfus çoğunluğunu alfabetik köylülerin teşkil ettiği o az gelişmiş muazzam Avrupa-Asya ülkesinin, büyük bir sıçrama yaparak birinci sınıf sanayii, köy ekonomisi, ilim ve tekniği ile en gelişmiş çağdaş devletler arasında yer alması, uzay araştırmalarında piyoner ve insanlığın ilerlemesinde öncü olması olanağını sağlayan ancak sosyalizmdir.

Bu tarihi gerçeğin, şimdi tarihi yol kavşağında bulunan genç devletlerin halkları için çözümleyici bir önemi vardır. Ve şimdi onların yaptıkları ve yapacakları seçme, gelişmelerinin bundan sonraki yolunu belirleyecektir: Yolun biri sosyalizme, öteki kapitalizme götürmektedir.

Bu arada, bizi, kapitalist olmıyan yoldan gelişme olanağı olmadığına ikna etmek isteyenler de vardır. Bunlar arasında, «Marksist» lâflar ederek, tarihsel «aşamalar»ın güya atlanamıyacağını ileri sürenler de bulunuyor. Böyleleri, Rusya'da kapitalizm ve endüstrileşme aşamaları atlandığı takdirde, ancak bu ülkede vaktiyle yaygın olan cemaat mülkiyeti sistemi temeline dayanan ve kendine özgü bir idealist «sosyalist» toplum meydana getirilebileceği şeklinde Narodnikler tarafından ortaya atılan ütöpik iddialara karşı, Lenin'in – o zaman için gayet haklı olarak – ileri sürdüğü gerekçeleri örnek diye gösteriyorlar. Böyle skolastik bir yargı, Marksizmin yaratıcı dinamik karakterine tamamen yabancıdır. Ve böyle «teoriler»in taraftarları, büyük ve esaslı bir gerçekten, yani *Oktober Devrimi'nin kendiliğinden her şeyi değiştirdiği* gerçeğinden yan çiziyorlar. Bu devrim, gerek milletlerarası, gerekse milli karakterli bütün problemleri değiştirmiş, yeni biçimde düşünmeye, yeni çözümler aramaya çağırmıştır.

Genç Sovyet Cumhuriyetlerinin çoğu, hele Asyadakiler, kapitalizme kadarki çeşitli gelişme aşamaları içindeydiler. Durum Moğolistan için de böyleydi. Fakat konkre tarihi tecrübe, bu memleketlerin ille de kapitalist gelişme aşamasından, onun gaddarca sömürü, milli aşağılama ve ıstıraplar bâdiresinden geçmesinin zorunlu olmadığını gösterdi. Bu memleketler, 1917-de Petrograd'da kurulan proletarya diktatörlüğü devletinin varlığı, dışardan etkisi ve yardımı sayesinde ki, ömrünü yaşamış olan sözkonusu gelişme aşamasını atlıyabildiler.

Afrika halkları sosyalizmin mümkün ve güçlü olduğunu biliyorlar. Memleketlerimize, daha gelişmiş ülkelere yetişebilmeleri için yarışmaya girme olanağını (bu yarışmaya bizi kapitalizmin gelişmemizi kasten kösteklemesi sevkettir) yalnız sosyalizmin verebileceğini de biliyorlar. Bize, kapitalizmin dayattığı bu yarışmayı başarma ümidiyle, kapitalizmin korkunç adaletsizlik ve gaddarlığından yakamızı kurtarmak üzere ancak sosyalizm yardım edebilir. Keza, halklarımız biliyorlar ki, kapitalizm bizim için ekonomimizin Batı tekellerinin emrine ve çıkarına terkedilmesi, gerçekte bağımsızlığımızın yitirilmesi demektir.

Afrika'da yığınlar sosyalizmden yanadır. Nice Afrika ülkelerinde, kişisel veya sınıfsal sebepler veyahut emperyalizmle yakın bağları dolayısıyla

kapitalist yolu tercih eden politikacılar, halkların desteğini yitirmemek kaygısıyla, bunu açıkça söylemekten korkuyorlar. Kapitalizme doğru yönelen Afrika hükümetleri ya demagojiye başvurarak ve geniş halk yığınlarının sosyalist prensipleri bilmediğini zannederek sosyalist görünmeğe çalışıyorlar, ya da demokratik kurumların temelini oyuyor, sömürge devletler askeri akademilerinde belli ruhta yetiştirilmiş ordu subayları tarafından yapılan ve ayakta kalması sağlanan askeri darbeler ve askeri diktatörlükler yolunu tutuyorlar.

Birleşik Arap Cumhuriyeti, Tanzaniya, Gine, Mali, Cezayir ve Kongo (Brazavil) gibi ülkelerde, halk yığınlarının bütün kuvvetli arzu ve ümitlerini gerçekleştirmek için çırpınan hükümetler, sosyalist gelişme yoluna götürecektik ön şartları hazırlayan köklü ve ilerici sosyal-ekonomik dönüşümler yapmağa çalışıyorlar. Tanzaniya'da yakın geçmişteki olaylar, Başkan Nereyre ile Tanganika Afrika Milli Birliği'nin ekonomide kilit noktalarını kapitalizmin ve emperyalizmin elinden kurtarmak hedefini güden ve Aruş Deklârasyonu'na dayanan radikal tedbirler almaları, Orta ve Güney Afrika halklarının sosyalist yarınlara doğru ileri hareketinde yeni ve şanlı bir sayfa açmış bulunuyor.

Şüphesiz ki, Afrika'da sosyalizme doğru geçiş biçimleri ve yöntemleri, ayrıntıları bakımından, 1917 yılından sonra Sovyetler Birliğinde – başka zamanlarda ve başka şartlar içinde – uygulanmış olan biçim ve yöntemlerden farklı olacaktır. Fakat büyük ana prensipler – egemenliğin emekçilerin eline geçmesi, çözümleyici etken sıfatıyla sanayide üretim araçları üzerinde toplumsal mülkiyet, köklü toprak reformu – sosyalizm kuruluşunun tecrübe hazinesinden ibret dolu ve çok değerli düsturlardır. Bunlar, 1917 yılında atılan temel üzerinde meydana getirilen yeni uygarlığın bizim için paha biçilmez evrensel mirasıdır.

V

1917 Oktobr'unda «Avrora» zırhlısının salvosu Petrograd üstünde gürlediği zaman, dünyada bu çok ilginç olayların gerçek anlam ve önemini kavrayan insanlar az idi. Bolşevikler tarafından yapılan devrimin uzun süre tutunabileceğine pek az insan inanıyordu. Bütün dünyada kapitalist basın, sovyet iktidarının yakında ve kaçınılmaz olarak düşeceği kehanetini ileri sürüyor, bu iktidarın yıldan yıla ömrünü sürdüğünü gördükleri halde, aynı teraneden vazgeçmiyorlardı. Başkaca enformasyon kaynakları olmayan nice insanlar da buna inanıyorlardı. Dünyanın her köşesinden, işçi sınıfına yürekten inanmış olan ve bilimsel sosyalizmin prensiplerini bilen bazı uzak görüşlüler ise bambaşka düşünüyorlardı.

Bunlardan biri de, Güney Afrika'nın kabiliyetli Marksistlerinden olan ve o zamanlar Merkez-Milli Sosyalist Birliği yayın organı «İnterneyşinıl»ı çıkaran Ayvan Cons idi. Daha Şubat Devrimi sıralarında, Ayvan Cons, «kapitalizmin gecesinin sonunda doğan» Rus Devrimi'nin, Batı'nın XIX. yüzyıl-

daki devrimlerinin eriştiği burjuva demokrasisi aşamalarında duramadığını ve kaçınılmaz olarak sosyalist devrimine yükselmesi gerektiğini yazmıştı.

Oktobr'daki tarihi olaylardan sonra hemen kaleme sarılan Cons, devrimi selâmladı ve bu üstün zaferi tarihin en yüce olayı ve bütün insanlığın önünde açılan yeni devrin şafağı olarak nitelendirdi. Cons ve arkadaşları S. B. Bınting ve W. H. Endrüs, 45-inci yıldönümü geçen yılın Temmuzunda kutlanan Güney Afrika Komünist Partisi'nin kurucularındandırlar.

Oktobr Devrimi'nin etkisi altında, devrimin yükselişi süreci içinde kurulan komünist partimiz, bütün varlığı boyunca bu fikirlere sadık kaldı ve kalmaktadır. Bu parti, ülkemizde milyonlarca işçinin ve ezilen bütün emekçilerin hak ve menfaatlerinin savunucusudur.

Adı bütün dünyada anılan memleketimizde, Afrikalı çoğunluğa ve Hintli ahaliye karşı ırkçı zulüm ve insanlık-dışı ezgiler ülkesi, yığınla insan kırımı ve faşistçe kanunsuzluklar ülkesi, siyasi muhalefeti yasaklamalar, işkenceler, zindanlar ve kovuşturmalar ülkesi olarak tanınan Güney Afrika Cumhuriyetinde, komünist partimiz milli bağımsızlık bayrağını cesaretle yükseltmekte ve herkese geniş demokratik haklar sağlanması, memleket servetlerinin halka iadesi şiarlarını ileri sürmektedir.

Bütün dünyada, canavarca ırkçılığın sinonimi haline gelen Aparteyda ülkesinde, komünist partimiz milli gruplar arasında kardeş birliği fikrinin somut örneği olarak çalıştı, Albert Nuzma ve Mozes Kotane gibi değerli Afrika komünistlerini kendine genel sekreter olarak seçti.

Komünist partisi, milli bağımsızlık savaşını başarabilmek için, memleketin en büyük yığinsal politik örgütü olan Afrika Milli Kongresi etrafında bir tekcephe, yani Güney Afrika Hint Kongresi'ni, Renkli Halk Teşkilâtı'nı, Güney Afrika Sendikalar Kongresi'ni ve Demokratlar Kongresi'ni kapsıyacak bir cephe meydana getirme politikasını sistemli olarak izledi ve izlemektedir.

1950 yılında çıkarılan ve komünizmi ezme amacını güden kanun yüzünden illegal-gizli çalışmaya geçen partimiz, kuvvetlerini bu şartlara göre yeniden grupladı, Güney Afrika Komünist Partisi halinde yeniden örgütlendi. Parti, aynı zamanda, Kongreler Birliği tarafından örgütlenen bütün legal-açık çıkışlara, kampanyalara da büyük bir enerji ile aktif olarak katılmaya başladı.

Memlekette mücadelenin çetin şartlarına rağmen, partimiz, dünya komünist hareketinin danışma toplantılarına da katılarak ve bu toplantılarda alınan kararları dürüstlükle uyguluyarak, bir yandan enternasyonal ödevini de yerine getirdi ve getirmektedir. Partimiz üç ayda bir çıkardığı «Afriken Komünist» artık yedi yaşındadır. Bu dergi, Marksizm-Leninizmin fikir özünü ve gerçek sözünü Afrika kıtasının dört bucağına yaymaktadır.

Bizim milli kurtuluş savaşımızda ana prensipimiz, komünistler ile komünist olmıyanlar arasında birliktir. Bütün milli gruplara mensup Güney Afrika komünistleri, bu prensipe sadakatlerini, bizzat savaş süreci içinde

olduğu gibi, Fervurt'un daha beteri olan Nazi cellâdı Forster'in işkence zindanlarında ve hücrelerinde de tekrar tekrar göstermektedirler.

Memlekette komünist partisinin çalışmalarını yöneten ve bir yıl boyunca başka isim altında gizliliğe geçerek faaliyet gösteren Brım Fişer geçen yıl tutuklanmış, yargılanmış ve ömre bedel hapis cezasına çarptırılmıştı. Bu yiğit savaşçı, mahkeme heyeti önünde, partimizin program ve prensiplerini savunan kahramanlık örneği bir konuşma yaptı. Bu, milyonlarca insanı açlığa, soysuzlaşmaya, köleliğe mahkûm etmiş ve memleketi bir iç harbin eşiğine getirmiş olan yöneticilerin cinayetlerini şiddetle yeren, sanık kürsüsünü itham kürsüsüne çeviren parlak bir konuşma idi.

Terör ve yığınsal baskılar halkımızın mücadele azmini kıramadı. Memleketin içinde ve dışında, komünistleri ve pertisizleri, bütün yurtseverleri kapsıyan bir savaş gittikçe genişliyen ölçüler alıyor. Biz artık bu savaşımızın yeni aşamalarına yaklaşıyoruz. Bütün değişik biçimleriyle yürüttüğümüz savaşımızda, silâhlı savaş da hesap-dışı olmamak üzere, ne kadar uzun sürerse sürsün, mutlaka zafere ulaşacağız. Bu zafer, beyaz azınlık egemenliğinin menfur rejimine son verilmesi, Güney Afrika'da hem bizim ülkemiz, hem de bütün Afrika kıtası için engin ufuklar açacak olan gerçekten hür cumhuriyetin kurulması ile kazanılmış olacaktır.

1917 Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi insanlık tarihinde yeni bir devir açtı. Bu cümle, Güney Afrika Komünist Partisi'nin 1962 yılındaki gizli konferansında kabul edilen programının başında yer almaktadır. Halkımız, bu yeni devrin mutlu başarılar dâvasına kendi hizmet payını katmaya kararlıdır. Lenin, dünyanın ilk sosyalist devletini, onun esas kazanımı olan devrimden yeryüzünde hiçbir kuvvetin yoksun edemiyeceğini, çünkü bu devrimin artık dünya tarihinin kazanımı olduğunu söylüyordu. Dünyada bütün milli kurtuluş savaşçıları gibi, biz Afrikalılar da, sözün tamamıyla gerçek ve konkre anlamıyla kavırıyoruz ki, bu kazanımlar bizim de kazanımlarımızdır. Onları sonuna kadar savunmaya biz de hazırız.

Kapitalizmde aydınların sorumluluğu

Walter Hollitscher

Bugünkü toplumda, aydınlar, yarattıkları eserler ve onların kullanılmasında her gün artan bir sorumluluk taşımaktadırlar. Aydınlar, çalışmalarının ve eserlerinin sorumluluğunu şahsen taşıdıkları halde, belirli bir ölçü içinde bütün toplumla beraber bu eserlerin kullanılmasında sorumluluğu paylaşırlar.

Aydınlar tabakası sayıca nisbeten fazla olmamakla beraber, sayıca ve sosyal bakımlardan artmaktadır. Bu aydın tabakası, fikir çalışmalarının meyvelerinin kullanılması genel sorusunun çözümüne katılmaktadır. Fikir çalışmalarının meyveleri, insanın iyliği için mi, kötülüğü yahutta mahvedilmesi için mi kullanılıyor? Bu sorunun çözümünde aydın tek başına değildir. Bunu tesbit etmek aydının rolünü küçümsemek için değildir. Onun topluma karşı sorumluluğunu dürüstçe kıymetlendirmek içindir. Fikir çalışmalarının sonucunun sosyal bir niteliği vardır. Bundan ötürü de onun önemi sorusu bütün toplumu ilgilendirir.

Bununla beraber kapitalist rejimin hüküm sürdüğü memleketlerde, bu prensip sık sık çiğnenmektedir. Bir çok burjuva ideologları aydın çalışmalarını bu gün halâ özel üretim saymakta, ve onun bütün sorumluluklar dışında tam bir «özgürlüğe» sahip olduğunu iddia etmektedirler. Çağımızın burjuva gerçeği, bu ilerici anlama, aydınları sorumlulukları hakkında aldatmak için sırt çıvırmıştır.

Fikir çalışmaları şartları ile fiziki çalışma şartları arasında yakınlaşma

Gerçeketen de aydınların sayısı arttıkça, büyük birliklerin teknik çalışma şartları, en başta mühendisler, mimarlar, teknik kadrolar, laboratuvar emekçileri vs. (yönetici mevkilerde bulunmayanlar), fikir çalışmalarında bulunan hemen hemen bütün memurlar olmak üzere şartları günden güne

birbirine daha fazla yaklaşılmaktadır. Bu süreç, ilgililerin sosyal menşeleri göz önünde tutulmadan devam etmektedir.

Çalışma yeri gittikçe verilerin birleştiği ve yığıldığı bir yer olmaktadır. Çalışma hızına fabrikada olduğu gibi titizlikle dikkat edilmektedir. Proletarya hiç bir zaman «orta bir sınıf» olmuyor. Tamamen aksine, önemli aydın grupları aynı zamanda bütün öteki memurlar, günden güne daha fazla proletarya ile kaynaşmakatadırlar. Üretim çerçevesinde bu böyle olduğu gibi, gelişmiş memleketler ekonomisinde payı artan ve bundan böyle de artacak olan hizmetler için de böyle olmaktadır.

Bundan başka tekelci kapitalizmin hegemonyasında, fiziki çalışma yapan emekçilerin ve aydın emekçilerin çoğunluğunun artan bir şekilde kıymetten düşürülmeleri dünyaca bilinen bir gerçektir. Bir çok memleketlerde bu durum aydın gruplarının sendikalara girmelerine politik işçi hareketine katılmalarına ve onların yönetici rollerini kabule yardım etmektedir. (Bir çok memur sendikaları hızla büyümektedir.)

Aydınlık işçi hareketine kendi durumlarının çelişmelerini görerek ve bilinçlenerek gelmişler, kapitalist ilişkilerin temelli bir eleştirmesini yapmışlardır. Böylece de ilerici hareketin bütününü üzerinde etkilerini yürütmüşler ve onu önemli bir derecede zenginleştirmişlerdir.

Bununla beraber bu süreç, halâ işler durumda olan seleksiyon prensibine dokunmadan yürümektedir. Bu prensibe göredir ki, hala aydın emekçiler ordusu meydana gelmektedir. Demokrasi ölçülerine aykırı olarak, öncelik, burjuva çevrelerinden gelen gençlere verilmektedir. Meselâ Avusturyada, yüksek okullarda eğitim görenler arasında en kalabalık sınıftan, işçi sınıfından gelenlerin oranı yüzde altıdır. yüzde otuzu «başına buyruk» ailelerin çocuklarıdır. Yüzde yirmi yedisi ise yüksek memurların oğul ve kızlarıdır.

Bu aydınların kendilerini işçi sınıfı için kendilerini derhal sorumlu hissedecekleri şüphelidir.

İmtiyazlı zümrelerden gelme genç mühendisler, mimar, hukukçu ve hekimler yüksek eğitimi bitirir bitirmez, bir çok ülkelerde burjuva devleti sistemi ve kapitalist sanayi içinde hemen mevki sahibi olmaktadır. Emperyalist memleketlerde ise, harp sanayii ve önemli bir ölçüde araştırma işlerini de finanse eden, saldırıya hazır devlet tarafından işe alınmaktadır. Bundan şu sonuç çıkıyor: İktidarda olan sınıf, aydınları, gerçek ve ilerleme dâvalarına hizmet etmekten alıkoymaktadır, onları, dolaylı veya dolaysız bir şekilde gerici ve harpçi kuvvetlere bağlamaktadır. Bir çok ilerici aydın bu gibi bir bağımlılığa cesaretle karşı koymaktadırlar.

Fikir çalışmalarının anlamı yukarıda da gösterdiğimiz gibi, gelişmiş kapitalist memleketlerin çoğunda çalışmanın sosyal iş bölümünde gelişir.

Kapitalist memleketlerde fikirleri hoşla giden bilgin ve sanatçılar, yazılı ve sözlü basın tarafından gözde tutulur, fakat bilgin ve sanatçılar bağımsız politik fikirler savundukları zaman kendileri karikatürize edilir ve gülünç hale getirilirler. Dost olarak, çoğu zaman savaş yoldaşı olarak

işçi sınıfının ilerici aydınlarla gösterdiği dayanışma, aydınların savunulmasında çok önemli bir etkindir; işçi dayanışması ilerici aydınlara kuvvet verir ve onları teşvik eder.

Aydınlar toplum içinde kendi gerçek menfaatlerine uygun olan rolü yüklenebilmeleri için işçi sınıfına ihtiyaçları vardır. İşçi sınıfının da ulusun ve insanlığın ilerici işlerini baş edebilmesi için aydınlara ihtiyacı vardır.

Aydınlar tecrit edildikleri, kendi başlarına terkedildikleri takdirde, başlıca mesleki ve hayati menfaatlerini savunma yeteneğinden yoksun oldukları gibi, iktidardaki sınıfların isteklerine tabi olan özgürlüklerini savunma yeteneğinden de yoksun kalırlar. Aydınlar değişik sınıflardan gelenlerden meydana getirilmiş bir tabaka olduklarından, bir sınıf niteliğini taşımazlar. Bunun için bu zümre, tarih kantarında ağırlığını, ancak toplumdaki belli başlı sınıflardan birinin müttefiki olarak hissettirebilir. Öteyandan aydınların yardımı olmadan işçi sınıfı ve köylülük sınıfsal ve ulusal büyük ödevlerini yerine zor getirirdi. Bu bakımdan aydınları kazanmak çok önemlidir.

Sosyal ilerlemeye katkı

Kapitalizmin çöküş çağında, bazılarının zannettiği gibi, aydın zümresi, tek başına ulusun kafası, kalbi ve bilinci olduğunu iddia edemez. Bununla beraber, aydınlar, önemli özel bilgilere, tecrübeye, bildiklerini etkili bir şekilde ifade etme gücüne sahiptirler. En iyi aydınlar bilgi ve ustalıklarını barış ve ilerleme dâvasına heyecanla adarlar.

Aydılar, bilgilerini, bilinçlerini, kafa ve kalblerini barış ve sosyal ilerlemenin hizmetine adadıkları ve bunu bütün emekçilerle beraber bir ahenk içinde yaptıkları takdirde, ortak kurtuluş dâvasına büyük hizmetlerde bulunabilirler. Bu hizmet, toplumun yalnızca fikir çalışmaları ile meşgul olan bir tabakası olarak aydınların sosyal ve düşünce özellikleri ile mühürlenmiştir. Bu sonuçlara göre onların faaliyetlerini niteliyecek olursak, şunu tesbit mümkün olur: Yaratıcı çalışmaların sonucu olarak ilk plânda keşifleri ve onlardan çıkan buluşları görürüz, değişik sanat eserleri (edebiyat, plâstik, sinema ve müzik), nihayet politik ekonomik, sosyal ve özel yaşantının sosyal-moral anlamı.

Aydınların çalışmaları, üretime hizmet etmektedir. Ve kantitatif yönden her şeyden evvel reproduksyona hizmettir. Yani topluma, en orijinal çalışmalardan, bilinçle tamamlanmış günlük fikir çalışmalarına kadar fikir ürünlerini vermektir. Bu çalışma, tabiidir ki, değişik ölçülerle fiziki çalışmaya bağlıdır.

Günümüzde mevcut bu faaliyetin kalitesi ve miktarı sayesinde, bilgilerin aramaları, buluşları ve teknik keşifleri uzun zamandan beri «özerk

bir üretim» Marksın *Kapital*dı dediği gibi bir «doğrudan doğruya üretici bir kuvvet» olmuştur.

Bundan, hiçte ikinci plânda olmayan, bilginin yeni sorumluluğu doğuyor. Onun bilgileri sınırsız bir yaratıcı kuvvet olabileceği gibi, korkunç bir yıkıcı kuvvet de olabilir. Üretici güçler yığınların yararına kullanılabilir. Fakat o kuvvet kazanç fikri ile hareket edenlere hizmet edebilir. Kurutuluş aracı olabileceği gibi, köleleştirmeye de yarayabilir. Genel mutluluğa yarayabildiği gibi, sömürmeye hattâ insanın insan tarafından yok edilmesine de yarayabilir.

Bilginler bu sorumluluğun tam bilincine varmadıkları, toplumu, bilginin ilerleme yolunda kullanma ya da kapitalist sistemde bu bilgilerin kötüye kullanılma olanakları üstüne yığınları aydınlatmadıkları zaman şöyle bir tehlike belirir: Yığınlar sömürücülere ve saldırganlara karşı kin duyacaklarına, bu duyguları bilime ve bilgine karşı döner. Frederic Joliot-Curie ve Bertolt Brechtin korktukları da bu idi. Brecht, Galilesi ile şu tehlikeyi açığa vumuştur: Yeni bir keşifte bulunan bilginin sevinç çığlıkları, bu keşfin kötü yönde kullanılabileceğini gören insanların korku sesleri ile boğulabilir.

Fedakârlıkla yeni bilgiler elde etmek ve bu bilgileri korkmadan yükseltmek, işte bilginlerden beklenen budur.

Şüphe yok ki, bilginler her zaman haklı değildir. Bununla beraber sorumluluklarını yüklenerek bildiklerini doğru olarak söylemek hakları vardır. Seslerini duyurmak hakkına sahip oldukları gibi.

Sosyalizm fikir çalışmalarının prestijine dikkat eder. Kanunla bütün fikir işçilerine yurdun bütün kurullarında yer verir. Sömürme üzerine kurulmuş bir toplumda aydın eylemi son derece çelişik bir örgü içinde belirir. Üretimin gittikçe artan kurtuluş şartları, aynı zamanda üreticileri maddi kıymetlere çeken şartlardır. Bundan şöyle bir durum ortaya çıkıyor (bu durum henüz kaybolmuş değildir): Maddi kıymetleri üretenler fikir çalışmalarının dışına bırakılmışlardır. Fikir işçileri de üretimin kaynaklarına doğrudan doğruya sokulamazlar. Bu durum kapitalist devletlerde çok sayıda işçi ve aydın tarafından açığa vurulmaktadır.

Burjuvazi aydınları fikirsel ve maddesel bakımlardan aşağılamak ve terorize etmek ister. Bu durum sosyalizmde, eğitim alanında imtiyazların kaldırılması ile sonuçlanır. Gerçekte, kapitalizmde aydınların proleterleşmesi vardır. Söz konusu ettiğimiz bağılılık ilişkileri, devamlı konjonktür durumunda bile, fikir işçilerinin rollerinin aşağılanmasına sürükler. Politik bakımdan tereddütlü olan fikir işçileri bir çeşit maya ödevi görerek evvela isyancı hisler uynadırlar. Bu hisler daha sonra devrimci hislere doğru gelişirler. Bu aydınlar işçi sınıfının devrimci müttefikleri olduktan sonra, kendilerine çok şey sağlayabilecek, sosyalizmden korkmalarının yersiz olduğu bilincine varırlar. Eğitim alanında imtiyazların kaldırılmasından acı duymayacaklardır.

Sosyolizmde maddesel olmayan yani spiritüel kuvvetler de dahil, üretici kuvvetlerin gelişmesi, sosyal sistemin doğurduğu engelle çatışmaz. Yalnız orijinal eserler yaratma ihtiyacının büyüdüğünü değil, fakat aynı zamanda mevcut kıymetleri yeniden üretme çalışmalarınıda görüyoruz. Çünkü Lenin dediği gibi, toplumun bütün üretici güçlerinin kurtuluşu «ahenkli bir şekilde gelişmiş ve her yönden hazırlanmış insanların «varlığına özellikle bağlanmaktadır.»

Bunu bu gün isbat etmek mümkündür. Dünya bilim adamlarının dörtte biri Sovyetler Birliğinde yaşamaktadır. Sovyetler Birliğinde üniversite talebelerinin sayısı, İngiltere, Fransa, İtalya ve Batı Almanyada okuyan talebelerin genel sayısından dört misli fazladır. Birleşmiş Milletler istatistiklerine göre, dünyanın hiç bir ülkesinde, mutlak ve oranlı sayı bakımından Sovyet Birliğindeki kadar hekim yoktur.

Velhasıl gelecek, bilim prensiplerini geliştiren ve onları sosyal hayatın bütününe ahenkli bir biçimde uygulayan sistemin olacaktır. Hayatın gerçeği, Marksın şu tahlilini doğrulamıştır: Sosyalizm yarışma davetinde bulunsa bile, kapitalizm bu alanda tamamen kabiliyetsizdir.

Avusturyada gerçek durum

Bu tez, aydınların tarih boyunca bilimin değişik bölümlerinde, teknik ve sanat alanlarında hayret verici yaratıcı çalışmalarla örnekler verdikleri Avusturya örneği ile de doğrulanır. Viyana Çalışma Odasının bilimsel ve ekonomik servislerinin yaptığı araştırmalar, Avuranın ortasında son zamanlarda, az gelişmiş memleketlerdeki şartları hatırlatacak şekilde kabiliyetlerin gelişmesinin frenlendiğini ve deforme edildiğini göstermiştir. Avusturyadaki gerçek genel bir gerçeği isbat etmiştir: Mevcut olanaklardan faydalanmak aşırı biçimler almaktadır. Bunları doğuran sebepler tarihseldir, fakat bu gün artık tarihsel bir zorunluk olmaktan çıkmışlardır.

«Araştırma ve gelişmeden» anlaşılan, yeni bilimsel ve teknik bilgiler elde etmek için gösterilen gayretlerdir. Araştırma ve onun «materyeller, makineler, üretim süreçleri, iyi ve yeni üretim», yaratma anlamına gelir. Bu gaye uğrunda harcamalar Avusturyada, bütün ulusal üretimin yüzde 0,3'nü bulur. Bu, ekonomik bakımdan az gelişmiş memleketlerin seviyesini pek az geçmektedir.

13 Ağustos 1965'de Viyana Arbeiter Zeitungen yazdığına göre, çağdaş ihtiyaçları karşılamak üzere öğrencilere hazırlık olanaklarını sağlamak için bu günkü profesörler sayısının dört, profesör yardımcılarının üç misli olması gerektiğini yazmaktadır. Avusturya normal olarak araştırmalara milli gelirinin yüzde ikisini harcamalıdır.

«Çok sayıda Avusturyalı ilim adamı dış memleketlerde çalışmaktadır. Bunlar çalışmaları ile maddi ve manevi kıymetler yaratmaktadırlar. Bunlar memleketin gelişmesini dolaylı olarak geciktirmektedirler. Çünkü bu buluşlara çoğu zaman lisans fiyatı ödemek gerekmektedir. Oysa memleketleri bu uzmanların yetiştirilmesi için ilk haracamları sağlamıştır». Burada sermaye ihracından söz etmeye imkân yoktur. Burada söz konusu olan manevi yurtseverliğe iyice sırt çevirmektir.

Az gelişmiş memleketlerdeki şartların bu niteliği şu sonucu veriyor: Başka memleketler ve en başta büyük kapitalist ülkeler, özellikle Birleşik Amerika sistemli bir şekilde Avusturyadan mesleki formasyonu olan fikir işçileri devşirirler. Böylece de kendi öz araştırma kuvvetlerini takviye ederler ve kapitalist mülkiyeti zenginleştirirler. Çünkü bilimsel çalışmanın verimi, yani onu sömürme olanakları son derece büyüktür. Bir bilginin çalışmaları sayesinde üretimde elde edilen artışın kıymeti onun, aldığı aylığın kıymetini çok aştığı bilinen bir gerçektir.

Avusturyada bilimsel çalışmanın sömürülmesi bazan açık «sömürgecilik» biçimini alır. Avusturyada çalışan araştırmacılar ve araştırmacı grupları yabancı şirketlere «aittirler». Bu, az gelişmiş bir memleketin ucuz fikir işçileri arasında yabancı sermayenin yatırımla sağladığı sömürme hakkında açık bir örnek değil midir?

Bu şartlar altında Avusturyada bilginlerin sayısı on yıl aynı seviyede kalmıştır. 1961 ve 1964'te yapılan sayımlar bunu, hattâ yüksek okulları bitiren diplomalı mimar ve teknisyenlerin azaldığını gösteriyor. Avusturya burjuvazisinin bilime karşı düşmanlığına bundan daha iyi delil olur mu?

V. Franck ve E. Brodanın isbat ettikleri gibi, bu düşmanlığının kökleri eski çelişmelere kadar gitmektedir. Bu çelişmeler kapitalizmin genel çelişmelerine ilâve olmaktadır. Avusturya-Macaristan imparatorluğunun sanayi merkezi, Bohemya ve Moravyada bulunuyordu. Avusturya devletinin bu günkü toprakları bir yönetme ve kültür merkezi idi. Almanca konuşan halkın imtiyazlı durumu, onu, bürokratik yönetim vasıtası ile sağlanan tüketimin merkezi haline getirmişti.

Bundan, küçük-burjuva anlamlarının çıkması mantıki bir sonuç olmuştur. Avusturya ticaret burjuvazisinin hızlı gelişmesi, sanayi faaliyetini yavaşlatıcı bir etki yürütmüştür. Bankerler genellikle tekniği geliştirmede büyük gayretler harcamazlar.

Buna şunu da ilâve temek gerek: 1948'in mirası olarak, burjuvazi Habsburglar imparatorluğunda politik öncü rolünden aristokrasi yararına çekildi. Aristokrasi ise güzel sanatları korudu, fakat bilimi değil. Böylece bilimsel kuruluşları aşağılama ve sanat kuruluşlarına öncelik tanımak, etkileri bu güne kadar duyulan geçmişin bıraktığı kötü bir «miras»tır.

Daha sonra, buna, Alman burjuvazisine teslim olma zihniyeti eklendi. Avusturya burjuvazisi tarafından geliştirilen Büyük İmparatorluk (Reich) fikri, Avusturyanın 1945'de kurtuluşundan sonra gerilemek zorunda kaldı.

Fakat tamamen ortadan kaldırılmadı. Bu durum Avusturyada bilime dayatılan kısıntıların sebeplerinden biri idi ve öyle de kalmaktadır.

Avusturya ulusal bilincinin gelişmesi ile, özellikle aydınlar, bu kötü ve utanç verici eğilimlere karşı durmaktadırlar. 1936'da Avusturya Komünist Partisi tarafından Avusturya milletinin özünün ve özelliklerinin tesbiti (O zaman bunu yapan yalnız Komünist Partisi olmuştur) ekonomik ve kültürel şahsiyetin kuvvetlenmesine temel teşkil etmiştir. Özellikle Avusturya ile barış antlaşmasının imzalanmasından ve tarafsızlığın ilanından sonra. Bununla beraber, yirmi yıl kadar süren, tutucu Halk Partisi ile reformcu Avusturya Sosyalist Partisi arasındaki ortak hükümet (şimdi tutucu partinin tek başına iktidarı vardır) çoğu zaman rüşvetçiliğe ve orta kabiliyetlerin kalifiye uzmanlara üstün gelmesine yol verdi. Bu durum, bu partilerin aydın üyeleri arasında «oranlı» bir şekilde imtiyazların paylaşılmasının sonucu idi. Bu paylaşma millileştirilmiş sektörü kapsadığı gibi, güzel sanatları, devlet mekanizmasını, eğitimi, sağlığı, sinemayı, radyoyu, televizyonu ve basını kapsıyordu. Bu duruma karşı girişilen ayaklanmalar, çok çekingendi. Kötülüğün gerçek sebepleri de bilinmediğinden kararsızdı.

Bütün bunlar, bazı işçi çevrelerinde geri kalmış bir fikir ortamında gelişmiş bir aydın düşmanlığının varlığını anlamaya yardım eder. Bu his, aydınları durumlarını göz önünde tutmayarak ele almak eğilimini gösterir. Ayrıca barış ve ilerleme eylemleri ile devrimci proletaryanın sadık müttefikleri olduklarını takdir etmeme eğilimi de gösterir.

Bu menfi eğilimler, kanıma göre, yanlış politik sonuçlar çıkarmakla daha da ağırlaşmıştır. Bu hatalar, modern üretimde, yönetim ve haberleşmede teknisyenlerin gereğinden fazla önemsenmelerinden çıkmıştır. Hattâ bazı aydınlara göre, işçi sınıfı ve aydın ilişkilerinde, öncü rolü proletaryaya değil de, «aydınlardan, teknisyenlerden ve yüksek derecede kalifiye» işçilerden meydana gelmiş bir çekirdeğe düşmektedir. («Aydından» her şeyden evvel edebiyatçılar kasdedilmektedir.)

Marksizm-Leninizm klâsiklerinin üzerinde durdukları, ve ona dayanarak işçi sınıfını bütün öteki sınıf ve tabakaları örgütleyen ve kapitalizme karşı savaşa sevk eden, sınıf olarak görmelerine sebep olan çelişmeler değişmemiştir. Gündelikçi hayatta, maddi ve özellikle manevi yaşantısında, durumunda, üretimde ve ondan doğan dayanışma gücünde, iradesinde ve savaş gücünde hiç bir şey değişmemiştir.

Aydınların, teknik ve çalışma süreci alanlarında durmadan artan önemleri, çoğu zaman methedilmeye değer, fakat çoğu zaman da, devrin ihtiyaçlarına kıyasla geride kalmış olan politik rolleri ile karıştırmak, aydınların da işçi sınıfının da önünde duran meseleleri kararmaktan başka bir şeye yaramaz. Bu gibi kararsızlıklar bir tarafta gurur, öte tarafta da tepki olarak antipati doğurur.

Avusturyada gerçek durumu inceleyen biri, aktif olan 3.400.000 kişiden 85.000 kişinin fikir işçisi olduğunu görecektir. Sayısı az olan bu tabaka içinde (eski sayıma kıyasla sayıları daha da azalmıştır) 1933'te kurulan,

ve 1947'de tekrar canlandırılan aşırı tutucu «Kartellverband», yüksek aydın kadrolarının devşirilmesinde başlıca rolü oynamaktadır.

«Kartellverband» bir kaç bin kişiyi bir araya getirmektedir. Bu, iktidarda olan sınıfı bir örgütüdür. Onun, devletin ve toplumun «fikir yönetiminde» bir tekelidir. Bununla beraber elde tuttuğu maddi temeli bakımından karşı durulmaz bir durumu vardır.

1946'da kurulan ve o zamandan beri reformcu etki altında kalan, Yüksek Diplomalı Sosyalist Öğretmenler Birliği, olanakları aşağı yukarı aynı olmakla beraber, daha sınırlı bir etki alanına sahiptir. Bununla beraber, koalisyon hükümetlerinin uzun iktidar devri sırasında, yani son zamanlara kadar, Birliğin koruduğu aydınlara çok kıymetli yardımlarda bulunmuştur. Hesaba göre, Birli üyelerinden yüzde onu, geri kalan yüzde doksan kadar kazanmaktadır. Korporativ seçimlerde, Sosyalist Öğrenciler Birliğinin listeleri seçmenlerin yüzde on beşinin oylarını almaktadırlar. Bu «kara» ve «koyu» öğrenci teşkilatlarının (Büyük Almanya taraftarı) topladıkları oylardan daha azdır. İşte Avusturyada bu günün açık gerçeği budur.

Harp tehdidine karşı savaş

Yeni durum, aydınların politik ve moral sorumluluklarını azaltmaz, çoğaltır. Onların zorunlulukları, barış için oynayacakları rolden çıkmaktadır. Çünkü bu savaş devrimci ve kurtarıcı ödevlerinden ayrılmaz. Aydınların barış için yürütülen savaşta özellikleri bilgilerini etkili bir şekilde açığa vurmak kabiliyet ve yeteneğine sahip olmalarıdır. Çünkü insanlığı tehdit eden korkunç bir atom harbinin yeni özellikleri ancak bilimsel ve teknik bir bilgiye sahip olan aydınlar tarafından bilinebilir. Bir atom katliamının, bir atom çatışmasının ve hava zehirlenmesinin medeniyeti, hattâ insanlığı tehdit ettiğini uzmanlar bilir. Avusturyada da, halkın baskısı ile sonuna kadar tarafsız kalmaya söz veren hükümet, barışın korunması faaliyetine pek seyrek ve istemeyerek katılır. Hükümeti barışın korunması için yapılan bütün namuslu hareketleri desteklemesi için zorlamak gerekmektedir.

Kuvvet dengesinde meydana gelen değişiklikler, tarihte ilk defa olarak dünya harbini önlemek imkânını vermiştir. Bu bir insancıl ümit değildir. Etkili kuvvetlerin yardımı ile ulaşılabilecek objektif bir hedeftir. Gün geçtikçe daha çok sayıda aydın işçi hareketi ile beraber, emperyalizmin karakteri hakkında bilinçleniyorlar. Harp tehlikesinin konke sebeblerini, sözüm ona doğal kuvvetlerin insan üzerinde zaferide değil de, emperyalizmde görüyorlar. Çünkü gerçekte, insan doğal kuvvetleri gemleyebilir.

Avusturya burjuvazisinin önemli tabakaları gerçekte bir tabiiyet hissi ile Batı Almanyaya bağılıdır. Bu durumu gören bir çok aydın, gün geçtikçe

Batı Alman intikamcılarında gelen tehlikenin bilincine varıyorlar. Buna engel olabilmek için, Avusturya hükümetini Demokratik Alman Cumhuriyetini ve onun barışçı politikasını tanımaya zorlanmalıdır.

Geniş halk yığınlarının barış isteği ve anti-faşist eğilimleri, burjuvazinin Avrupa Ekonomik Birliği ile politik bağlarını kuvvetlendirme isteğine karşı savaşta tesbit edilen hedeflerin gerçekleşmesini mümkün kılmaktadır. Bir çok katolik aydın, başkaları kadar barış ve bağımsızlığa bağlı kalmaktadırlar. Bundan ötürü geniş bir sosyal kesimini kapsayan bir hareket geliştirmek mümkündür. Karşılıklı «dialoglar» eleştirici bir karşılaşma yarattığından, Marksistler ve öteki doktrinlere bağlı olanlar arasında eylem alanında bir iş birliğinin kurulmasına yardım etmektedirler.

Avusturya Komünist Partisi, barışçı yollarla sosyalizme geçmeye yönelmiştir. Bu geçişin şartları, onun hazırlayıcı aşaması, temel yapıdaki reformlarla geniş bir ölçüde demokratlaştırılmasıdır. Aydınların büyük yeteneği, onların sorumluluklarını da arttırıyor.

İşçi sınıfı, köy emekçileri, memurlar, zenaatkârlar, çok sayıda aydının yardımı olmadan, hızlı bir şekilde ve yerinde demokratik politik, ekonomik, sosyal, kültürel anlamları yaratamayacak ve bu günkü duruma karşı bir polemik eylemine girişemeyeceklerdir.

Emekçi yığınlarını büyük bir ideolojik tehlike tehdit etmektedir: Bu yığınlar pasif bir şekilde sözüm ona «yığın kültürü» ticaretinin en kötü sonuçlarına katlanmaktadırlar. Fakat bu satır «kültürü» ustalarına, politik basında, sinema, radyo, televizyon ve tiyatrodaki karşı çıkan aydınlar, yığınların desteğinden yoksun kaldıklarında ve tecrit edildiklerinde, daha az bir tehlike ile karşılaşmazlar. Yeni demokratik anlamlar *yaratılamaz*. Bu gibi anlamları işçi sınıfı ile aydınların ortak savaşında yaratmak gerek.

Politik bakımdan ilerici aydınlar, devrimci işçi hareketi ile beraber hareket ettiklerinde, ya da bu harekete katıldıklarında, *hangi* sınıfın kuruluşunun insanlığın kültürel isteklerinin yerine getirilmesine bağlı olduğunu anlamaktadırlar. Bu aydınlar şunu da biliyorlar: Günümüzde insanlığın gelecekteki varlığının ve ilerlemesinin şartı, işçi sınıfının hedeflerine ulaşmasıdır. Bunun içindir ki, bu savaşta elde edilen her zafer, kendilerinin de zaferidir.

İngiliz emperyalizminin dünkü ve bugünkü taktiği

Jack Woddis

İngiliz halkı bugün çok çetin sorunlarla karşılaşmaktadır. Ücretlerin dondurulmasına eskiden beri taraftar olan İşçi hükümeti, nihayet bunu kanun yoluyla işçilere zorla kabul ettirdi. Çoğu zaman, hükümetin izlediği mali politikanın etkisiyle fırlayan fiatlar, gerçek ücretleri bir kat daha indirmiş oluyor. Hükümet politikasının kaçınılmaz sonucu olarak, işsizlik artıyor (özellikle otomobil sanayiinde). Şubat 1967 de işsiz sayısı 644.000'i buluyordu. Bu sayı her halde daha da yükselecektir. Masken buhranına, eğitim ve sağlık alanlarındaki yetersizliklere çare bulanmıyacak kadar önemsiz kalan sosyal masraflar, bir kat daha kısılacaktır.

Çok tabii olarak, en büyük darbe halkın yoksul tabakalarına, özellikle en düşük ücret alan emekçilerle emeklilere indirilecektir. Profesör Abel Smith ve profesör Townsend gibi tanınmış iki uzmanın kanaatine göre, bugün İngilterede yaşama seviyeleri yoksulluğa yakın 7,5 milyon insan bulunuyor – yani nüfusun % 14,2'si. Bunların 2.250.000'i çocuktur. Bugün işlerine son verilen onbinlerce işçi de bu yoksul ordusuna katılacaktır. Ücretleri dondurulan işçilerin büyük bir kısmı da, fiatlar yükseldikçe, yoksulluğa yakın bir duruma düşecektir.

Gerek vergi politikasıyla, gerek kredileri sınırlandırma amacını güden tedbirleriyle hükümet, hem özel yatırımları ürkütmüş; hem de kendi yatırımlarını azaltmış oluyor. Zaten kapitalist ülkelerin çoğuna nispetle son derece yavaş gelişen sanayi üretiminde, bu gelişme tamamiyle durmak üzeredir. İktisadi ve Toplumsal Araştırma Enstitüsünün öngördüğüne göre, 1967 yılında, milli üretimdeki artış % 1'i ancak bulacaktır. Hükümetin buhranı önlemek üzere Temmuz 1966 da aldığı tedbirlerden sonra yapılan, ve *London and Cambridge Economic Bulletin*'nde yayınlanan yeni bir araştırmaya göre, 1967 yılının sonlarına kadar giden 18 aylık süre içinde «aynı fiatlar üzerinden hesaplanacak genel toplumsal üretimde % 0,2'lik bir azalış olacaktır.» Başka bir deyişle, iktisadi durum durgunluk halinden belli bir gerileme haline geçecektir.

Hükümet, İngiltereyi Ortak Pazara sokmak için çabalarını arttırdığı bir sırada, İngiliz lirasında yapılacak devalüasyon söylentilerini de unutmayalım.

İngilterenin durumu, Wilson İşçi hükümetinin uyguladığı politika, İngiliz emperyalizmini sarsan büyük iktisadi ve siyasi buhranı dile getirmektedir.

Bundan elli yıl önce «Kapitalizmin en yüksek aşaması: emperyalizm» adlı eserinde Lenin emperyalist İngiliz ekonomisinin tüfeyli niteliğini belirtiyordu. O devirde İngiltere dünyanın en büyük emperyalist devleti olduğu halde, ekonomisinde tipik durgunluk belirtileri başlamıştı bile. İthalatının günden güne artan bir kısmı, ihracatla değil de, daha çok, sömürgelerin sömürülmesiyle elde edilen, İngiltereye sel gibi akan olağanüstü emperyalist kazançlardı. Birinci Dünya Savaşı arifesinde, İngiliz ithalatının beşte biri ihracatla kapanmıyordu. İkinci Dünya Savaşı başladığı sıralarda, bu oran üçte birini bulmuştu. 1.800 yılında 1965 yılına kadar, tediye bilânçosunda 159 defa açık olmuştur.

İkinci Dünya Savaşına kadar, bu durum İngiltere hükümeti için önemli bir sorun teşkil etmiyordu. Çünkü sömürgelerden gelen olağanüstü kazançlar ve deniz aşırı bölgelerdeki yatırımlardan elde edilen gelirler, bu açığı rahatça telâfi edebiliyordu.

Bu şartlar içinde neden acaba Harold Wilson halkımıza İngilterenin ihracatını artırmak zorunda olduğunu «bugün hazır yediğimizi» söyleyip duruyor? İngiltere Komünist Partisinin Genel Sekreteri, John Gollan, «1960 yılları sosyalizmi lehine kanıtlar» adlı son kitabında, bugünkü durumla, İkinci Dünya Savaşından önceki durum arasındaki farkı şöyle izah etmektedir: «O devirde, İngiliz sömürgeciliğinin askeri masrafları, tediye bilânçosunda yer almıyordu. Bu masraflar, İngiltereden idare edilen sömürgeci idarelere aitti. Bu masrafların hepsini sömürgelerdeki emekçiler ödüyordu. Emekleri ile, olağanüstü sömürgeci kazançların İngiltereye akmasını temin ediyor, kendi halklarını esaret altında tutan askeri kuvvetlerin bakım masraflarını sağlıyorlardı. 1938 yılındaki tediye bilançosunda «deniz aşırı bölgelerin askeri masrafları» diye bir bölüm yoktu. Hükümetin bu ülkelerde harcadığı paralar 16 milyon sterlingi ancak buluyordu. 1964'te, hükümetin deniz aşırı bölgelerde yaptığı – çoğu askeri – masraflar, 431 milyona yükselmişti.»

İngiliz yatırımlarını ve olağanüstü kazançlarını savunmak üzere deniz aşırı bölgelerde bulundurulmuş İngiliz üs ve askeri kuvvetlerinin bakım masrafı, eskiden sömürge halklarından sağlanırken, bugün sömürgecilikten beslenen büyük şirketlerin kâhıyası gibi hareket eden İngiliz hükümeti, bütün bu masrafları İngiliz emekçilerine yüklemektedir.

İngiliz emperyalizminin durumunda beliren bu büyük değişiklik, ve bu değişikliğin İngiliz emekçilerine yaptığı etkiler, İkinci Dünya Savaşından sonra dünyadaki güçler dengesinde meydana gelen değişikliğin sonuçlarıdır. Güçlü bir sosyalist kampın ortaya çıkması, 1.250 milyon insan demek olan 60 ülkede dolaysız sömürgeci hâkimiyete son veren milli kur-

tuluş hareketinin ulaştığı başarılar, emperyalist ülkelerde de, işçi sınıfının, demokratik hareketin ve barış hareketinin güçlenmesi, genellikle emperyalizmin durumunu sarsmıştır.

Dünyada meydana gelen bu değişikliklerin etkileri, daha çok dev bir sömürgeci imparatorluğun sömürülmesiyle ayakta duran İngiliz kapitalizmine büyük bir darbe indirmiş oldu. Üstelik İngiltere için bugün yeni-sömürgeci metotlarla eski sömürge halklarını sömürmek imkânsızdır; çünkü İngiltere bu halkların direnişiyle olduğu gibi, İngiliz sömürgecilerinin tekeline son verildikten sonra, bu ülkelerin çoğuna nüfuz edebilen diğer emperyalist devletlerin rekabetiyle de karşılaşmaktadır. Örneğin, 1945 den sonra, Amerika, İngiliz Devletler Camiası (Commonwealth) ülkelerinde yatırımlarını arttırdı, bu ülkelerle kurduğu ilişkileri büyük ölçüde geliştirdi. Askeri alanda da, Amerika birçok Commonwealth ülkesinde kendi durumunu, İngilterenin zararına olarak, güçlendirdi. Avustralya kıtasında Amerika İngilterenin yerine geçmiştir. Bu başarısı, Avustralyayı ve Yeni-Zelandayı askeri bir ittifakla Amerikaya bağlayan, ve İngilterenin üye bulunmadığı ANZUS anlaşmasıyla dile gelmektedir. Öte yandan, daha başka emperyalist devletler (özellikle Batı Almanya ile Japonya ve ikinci derecede İtalya ile Fransa (Commonwealth ülkeleriyle) ticaretlerini genişletiyor, bu ülkelerdeki yatırımlarını arttırıyor.

Bu büyük buhranla başa çıkmak için, İngiliz emperyalizmi sömürge halklarının ve bağımsızlığa kavuşmuş halkların sömürülmesinde büyük kazançlar sağlayacak tedbirlere başvurmuştur. Bu tedbirlerin amacı, İngiliz kapitalizminin durumunu devam ettirmek, hattâ kuvvetlendirmektir. 1945 yılından itibaren, İngiltere ilk önce Asyada sarsılan hâkimiyetini tekrar güçlendirmeye; diğer emperyalist devletlerin de aynı bölgede tutunmalarına yardım etmeye çalıştı. İkinci Dünya Savaşı bittiği zaman, Güney-Doğu Asyanın bütün kilit noktalarında askeri kuvvetlerinin bulunmasından faydalanan İngiltere, Hollandanın ve Fransanın o bölgelerin kontrolünü elden kaçırmamaları için, bütün yollara başvurarak, bu iki devlete yardım etti. Öte yandan, şiddetli tedbirler kullanarak, Malezyada ve Singapurda tekrar hâkimiyetini kurmaya çalıştı.

Hiç şüphesiz, Hindistan ve Birmanya halklarının yürüttüğü savaş karşısında, İngiltere bu iki ülkenin bağımsızlığını tanımak zorunda kaldı. Daha dolaylı şekilde hâkimiyet kurduğu Yakın-Doğuda ise, durumunu korumaya çalıştı. Ama 1956 da Süveyşte yenilgiye uğraması, 1958 ise Irakta Kral Faysal-Nuri Al-Said iktidarının yıkılması, İngilterenin o bölgedeki durumuna büyük zararlar verdi. 1957'ye doğru, Afrikadaki sömürgelerini zor kullanarak elinde tutmaya çalıştı. Ama bu çabaları da başarısızlığa uğradı. Kenyada sıkı yönetim ilânı, İngiliz emperyalizmi ile Afrikadaki sömürgeleri arasında varolan çözülmez ihtilâfı yansıtan bir örnektir. Gha-

nada, Nijeryada, Uganda'da, Tanganika'da, Zambiya'da ve Malawi'de gelişen güçlü siyasi hareketler de aynı gerçeği dile getirmektedir.

Bu şartlar içinde İngiliz emperyalizmi yeni metotlara, yeni-sömürgeci metotlara başvurmak zorunda kalıyor: Başka çare kalmayınca, gerilemek, yeni askeri anlaşmalar, ittifaklar yolu ile bağımsızlığa yeni kavuşmuş genç devletlerin elini kolunu bağlamak, askeri üslerine sımsıkı yapışmak, yenilerini kurmak, iktisadi ve siyasi kontrol şekilleri aramak, genç devletlere isteklerine boyun eğdirmek üzere mevcut bütün siyasi ilişkilerini ve ideolojik propagandaları kullanmak, vb.

Halkları İngiliz çıkarları alanında tutabilmek için, İngiliz emperyalizmi ya bölme (örneğin Hindistan'ın, Pakistan-Hindistan diye ikiye bölünmesi) ya federasyon kurma (örneğin Orta-Afrikada ve daha sonra Malezyada, Güney-Arabistanda ve Doğu Hindistan'ta yaptığı gibi (metotlarına da başvurdu. Afrikada İngilterenin karşısına çıkan sorunları 1960 da devrin başbakanı Harold Macmillan «Esen değişiklik rüzgarı» adlı demecinde izah etmiştir. Afrikadan başka, dünyanın her yerinde İngilterenin karşısına çıkan sömürge sorunlarıyla ilgili bu demecinde, Macmillan şöyle demektedir: «Bütün kıtada bir değişiklik rüzgarı esmektedir. Hoşumuza gitsin gitmesin, bu milli uyanış siyasi bir vakıadır. İnkâr edilmez bir gerçek olarak bunu kabul etmek zorundayız. Milli siyasetimizi tespit ederken, bu gerçeği hesaba katmaya mecburuz . . . bunu yapmadığımız takdirde, Doğu ile Batı arasındaki oynak dengenin bozulabileceğine eminim . . . Kanaatıma göre, XX. yüzyılın ikinci yarısında meydana çıkan en önemli sorun şudur: şimdilik taraf tutmayan Asya ve Afrika halkları hangi yöne kayacaktır? Batıya mı, Doğuya mı? Komünist kampa yönelecekler mi acaba?»

Böylelikle İngiliz emperyalizminin yeni taktiği tesbit edilmiştir: Milli kurtuluş hareketi önünde gerilemek, ama bu hareketi Batının – daha doğrusu emperyalizmin – yörüngesinde tutabilmek için, üzerinde çeşitli etki-lerde bulunmak.

Bununla beraber, bu taktik defalarca yenilgiye uğradı, her defasında da İngiliz emperyalizminin karşısına yeni yeni siyasi ve iktisadi sorunlar çıkarttı. Yeni taktiğini yeni-sömürgeci taktiği – uygulayabilmek için, İngiliz emperyalizmi dünyanın her tarafına serpilmiş «deniz aşırı toprakları»nda bir askeri üsler dizisi elinde tutmak istedi.

Başbakan Wilson'a göre, bu politika «Süveyş'in doğusunda güçlü olma zorunluluğu» temeline dayanmaktadır. 2 Şubat 1966 günü Cambera'da verdiği demeçte Milli Savunma Bakanı Dennis Healy bu politikayı daha etraflıca izah etti: «Taahhütlerimizden vazgeçecek değiliz. Bütün bu taahhütlerimizi, özellikle Uzak ve Yakın Doğuda ve Afrikada, yerine getirebilir durumda kalmaya kararlıyız. Kelimenin askeri anlamında dünyanın büyük devletlerinden biri kalmaya kararlıyız.»

Bugün görüldüğü gibi, bu taktik İngiltereye çok ağır askeri masraflar yüklemektedir. Üstelik Asya ve Afrika halklarının yürüttüğü hareketler, İngiltereyi askeri üslerini çoğaltmak, eskilerinden vazgeçip büyük masraf-

larla yenilerini kurmak zorunda bırakmıştır. İngiltere bu yeni üsleri, güçlü milli kurtuluş hareketlerinin gelişemeyeceği, uzak ve az nüfuslu adalarda kurmayı terciy etmektedir.

«Üçüncü dünya» daki askeri durumunu ve gücünü korumaya çalışan İngiliz emperyalizmi bir yandan da, deniz aşırı bölgelerde yatırılmış sermayenin kârlarını artırmak üzere iktisadi hâkimiyetini koruyabilmek ve kuvvetlendirmek amacıyla, çok büyük çabalar harcamıştır. 1945 yılının sonlarında, deniz aşırı bölgelerde yatırılmış sermaye tutarı 2.417 milyon İngiliz lirası idi. Bu son yirmi yıl içinde gerek Muhufazakâr, gerek İşçi, bütün İngiliz hükümetleri, İngiliz emperyalist ekonomisinin temelini teşkil eden bu deniz-aşırı yatırımları artırmaya çalışmıştır. Bugün, bu yatırımların tutarı 11 milyar sterlingi bulmuştur. İngiliz halkı yılda 2 milyar sterlinge yükselen askeri masrafların ezici yüküne bu yatırımları korumak üzere katlanmak zorundadır.

İngiliz emperyalizminin çıkarlarına uygun bir politika izliyen İşçi hükümeti, ülke içinde yapılan yatırımlarından daha yüksek kârlar elde etmek üzere, sermaye ihracını teşvik etmektedir. Bu yatırımların korunması için de askeri masraflar konusunda hiç cimrilik etmiyor.

Son zamanlarda o kadar sözü geçen tediye bilançosu açığının asıl nedeni işte budur. Bu yatırımlardan faydanlanan büyük tekellerdir, sıkıntı çeken, ağır vergiler ödemek, sosyal hizmetlerin kısılmasına, ücretlerin dondurulmasına, kredilerin kısılmasına boyun eğmek zorunda kalan İngiliz halkıdır.

İngiliz emperyalizmini sarsan buhran İngiliz hükümetinin karşısına çetin siyasi sorunlar da çıkarmaktadır. Bağımsızlığa yeni kavuşmuş genç devletleri boyunduruğu altında tutmak, eski efendilerine hizmet edecek kuklalar haline bırakmak umutları gerçekleşmedi. Bugün artık, milli hareketlerin en ilerici lider ve partileri bilimsel sosyalizmin, Marksist-Leninist düşüncelerin etkisine kapılmaktadır.

Sömürgecilik aleyhtarı devrimin devamlı gelişmesinden bunalan İngiliz emperyalizmi, çoğu zaman, başka emperyalist devletlerle anlaşarak, askeri hükümet darbeleri düzenledi, suikastlar tertipledi, halkların ilerlemesine engel olmak üzere baskı ve yıldırma politikasına başvurdu, diktatoryaların kurulmasına yardım etti.

1964 yılının sonlarına doğru iktidara gelince, İngiliz İşçi hükümetinin aldığı ilk kararlardan biri, hava yoluyla Stanleyville'i zaptetmeye gönderilen Belçikalı askeri kuvvetlerin emrine Asansyon Adasını vermek oldu. Bu hareketle başlayan emperyalist karşı-saldırı bugün Asyada, Afrikada, Lâtin Amerikada, Karayib Adalarında, devam etmektedir; Endonezya ve

Ghanadaki hükümet darbeleri, Birleşik Arap Cumhuriyetine karşı yöneltilen İslam Paktını gerçekleştirmek üzere sarfedilen çabalar gibi çeşitli şekiller almaktadır.

İngiliz emperyalizminin elde ettiği sonuçlar geçicidir. Gerek eski sömürgeleriyle, gerekse hâlâ boyunduruk altında bulunan ülkelerle kurduğu ilişkilerle ilgili ve çözüm yolu bekleyen sorunlar pek çoktur. 1966 da toplanan Commonwealth ülkeleri başbakanları Konferansında, İngiliz emperyalizminin karşılaştığı zorluklar açıklıkla belirmiştir. Şimdiye kadar gelmiş geçmiş bütün İngiliz hükümetleri, Commonwealth'ı kullanarak, bu birliğe dahil bütün ülkeler üzerindeki İngiliz hâkimiyetini devam ettirmeye, bu ülkeleri etrafında toplamaya çalışmıştır. Ama Commonwealth ülkeleri ile İngiltere arasındaki çelişmeler o kadar keskindir ki, başbakanları bir araya getiren toplantılar, adeta meydan muharebeleri haline gelmektedir.

Bu sorun, 1960 da çok keskinleşmiştir. On yıl önce Asya ülkeleri egemenliğe kavuşmuştu. 1960 da bazı Afrika ülkelerinin de bağımsızlığa ulaşması Commonwealth başbakanları konferanslarındaki güçler dengesini tamamiyle değiştirdi. İngiltere ile «beyaz» dominionlar, yani Avustalya, Kanada ve Yeni-Zelanda, azınlık haline geldi. Temsil ettikleri nüfus bakımından da, konferanslardaki durum aleyhlerine döndü. Ama asıl mesele, ırk ve renk farkında değildi. Mesele, yeni-sömürgeci bir görünüşe bürünen emperyalizmle, mutlak bağımsızlığa kavuşmak isteyen eski sömürge halkları arasındaki çatışma idi.

Commonwealth devletleri arasında düzenlenen her yeni konferansta, İngiltere ile genç devletler – özellikle Afrika devletleri – arasındaki anlaşmazlıklar bir kat daha keskinleşmiş oluyor. 1960 ve 1961 konferanslarında, Güney Afrikada uygulanan Apartheid rejimine karşı – özellikle Shapeville katliamından sonra – uyanan infial o kadar şiddetli olmuştur ki, Güney-Afrika, Commonwealth birliğinden ayrılmak zorunda kaldı. İkinci bir çatışma nedeni de, Orta Afrika Federasyonu olmuştur. Federasyon nihayet 1963 de lağvedilmiştir. Son üç yıldır en önemli çatışma nedeni Güney-Rodezya meselesidir: Commonwealth'e dahil olan ülkelerin başbakanları, çoğunlukla, İngiliz hükümetinden, Rodezyadaki beyaz azınlığın zulmüne son vermek üzere, tedbirler almasını ısrarla istemektedir.

1965 konferansı ile 1966 konferansı arasındaki dönemde, Güney Rodezyada beyaz azınlığı temsil eden ve ülkenin idaresi ile görevlendirilmiş hükümet, tek taraflı olarak, ülkenin bağımsızlığını ilân etti. Afrika devletlerinin çeşitli müracaatlarına ve bu oldubittiye suçlayan Birleşmiş Milletler kararına rağmen, Wilson hükümeti hiçbir meşrutiyeti olmayan Smith rejimine son vermek üzere kararlı tedbirler almayı reddetmiştir. Bu davranış Asya ve Afrika halkları arasında İngiliz hükümetinin itibarını bir kat daha azalttı.

Birleşmiş Milletlerde ve Ticaret ve Gelişme ile ilgili Cenevre Konferansında, Commonwealth Devletleri, İngiliz hükümetinin dünyanın her tarafında, emperyalizmin başlıca desteklerinden biri haline geldiğini görebil-

diler. Tartışma konusu önemli sorunların hemen hemen hepsinde, İngilterenin temsilcileri Asya-Afrika ülkelerinin çoğunluğuna karşı oy kullanmakta, çoğu zaman Portekizin ve Güney-Afrikanın safında yer almaktadır. (Buna karşılık Asya ve Afrika halkları, sosyalist ülkelerin kendilerini en kararlı şekilde desteklediklerini de farkedebildiler.) İkinci Dünya Savaşından sonraki dönemde, eskiden yönettiği deniz aşırı bölgeleri yine kontrolü altında tutmaya çalışan ama bu alanda gittikçe artan güçlüklerle karşılaşan İngiliz emperyalizmi, Amerikaya büsbütün yaklaştı. Bugün büyük bir buhran geçiren İngiliz politikasının başlıca unsuru, bu İngiliz-Amerikan ittifığıdır. İngiliz hükümetinin Viyetnamdaki Amerikan saldırısına sağladığı utanç verici destek, bu ittifığı açıklıkla dile getirmektedir. Wilson hükümeti, İngilterede şiddetle tenkit edilen bu politikadan bir türlü vazgeçmiyor. Bu davranışın nedeni, Wilson'un 1964 yılında başkan Johnson'a yaptığı ziyarette belli olmuştur. Görüşmelerden sonra yayınlanan ortak bildiride, İngilterenin Amerikaya Viyetnam savaşında sağladığı desteğin, Amerikalıların Malezyadaki İngiliz politikasına sağladığı desteğin karşılığı olduğu açıklıkla anlaşıyordu. İngiliz gazeteleri Wilson hükümetinin «Süveyş doğusunda» izlediği politikayı ne zaman incelese, yorumcular, Amerikan baskısının, İngiliz hükümetinin yabancı ülkelerde, bilhassa Süveyş doğusunda önemli silâhlı kuvvetler bulundurmasına yol açan nedenlerden biri olduğunu itiraf etmektedirler.

3 Temmuz 1966 tarihli «Sunday Times» gazetesi bu konuda şunları yazıyordu: «Wilson'un politikası, İngiliz-Amerikan askeri bir politika demektir. Dış politikası, İngiliz-Amerikan politikasıdır. M. Harvard'un görevi de bunu uygulamaktır. İktisadi politikası, İngiliz-Amerikan iktisadi politikasıdır. G. Callaghan'ın asıl vazifesi bunu yerine getirmektir. Milli savunma alanındaki politikamız da bir İngiliz-Amerikan politikasıdır. M. Healy de, Britanya Adalarının Macnamara'sıdır...»

1966 Commonwealth Devletleri başbakanları Konferansı başlar başlamaz, İngiltere ile bu örgüte dahil ülkelerin ilişkilerini bozan buhran hakkında bir fikir edinilebildi. Konferansa katılacak olan 23 başbakandan sadece 13'ü gelmişti. Diğerleri yardımcılarını göndermişti. Hatta Tanganya konferansa temsilci göndermedi. Üye devletlerin temsilcilerinin çoğu Güney-Rodezya meselesinin ele alınmasını istedi. Bu talepleri kabul edildi. Rodezya ile ilgili şiddetli tartışmalar yürütüldü, günlerce sürdü; Wilson bir takım manevralarla ancak, konferans sonundaki bildiriye kabul ettirebildi. Ama yine de bu bildiri varolan anlaşmazlıkları gizliyemedi.

Commonwealth devletlerini temsil edenlerin çoğu, İngiliz hükümetinden, Smith rejimini ortadan kaldırmak üzere, şiddet yollarına başvurmamasını ve gereken tedbirleri kabul etmesini, geçici bir hükümet kuruluncaya kadar bütün siyasi tutukluları serbest bıraktırmasını, milli liderlerin hükü-

mete iştirakını sağlamasını, kanunsuz Smith rejimi ile görüşmelere yanaşmamasını, «her insana bir oy» prensipini kabul ettirmesini, çoğunluğu temsil eden bir hükümet kuruluncaya kadar Rodezyaya bağımsızlık tanınmamasını istediler. Wilson bütün bu istekleri, bunlara bildiride yer verildiği halde – reddetti.

Öte yandan Wilson, Commonwealth devletlerince alınan kararlarla ilgili «izahat» vermek üzere İngiliz hükümetinin Güney-Rodezyaya temsilci göndermesi kararını konferansa kabul ettirdi. Bu hile ile, konferans gerçekte Wilson'a Smith rejimiyle görüşmelere girmesine müsaade etmiş oldu. Bu da İngiliz emperyalizminin beyaz-derili sömürgecilerle anlaşmaya yatkın olduğunu gösteren Wilson-Smith görüşmeleriyle neticelendi.

Bu görüşmelerden sonra yayınlanan Beyaz Kitap İngiliz başbakanını, Smith'in başbakan sıfatını ve belirsiz bir süre için beyaz azınlığın iktidarını tanımış olduğunu göstermiştir. Wilson, çoğunluğu temsil eden bir hükümet kurulmazdan önce de Güney-Rodezyanın bağımsızlığını kabul etmeye hazırdı. Beyaz Kitap'ta rastlanan bütün «Fakat»lar, «şayet»lerin hiçbir anlamı yoktur. Çünkü beyaz azınlığa iktidar verilince, bu azınlık dilediği gibi hareket etme hakkını kendinde görür.

Wilson'un nasihatları etkisiz kalmıştır. Beyaz azınlık ülkeyi tedhiş ve zorbalık yolu ile idare ediyor. Irkçı, faşist bir anlayışla hareket eden bu azınlık en ufak tavize bile yanaşmıyor. Beyaz azınlığın hükümeti, iktidarını şekle de olsa sınırlandıracak herhangi bir tavizde bulunmaya razı olmadı. Wilson'un tekliflerini bu yüzden reddetti. Zaten Wilson, Smith'i iktidardan uzaklaştırmak üzere şiddet yoluna gitmiyeceğini Güney-Afrika ve Rodezyada petrole ilgili zecri tedbirleri uygulamıyacağını açıkça söylemişti.

Bu iharet karşısında, Commonwealth devletlerinden bazılarının gösterdiği tepki, İngiliz emperyalizminin bugünkü politikasını uygularken karşılaştığı güçlükleri bir kere daha şiddetle belirtti.

İngiliz yönetici sınıfın içinde bile, bu sorunların çözümlenmediğini gören bazı çevreler. Commonwealth'in faydalarından şüphe etmeye başlamıştır. Bazı muhafazakârlar Commonwealth'e yeni bir şekil verilmesine taraftarıdır. Bazıları ise bu birliğin lağvedilmesini teklif etmektedir.

Commonwealth yıkılacak mıdır? Bugünkü şekliyle devam edebilecek midir? Bu sorunların cevabı, bağımsızlığa yeni kavuşmuş devletlerden birini veya birkaçının bu teşkilâtta çekilme kararına bağlıdır. Bununla beraber, Commonwealth'in çökmesi bile İngiliz emperyalizminin sona ermesi demek değildir. Commonwealth gelecekte ne şekil alırsa alsın, İngiliz emperyalizmine karşı kararlı bir savaş yürütmek şarttır. Bu savaşın başarıya ulaşması ise, çeşitli yollara başvurarak, İngiliz emperyalist egemenliğine sor vermeye çalışan milli kurtuluş hareketlerde sağlanacak dayanışmaya bağlıdır.

Wilson hükümeti son zamanlarda emperyalist politikasının İngilterede de karşılaştığı şiddetli tenkitleri hesaba katmak zorunda kaldı. Bu tenkitler karşısında Wilson, İngilterenin «imparatorluk ülkesi niteliği»ne son vermek istediğini söylemiştir. Denizaşırı bölgelere giden muazzam askeri masrafları haklı göstermek üzere de, bu paraların İngilterenin, Birleşmiş Milletlere karşı yüklenmiş olduğu taahhütlerin yerine getirilmesi için harcadığını ileri sürmektedir. Oysa Genel Meclis ve 24'ler Komitesi, denizaşırı bölgelerde İngiliz askeri üslerinin bulundurulmasına defalarca itiraz etmiştir.

Wilson İngiliz İşçi hareketini aldatamamıştır. Geçen yıl sağcı liderlerin muhalefetine rağmen İşçi partisi konferansı, Süveyş'in doğusunda ve Almanyada bulundurulmuş askeri kuvvetlerin azaltılmasını, «Amerikan desteğine karşı gösterilen aşırı hareketlere» a son verilmesini, ve askeri masrafların büyük ölçüde indirilmesini isteyen bir karar almıştır. İşçi Partisinin Parlâmento Grubu da hükümetin emperyalist politikasını şiddetle yermiştir. Bu tenkitler karşısında Wilson, Süveyş'in «Süveyş'in doğusu»ndaki politikayı gözden geçirecek özel bir grup toplantısı düzenlemek zorunda kaldı. 100'den fazla milletvekili Güney-Rodezyanın bağımsızlığı tanınmadan önce çoğunluğu temsil edecek bir hükümetin kurulmasını isteyen bir bildiri yayınladılar.

Viyetnamdaki Amerikan saldırısına sağlanan utanç verici destek özellikle tenkit edildi. Hükümetin bu politikasına karşı gerek bölge gerek ülke ölçüsünde yürütülen savaşı kitleler desteklemektedir.

Komünist Partisi bu savaşa katılmakta; ülkenin karşılaştığı sorunları kitlelere izah etmektedir. Yıllardan beri Komünist Partisi denizaşırı ülkelerde ayrılmış muazzam askeri masraflar ve ihraç edilen sermaye ile, İngiliz işçilerinin yaşama seviyesi arasındaki sıkı bağlara işaret etmektedir. İngiliz iktisadının emperyalist yapısını baştan aşağı değiştirmek, gelişme yoluna yeni girmiş ülkelerde iki tarafın çıkarlarına hizmet edecek iktisadi bağlar kurmak, sosyalist ülkelerle ticaretimizi geliştirmek, bütün Avrupa ile iktisadi işbirliği yürütmek, bütün devletleri içine alacak bir kolektif güvenlik sistemi kurmak zorunluluğunu belirtmeye çalışıyoruz.

İngiliz işçi ve ilerici hareketi, İngiliz gençliği, bu düşünceleri gittikçe benimsiyor. İşçi hükümetinin emperyalist politikasına başarısızlığa uğratmak için bu hareket Üçüncü Dünya halklarıyla kurulacak dayanışma bağları kuvvetlendirerek genişletilmelidir.

Halk güçlerinin birliği sorunu

Ramiro Otero

Kurulduğu günden bu yana, Boliviya Komünist Partisi, devrimdeki öncü görevini yerine getirebilmek üzere, siyasi hattını tespit ederken ve teşkilâtını güçlendirirken daima leninist ilkeler temeline dayanmıştır. Mart 1964'te toplanan II. Milli Kongremiz, bu bakımdan ileriye atılmış önemli bir adım teşkil etti, Partimizin Boliviya halkının yürüttüğü savaşa devrimci bir yöneliş sağlayabildiğini gösterdi. Devrimin bugünkü aşamasını tanımlayan Partimiz, çeşitli devrimci güçlerin başlıca isteklerini dile getiren bir programın temellerini tespit etti.

II. Kongre, bundan sonra, yani yeni program tespit edilince geliştirilmesi ve tanımlanması gereken tezleri kabul etti. Kongre, gerçekleştirilecek stratejik hedefi tanımladı: «emperyalist aleyhtarı bir halk hükümeti kurmak, emperyalist aleyhtarı bir halk devrimi yürütmek». Öte yandan Kongre «emperyalizm aleyhtarı halk güçlerinin birliğini» sağlayacak, emperyalist aleyhtarı kuvvetli bir halk cephesi kurabilmek için, kitlelerin yürüttüğü savaşı geliştirecek birlik politikasının temel prensiplerini de tanımladı. Bu emperyalist aleyhtarı halk cephesi, şehir orta tabakalarının, hattâ milli burjuvazinin bir kısmının desteğinden faydalanacak, işçi – köylü birliğini dile getirecektir.

Bu ittifakın temeli işçi sınıfının birliğidir; çünkü işçi sınıfı en savaşkan, en bilinçli güçtür, ülkemizin muhtaç olduğu devrimci süreç de ancak ve ancak işçi sınıfının yönetimi altında oluşabilecektir.»

En çeşitli şekilleri alan emperyalist-aleyhtarı halk cephesi politikasının başlıca amacı, Partimizin belirttiği gibi, «emperyalizme karşı savaşan kitle hareketlerini tek ve güçlü bir sel halinde birleştirmektir.» Bu politika, kitlelere, ve kitlelerin müttefiklerine dayanan; «bu sele, işçileri, köylüleri, küçük-burjuvaları, aydınları, bütün ilerici insanları, ve bu çeşitli unsurları temsil eden partileri sürükleyecek bir politikadır.»

Birliği sağlamak üzere çaba harcayan Boliviya Komünist Partisi, halk cephesini fazla şematik şekillere sokan anlayışlara karşı savunmak zorunda kaldı; ve bu alanda hâlâ büyük zorluklarla karşılaşmaktadır.

İşçi sınıfının düşmanları, Partimizi tecrid edebilmek için her türlü yola başvuruyorlar. Komünistler de bu entrikaları sonuçsuz bırakmak için büyük çabalar sarfetmek zorunda kalıyor. Düşmanlarımız bizi tabii müttefikleri-

mizden ayırmaya çalıştıkça, Partimiz bu müttefikleri kazanmak üzere daha çok çaba sarfediyor. Ama bazan, güçler dengesi işçi sınıfının aleyhinde olunca, gerici güçler kendilerine hizmet edecek sendikalar kurduruyor. Bu şartlar içinde işçi sınıfının yürüttüğü birlik politikası çok geniş tutulmalı, Partimizin belirttiği gibi, bir prensip temeline oturtulmalıdır.

1964 hükümet darbesi arifesinde meydana gelen ortam, 1952 devrimi ile iktidardan uzaklaşmak zorunda kalan gerici güçlerin ve askeri çevrelerin giriştiği saldırı, Partimizin uygulamaya çalıştığı birlik politikasına büyük bir engel teşkil ediyordu.

Hükümet darbesinden kısa bir süre önce, iktidarda bulunan Devrimci Milliyetçi Hareket Partisinden ayrılan bazı yöneticilerin, bazı grupların izlediği fırsatçı politika, kamu oyundaki şaşkınlığı ve kararsızlığı bir kat daha artırmıştır. Kitleleri aldatmaya çalışan ve Partimizin kuvvetini hesaba katmak zorunda kalan bu gruplar, bu yöneticiler, komünistlerin desteğini arıyorlardı. Ama öte yandan bunlar, Kuzey-Amerikalı emperyalistlerin desteğini sağlamak için sağcı partilerle ilişkiler kuruyorlardı. Bu tutumdan elde edilecek çıkarları gören sağcı çevreler, bu teşebbüsleri destekliyordu. Ama Komünist Partisi bütün bu entrikaları başarısızlığa uğratmasını bildi.

Bununla beraber, bu tuzağa düşen bazı sendikacı liderler, Komünist Partisinin tavsiye ettiği tek cephe politikasının uzun-vadeli bir siyaset olduğunu, «iktidarı hemen ele geçirmek varken», şehir küçük-burjuvazisinin desteğinden faydalanabilecekken (gerçekte ise, bu destek, gerici güçlerin yardımı demekti), işçi-köylü ittifakının kurulmasını beklemenin hata olacağını ile ileri süren troskist iddiaları benimsediler.

Bu şartlar içinde, Partimiz işçi sınıfını her türlü prensipten yoksun bir ittifaka sürüklemek isteyenlerin saldırılarına hedef oldu. Bu karışık durumda, birçokları doğru yolu seçmedi, uygulanacak taktik konusunda anlaşmazlıklar ortaya çıktı.

Burada, küçük-burjuva akımının gerici güçlere sağladığı büyük hizmetleri belirtmek isteriz. Maceracılığı, bölücü, dogmacı, milliyetçi ve sektter tutumu bu küçük-burjuva akımını Çin Komünist Partisi yöneticilerinin çizgisine çekti.

Olaylardan da anlaşıldığı gibi, gerici güçlerle kurulan ittifak, bir hükümet darbesi hazırlayan askeri çevrelerin niyetlerini gizlemeye yaradı. Hükümet darbesiyle 1964'te iktidara gelen, başında general Barrientos bulunan askeri cunta, Kuzey-Amerikalı emperyalistlerinin ve en korkunç yerli gerici güçlerin hizmetindedir. Emekçiler olduğu kadar, demokratik partilerin de hükümet darbesinin ilk kurbanları olacağını söyleyen Partimiz haklı çıktı.

Bu şartlar içinde bu tecrübeleri geçiren halk kitlelerinin doğru yolu bulacağını, bir kere daha kendilerini aldatanların etkisinden bir an önce kurtulacaklarını iddia eden Partimiz, bu kanaatından vazgeçmedi. Bütün mesele, bu kitlelere doğru yolu göstermekti.

Partimizin harcadığı çabalar sayesinde, emekçi teşkilâtları yeniden kurulabildi, demokratik özgürlükler uğruna yürütülen savaşta ilerlemeler kaydedildi. Geniş halk kesimlerinin desteğinden faydalanan bu çabalar sayesinde de, sendika toplantıları, kongreleri yapılabildi, hükümetin emekçilere karşı aldığı tedbirlere cevap olarak, gösteriler, grevler düzenlenebildi. Maden işçilerinin sendika teşkilâtı, Boliviya halkının kahramanca yürüttüğü savaşın simgesi haline geldi.

Bugün emekçilerin kurmuş olduğu başlıca teşkilâtları hükümet tanımak istemiyor, ama kitleler haklarını savunuyor. Hükümet kitlelerin bu teşkilâtlarını hesaba katmak zorundadır.

Hükümetin, Amerikan ülkeleri arası Bölgesel Çalışma Teşkilâtının, Hristiyan sendikalarının, hattâ bazı maceracı grupların yürüttüğü bölücü manevralarına karşı, yürütülen savaş, emekçilerin birleşme bilincini bir kat daha geliştirildi.

Mayıs ve Eylül 1965'deki kanlı bastırma olaylarından sonra, bölücü ve trotskist grupların faaliyetleri, taban sendika teşkilâtlarının birleşme sürecini tehlikeye düşürdü. «Gizli sendikalar kuralım» parolasını ortaya atanlara, böylelikle her yola başvurarak bütün sendika hareketini kökten yoketmek isteyen generaller iktidarının ekmeğine yağ sürenlere karşı şiddetle savaşmak bir zorunluluktur. Bu aşırı-sol parola, ilk bakışta, maden işçilerinin sendikasına uygulanan toptan baskı ve sindirme tedbirlerine haklı ve doğru bir tepki sanılabilirdi. Ama gerçekte bu parolanın tek amacı, sendika teşkilâtlarının rolünü sıfıra indirmektir. Komünist sendikalarla milliyetçi sol güçlerin devrimci partisine bağlı olan sendikalar, Maden İşçileri Federasyonunun varlığını savundular. Gerek taban, gerek zirve toplantılarında, basında, yılmak bilmeyen bir savaş yürüten bu sendikalar en sonunda, trotskistleri ve yeni-trotskist'leri yendiler. Bu dönem içinde geçirdiğimiz tecrübeler bize, sendika teşkilâtlarının gizli ve kanunsus örgütler haline getirilemeyeceğini öğretmiştir: çünkü en çetin durumlarda, sendikaların varlığı daha da büyük bir zorluluk oluyor.

Köylerde yürütülen birleştirme çabaları daha güçlülük ve daha ağır bir tempo ile başarıya ulaşabiliyor. Köylerde sarfedilen çabaların amacı, köylü hareketini yeni temeller – bağımsızlık temelleri – üzerinde yeniden kurmaktır. Ama en önemli köy bölgelerinde uygulanan bürokratik ve askeri kontrol, şimdiye kadar elde edilen, ama eski toprak ağalarının tenkiti altında bulunan kazançları koruma vaatleri, ordunun yürüttüğü demagojik propagandalar, «kalkınma plânı» gibi etkenler, birleşme sürecini engelliyor.

Bugün halk güçlerinin birliğini sağlayacak başlıca araç, FLIN (Milli Kurtuluş Cephesi) dir. Partimizin belirttiği gibi, «Milli Kurtuluş Cephesi, Kuzey-Amerikalı emperyalizmine karşı kararlı bir savaş yürüten bütün devrimci güçleri birleştirmeye ve düzene sokmaya çalışmaktadır». Milli Kurtuluş Cephesi, «Catavi-Siglo XX» maden şirketinde çalışan sendikali

işçilerin teşebbüsü ile Nisan 1964'te «Siglo XX» maden şehrinde toplanan, büyük Kongreden sonra siyaset alanında faaliyet yürütmeye başladı. (Bu Kongreye maden ve fabrika işçilerini, köy emekçilerini, temsil eden büyük sendika teşkilâtlarının, üniversitelerin, ev kadınları örgütlerinin temsilcileri, ilerici aydınlar katılmıştır.)

Hiç şüphesiz Milli Kurtuluş Cephesinin kuruluşuna, birleşme sürecinin en yüksek aşaması diye bakmak, yanlış olur. Bu cephe sadece birliğe doğru atılmış önemli bir adım teşkil eder. Partiler arası bir ittifak olduğu de söylenemez henüz. Milli Kurtuluş Cephesi çeşitli siyasi teşkilâtların militanları, hattâ orta dereceli temsilcileri de katılmıştır. Cephe emperyalizme ve ajanlarına karşı savaşıyor bütün insanlara açıktır. Cephenin önemi, Bolivya halkı için olumlu bir alternatif teşkil etmesindedir. Komünist Partisi en kararlı şekilde bu Cepheyi destekliyor.

Demokratik güçlerle sol güçler arasında görülen düzenlenmesizliğin (koordinasyonsuzluk) nedenleri, bazı çevrelerin hırsı, siyasi oyunları, emperyalist ve gerici güçlerin baskısı, olduğu kadar, kitlelerin haberi olmadan anlaşmalara girişen bazı yöneticilerin şüpheli niyetleridir.

Barrientos askeri hükümetine meşru bir nitelik kazandırmak amacıyla yapılan 1966 genel seçimlerinden önceki dönemde, siyasi alanda büyük kararsızlıklar belirdi. Bazı demokratik parti ve çevreler o anda, halkın binleşmesine ve demokratik güçlerin toplanmasına, gerici güçlere karşı bir cephenin yaratılmasına yardım edebilirlerdi. Ama oportünist düşüncelerle hareket eden bu parti ve çevreler, hiç bir perspektifi olmayan, seçimleri katılmayı reddeden bir akıma takılmayı tercih ettiler.

Milli Kurtuluş Cephesi ise, halk düşmanlarına meydanı boş bırakmanın yanlış olacağını, kitlelerin genellikle seçimlere katılacağını, seçimlerin de kitlelerle daha sıkı bağlar kurma, sendikaları yeniden düzenleme olanaklarını sağlayabileceğini anlamıştı. Ama, her şeyden önce seçimlere katılmama politikasını paravan olarak kullanan dalaverecilerin ortaya attığı parolaları etkisiz hale getirmek şarttı. Milli Kurtuluş Cephesi seçimlerde zafere ulaşamayacağını pek alâ biliyordu: «goril»ler seçimlere bir yıl boyunca rahat rahat hazırlanabilecekti, oysa halk güçleri korkunç bir baskıya tabi tutuluyordu.

Milli Kurtuluş Cephesinin seçim kampanyasında başvurduğu parola diktatoryaya karşı savaştı. Milli Kurtuluş Cephesi, hükümetin baskı ve yıldırma politikasını itham ediyor, işçilerin aleyhine çıkarılan kanunların – özellikle açıktan açığa faşist bir nitelik taşıyan «Devlet güvenliği kanunu» adlı kanunun – yürürlükten kaldırılmasını istiyor; hükümet çevrelerinin ahlâksızlığını ve satılmışlığını açıklıyor, maden, petrol, sanayi, demiryolları, yüksek eğitim vb. alanlarında izlenen politikanın yurt ve devrim aleyhtarı niteliğini belirtiyordu.

Seçim sonuçları, Partimizin takındığı tutumun ne kadar doğru ve haklı olduğunu; Milli Kurtuluş Cephesinin, ülkenin siyasi hayatında gerçek bir siyasi güç haline geldiğini gösterdi. Öte yandan, bu sonuçlar, Komünist

Partisinin, tecrid edilmiş, bölücü unsurların faaliyetleri ve hükümet baskısı etkisiyle tükenmiş bir parti olduğunu sananları da şaşırttı.

Askeri hükümetin emekçileri artık iyice altettiğini, madenleri, şehir ve köyleri «aşırı» unsurlardan temizlediğini sanan gerici güçler, yanıldıklarını anladılar. Milliyetçi burjuva çevreleri ise, halka yeni savaş olanaklarının açıldığını sezdiler Trotskistlerle Pekin taraftarı bölücülerin kurmuş olduğu birlik tam bir fiyasko ile sonuçlanmıştı. Yürüttükleri komünist aleyhtar, maceracı kampanya, tam anlamıyla başarısızlığa uğramıştı.

Seçimlerden önce yaratılan yıldırma ve baskı ortamına rağmen, halkçı güçlere karşı alınan bütün kısıtlayıcı tedbirlere, oynanılan bütün oyunlara rağmen, Milli Kurtuluş Cephesi, önemli bir başarı elde etti. Komünist Partisinin – tek başına katıldığı – 1962 seçimlerinde elde ettiği sonuçlarla, Milli Kurtuluş Cephesinin – bu çok zor şartlar içinde bile – sağladığı sonuçları mukayese edersek, oy sayısında % 61'lik bir artış görürüz. Örneğin, üç seçim bölgesini ele alalım: La Paz, Potosi ve Cochabamba bölgelerinde, Milli Kurtuluş Cephesinin aldığı oy sayısı (24.861), 1962 seçimlerinde Komünist Partisine giden oy sayısından % 107 kadar yüksektir.

Keskinleşen sınıf çatışmaları Komünist Partisinin oynadığı rolü kuvvetle belirtmiştir. Emekçiler bütün provokasyonlara, temel haklarını, elde ettikleri bütün kazançları yoketme teşebbüslerine şiddetle karşı geldiler. İşçi sınıfının partisi askeri hükümetin kanlı bastırmalarına karşı gelmek, teşkilâtını korumak, dağıtıldığı yerlerde tekrar kurmak zorunda idi. Ama olaylar Komünist Partisine, başka partilere mensup oldukları halde, savaştan vazgeçmeyen ve bu yüzden kıyım uğrayan sendika yöneticilerinin yardımını da isteyerek, madenlerde, fabrikalarda, çeşitli meslek alanlarında işçi sendikalarını tekrar düzenlemek zorunluluğunu da yüklüyordu. Parti, geçmişte işlediği hatalardan kaçınmasını bildi. Emekçileri, aynı yolu seçenlerle omuz omuza savaşmaya çağırma zorunluluğunu anladı. Böylece de savaşın ilk saflarında yer aldı. Bu da Boliviyada yıllarca sürmüş bir durumda büyük bir değişiklik demektir: Bu durumun özellikleri, sendika hareketinin kuvvetli, ama işçi sınıfı partisinin güçsüz oluşu idi.

Partimiz pek kalabalık değildir. Bununla beraber, maden ve fabrika işçileri çoğunluğu ile kurmuş olduğu ilişkiler, benimsediği açık seçik siyasi hat, teşkilât yapısı, sınıf savaşının en kesin anlarında, emperyalist ve yerli gerici güçlerin kalkınmaya en şiddetli darbeleri indirdiği dönemlerde, Partimizin çok büyük siyasi etkilerde bulunmasına yol açtı. Partimiz gerici saldırıya karşı koyabildi. Çünkü, işlediği sayısız hatalara rağmen, ideolojik ve politik alanlarda olduğu gibi, teşkilât alanında da kararlı bir savaş yürütmeye devam edebiliyordu.

Bölücü faaliyetlere karşı yürütülen bu kararlı savaştan önceki durum için, Partinin VII. Konferansı (1965) şu hükmü vermiştir: «Teşkilâtlanmada, prensiplerin benimsenmesinde ve savunulmasındaki güçsüzlük, Partinin savunulmasıyla hiçbir ilgisi bulunmayan faaliyetlere göz yumulması; fraks-

yoncu ve bölücü faaliyetleri kolaylaştıran etkenler, işte bu kusurlar olmuştur.»

Partimiz, saflarında beliren, Partinin geleceği bakımından en büyük tehlikeyi teşkil eden küçük-burjuva sekte akımını nihayet yenilgiye uğrattı. Birlik halinde çalışan, ideolojik, politik ve teşkilâtlanma alanlarında II. Milli Kongrede alınan kararlara, 1957 ve 1960 Komünist ve İşçi Partileri Konferanslarının Bildirilerine uygun olarak hareket eden bir yönetime kavuşabilmek üzere, Parti içinde büyük bir temizlik yapıldı.

Teşkilât alanında izlediğimiz politikanın amacı, prensipler temeline dayanarak, köklerini işçi sınıfından ve köylü tabakalarından alan bir parti kurmaktır. 1954'ten bu yana, bu amacı kısmen de olsa gerçekleştirmeye çalıştık. Bununla ilgili birkaç çalışma plânı şimdiden başarıya ulaşmıştır bile.

Partimiz, Boliviya maden işçilerinin gerçekten devrimci niteliğini iyi biliyor. On yılı aşan bir dönemden beri, herhangi bir değişikliğe uğramayan bu devrimci nitelik, emperyalistlerin, yerli ajanlarının beslediği karşı-devrimci ve yeni-sömürgeci amaçların gerçekleşmesine engel olan başlıca etkenlerdir.

Öte yandan Partimiz kendisine şu amaçları tâyin etmiştir: Anarşist ve sendikalist kalıntıları kökünden kazımak, küçük-burjuva milliyetçi reformizmi yenilgiye uğratmak, ve trotskizme kesin bir darbe indirmek. Bu alanda Partimizin karşısına çıkan başlıca zorluk, oportünist, hattâ gerici ve yobaz akımların da aşırı-devrimci görünmeye çalışmasıdır.

Kurulma işine devam eden Partimiz plânlar hazırlıyor, bütün güçlerini seferber ederek şu veya bu sorunu çözümlemeye çalışıyor, sübjektivist hatalara ve güçlüklerle rağmen, amaçlarını tespit ediyor. Böylelikle bir yandan, Partimizin işçi sınıfının temel kesimlerine kök salmasını, öte yandan halk kitlelerine ve müttefiklerimize karşı doğru bir politikanın izlenmesini sağlayacak şartlar yaratılmaktadır.

Siyasi durumun karmaşık niteliği yüzünden II. Kongreden sonra tesbit edilen çalışma plânının bazı noktalarını gerçekleştiremedik. Bunlardan biri, Partinin bütün çabalarını köylerdeki çalışmalarımıza ayırması meselesiydi. Ama öte yandan, maden işçileri arasında Parti teşkilâtlarını yeniden kurmak üzere yürüttüğümüz kararlı ve devamlı faaliyet bize şu gerçeği bir kere daha ispatlamıştır: «Partinin varlığı, kitlelerin en çok ilgilendiği sorunlara çözüm yolları bulma yeteneğine bağlıdır.»

Mayıs ve Eylül 1965 deki kanlı bastırma olayları bazı bölge teşkilâtlarının mahvolmasına yol açtı. Siyasi nedenler yüzünden binlerce işçinin işine son verildi. Sendikalarda, halk örgütlerinde görevli yöneticiler bu işlerinden atıldı, ülkenin doğusunda, vahşi orman balgalarında kurulan toplama kamplarına gönderildi. İşçi sınıfı, basından ve radyodan kendini ilgilendiren hiçbir haber alamaz oldu.

Bununla beraber, Partinin birleştirici çabaları sayesinde, yeni komünist teşkilâtlar meydana geldi. İşçiler savaş araçlarına yeniden kavuştular,

sendikalarını yeniden kurdular, taban toplantıları düzenlediler, birleşmelerini sağlayacak isteklerde bulundular, ordunun madenleri işgal etmesine karşı gösteriler düzenlediler, işçiler aleyhine çıkarılan kanunları protesto etmek üzere grevlere giriştiler, askeri hükümetin aldığı baskı tedbirlerine karşı savaştılar.

Sağlanan sonuçların önemini anlayan Parti, kitleler üzerinde yaptığı etkileri arttırabilmesi için, bütün demokratik imkânlardan faydalanmak zorunda olduğu sonucuna vardı. Bununla beraber Parti hayale kapılmıyordu. Sömürme ve uyduluk rejimini ayakta tutabilmek için, düşmanın, başvurduğu kanlı baskı ve yıldırma metotlarından vazgeçmiyeceğini biliyordu. Geçirdiği tecrübeler Partiye şu gerçeği öğretmiştir: Barışçı ve barışçı olmayan, her çeşit savaş yollarına başvurmaya hazır olduğunu söylemek yetersizdir; gerektiği anda, devrimci sorumluluklarını yerine getirmeye hazırlanmakta şarttır.

Leninin öğütünü göz önünde tutan Partimiz, belirli bir anda, işçi sınıfının eğitimi ve teşkilâtlanması alanlarında, siyasi ağırlık merkezinin nerede bulunduğunu – kanuni sendika faaliyetlerinde mi, yoksa silâhli ayaklanmada mı – tesbit etmek sorununun önemini anladı ve bu prensipi uyguladı. Geçirdiğimiz devrimci tecrübelerden olduğu kadar, diğer halkların tecrübelerinden de sonuçlar ve dersler çıkarmaya çalıştık. Partimiz, Bolivya halkının silâha sarılarak tarihsel düşmanını defalarca yenilgiye uğrattığını unutmuyor. Ama bu kadarının yetersiz olduğunu, halkın sarfettiği çabaların sonuçlarından yoksun bırakılmaması için gerçekten devrimci öncü kuvvetlerin şart olduğunu da biliyor.

Partimiz Merkez Komitesinin Ağustos 1966 toplantısında verdiği karara göre, bu yılın ortalarına doğru toplanacak olan Bolivya Komünist Partisi II. Milli Kongresinin hazırlıkları işte böyle bir ortam içinde tamamlanmaktadır. Kongrenin gündeminde yer alarak sorunlar şunlardır: Merkez Komitesinin faaliyet raporunun tartışılması, Parti programının kabul edilmesi, tüzüklerde gereken bazı değişikliklerin yapılması, Merkez Komitesinin, Kontrol ve Kadrolar Komisyonunun seçilmesi.

Bazı şehirlerde – La Paz'da, Oruro'da – bölge komitelerinin, Huanini maden işçileri komitesinin bölge konferansları şimdiden yapılmıştır. Şu noktayı da belirtelim: Oruro bölge konferansında, toplantıya katılan delegelerin % 46'i maden işçileri idi.

Bolivya Komünist Partisinin, Bolivya halkının yürüttüğü devrimci savaşı yönetebilecek bir parti haline gelmesini sağlayacak temeller atılmıştır. Bolivya halkına, bugün emperyalist ve gerici güçlere karşı yürüttüğü savaşa, yeni bir yal açılmaktadır.

Sovyetler Birliği bugün

IV. Sosyalist tarım

Oktober devriminin en göz alıcı sonuçlarından biri de köyün sosyalist gelişmesidir. Proletarya devriminin aldığı ilk kanun tedbirlerinden biri toprak buyruğu ile barış buyruğudur. Büyük toprak sahiblerinin, kilisenin ve kral ailesinin 150 milyon hektardan fazla olan toprakları köylülere parasız olarak dağıtıldı. Lenin «bizim gibi köylü olan bir memlekette, proletarya diktaturasından özellikle herkesten evvel ve en kısa süre içinde köylüler faydalanmıştır.» diyor.

Lenin, vatandaş harbi bittikten sonra, Sovyet köyünün sosyalist değişimi hakkında bir plân ortaya koydu. Bu plân tarihe Leninin kooperatif plânı adı ile geçti ve ancak onun ölümünden sonra uygulandı.

1927'de tarım üretimi bütünü ile devrimden evvelki seviyesini buldu. Fakat sanayileşmenin başlaması, şehirlerde yaşayanların çoğalması, tarım ürünlerine ve tarımdan sağlanan ham maddelere karşı isteği arttırdı. Köyde, köylüler, zengin ve fakirler arasında ayrılık artmaya başladı. Kulaklar baş kaldırmaya başladılar. Parti, fakir ve orta köylü tabakalarına dayanarak, küçük köylü üretim gruplarına yani, üretim kooperatiflerine, köyde insanın insanı sömürmesi kaynaklarının ortadan kaldırılmasına doğru yöneldi. Böylece tarımda devrimci değişimin ikinci aşaması da sona eriyordu.

Kollektifleştirme, üretim ve köylünün yaşantı şartlarını değiştirdiğinden, köyde sosyalizmin kesin zaferini sağlamıştı. Büyük sosyalist işletmeler (Kolhoz ve sovhozlar) modern tekniğin ve bilim sonuçlarının geniş ölçüde uygulanmasına imkân veriyordu. Bundan böyle, memleketin tarımında, üretim araçları üzerinde sosyal mülkiyet hâkim duruma geçmişti.

İşletme kategorilerine göre ekili arazinin dağılışı

	1928	1940	1965
Ekili arazi (milyon hektarla)	113	150,6	209,1
(Yüzde) ile ekili arazi	100	100	100
bunlardan:			
sovhozlar ve öteki devlet işletmeleri	1,5	8,8	46,6
kolhozlar	1,2	78,2	50,2
Kolhozcuların, işçilerin memur ve öteki halk gruplarının özel yardımcı üretimleri	97,3	13	3,2

1965 sonunda 36.900 kolhoz vardı. Bunlardan her birini ortalama 6.000 hektar toprağa, 1.050'ye yakın büyük baş hayvan ve 38 traktörü sahipti. Bundan başka 11.700 sovhozdan her birinin 24.600 hektar toprağı, 2.098 büyük baş hayvanı ve 114 traktörü vardı.

Sovyet iktidarının kuruluşundan bu yana, harp yılları hariç, köy ekonomisi hızlı bir tempo ile gelişmiştir.

Köy ekonomisinin toplam üretiminin artış hızı (yüzde ile)

	1913	1917	1921	1930	1940	1945	1950	1955	1960	1965
Köy ekonomisinin toplam artışı	100	88	60	117	141	86	140	170	224	261
Özellikle tarım-daki artış	100	81	55	126	155	93	151	175	226	249
Hayvancılıkta artış	100	100	67	109	114	72	118	160	219	254

Ekili arazi önemli bir ölçüde arttı: 1913'le 1965 arasında 1,8 misli (91 milyon hektar). Bu artış özellikle 1954'le 1956 arasında uygulanan ham toprakların kıymetlendirilmeleri sayesinde elde edilmiştir.

Hayvancılık da kuvvetli bir artış gösterdi. 1967 yılının başında, sığır sayısı 1916'ya kıyasla 1,7 misli, domuz sayısı 2,5 misli, koyun ve keçiler 1,5 misli attı.

Tarımın gelişmesi, başlıca tarım ürünlerinin artışını önemli bir ölçüde arttırma olanağını sağlamıştır.

Tarım ürünlerinin yıllık üretim ortalaması

	1909	1936	1961	1961-1965 1909-1913 yıllarına kıyasla artış yüzdesi
Tarım ekonomisinin fiyatı değişmez üretiminin tümü (milyar ruble)	20,9	23,5	52,4	250,7
Başlıca üretim kategorilerinde üretim:				
Tahıl (milyon ton)	72,5	77,4	130,3	179,7
ham pamuk (milyon ton)	0,68	2,5	5	735,5
şeker pancarı (milyon ton)	10,1	17,1	59,2	586,1
patates (milyon ton)	30,6	49,4	81,6	266,7
et, canlı hayvan (milyon ton)	4,6	4	9,3	193,8
süt (milyon ton)	28,6	26,5	64,7	224,7
yumurta (milyar adet)	11,2	9,6	28,7	256,3
yün (milyar ton)	192	129	362	188,5

1966'da tarım ileriye doğru yeni bir adım attı: Üretimin tümü 1965'e kıyasla yüzde on, ve tahıl üretimi ise 170,8 milyon ton arttı. Bu, bir hektar rekor yılı olan 1964 yılına kıyasla yüzde on iki artış demektir. Pamuk ekicileri ise, ilk defa olarak memlekette altı milyon ton ham pamuk vermişlerdir.

Tarımın sosyalist prensiplere göre yeniden teşkilâtlanması ile beraber köyün yeni teknik aletler, kollektif üretimin yeni maddi ve teknik temellerle donatımı işleri de yürütülmüştür.

Şimdi Sovyet tarımı en modern teknik araçlara sahiptir. 1966 yılı sonunda Sovyet tarımının 1,7 milyon traktörü, 540.000 biçer-döğeri ve 1.013.000 kamyonu vardı.

1965 yılında çalışmalar, patates ekiminde yüzde 73, değişik ekim alanlarında yüzde 60 ile 97 arasında, tahıl biçmesi, yüzde 98 tohum temizlenmesi yüzde 96, at biçmesi yüzde 79 nisbetinde makineleştirilmiştir. Sovhozların yüzde 99'u, kolhozların yüzde 95'i elektrikleştirilmiştir. 1960 ile 1965 arasında tarıma teslim edilen madeni gübre 2,4 misli artmış ve 27 milyon tonu aşmıştır.

Modern makinelerin geniş ölçüde kullanılması, elektrikleşme, ve kimya ürünlerinin kullanılması, iş verimliliğinin, 1913'e kıyasla beş mislinden fazla artmasını sağlamıştır.

Sovyet halkı tarımın gelişmesinde hiç küçümsenmeyecek başarılar elde etmiştir. Bununla beraber ihtiyaçlara kıyasla tarım üretimi hâlâ geridir. 1965'de Merkez Komitesinin ve XXIII. Kongrenin kararları bu alanda bir dönüm noktası olmuşlardır. Bu kararlara uyularak tarım üretiminin geliştirilmesi ve hızlandırılması için enerjik tedbirler alınmıştır. İçinde bulunduğumuz beş yıllık plân süresinde, tarım üretimi, eski plâna kıyasla yüzde 25 artacaktır. Tarım ürünlerinin bolluğunu sağlayacak şekilde tarımı geliştirmek: Bu gün Sovyet halkı önünde duran temel meselelerden biri budur.

Yarım yüzyıl önce – 1917'de

25 Mayıs (7 Haziran) 1917'de Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin (Bolşevik) Merkez Komitesi Geçici hükümetin ve burjuva iktidarının, ekonomik, sosyal ve politik alanlarda iflâsını günden güne daha açık bir şekilde tesbit ediyordu. Merkez Komitesi, Rusyayı barışa yöneltmeye söz veren fakat ekonomik durumun çöküntüye doğru gitmesine rağmen, bir taaruz hazırlayan koalisyon hükümetinin tam iflasına işaret ediyordu.

Memlekette, işçi ve askerler Geçici Hükümetin halk düşmanı politika-

sına karşı duydukları ve gittikçe artan hoşnutsuzluklarını açığa vuruyordu.

3 (16) Haziranda Rusya, işçi ve asker milletvekilleri Sovyetleri kongresi toplandı. Bu çalışmalara 1,090 delege katıldı. Bunlardan 105'i bolşevikti. Burjuvazi ile koalisyona taraftar olan İhtilalci-Sosyalistler, Menşevikler çoğunluktadır. Menşevik idarecilerden Tsereteli, Rusyada, bütün sorumluları yükelencek bir partinin var olmadığını iddia ediyordu. Lenin «böyle bir parti var» diye cevap verdi. Lenin, kongre önünde Bolşeviklerin programını açıklıyor ve bütün iktidarın Sovyetlere verilmesini istiyordu.

8 (21) Haziranda, Bolşevik Partisinin Merkez Komitesi, 10 (23) Haziran günlerinde barışçı bir gösteri tertipleyerek, gittikçe büyüyen emekçi yığınlarının memnunsuzluklarına yön vermeyi kararlaştırdı.

9 (22) Haziranda, Sovyetler Kongresini idare eden İhtilalci-Sosyalistlerle Menşevikler, Kongreden gösteriyi yasaklayan bir karar çıkarttılar. Kararı çiğnemek, Kongreye karşı çıkmak olacaktı. Bunun için Bolşevikler de gösterinin yapılmamasını tavsiye ettiler.

12 (25) Haziranda, İhtilalci-Sosyalistlerle Menşevikler, 18 Haziran (1 Temmuz) da bir gösteri tertitlediler. Bunun gayesi, Rus birliklerinin Güney cephesinde, hükümetin kararı ile yapacakları saldırıyı moral bakımından desteklemektir.

14 (27) Haziranda, Bolşevik Partisi Merkez Komitesi, memleketin belli-başlı Bolşevik teşkilatlarına bir telgraf gönderdi. Telgrafta şunlar vardı: «Sosyal-Demokrat (Bolşevik) Partisi Merkez Komitesi, 18 Haziran gösterisine katılmayı kararlaştırmıştır. Şiarlarımız şunlardır: *Kahrolsun Çarlığın Duması ve Danıştayı. Asker hakları bildirisinin gözden geçirilmesi. Asker ve denizcilere karşı alınan baskı tedbirlerinin kaldırılması. Bütün iktidar, işçi ve asker Sovyetlerine!*»

18 Haziran (1 Temmuz) da, 500.000 işçi ve asker Bolşeviklerin çağrısını desteklediler. Aynı zamanda, Moskova, Helsinfors, Riga, Kiev, Kharkov, Samara, Voronej, Vladimir ve daha başka şehirlerde gösteri ve mitingler yapıldı. Lenin, gösterinin sonuçlarını çıkardığı «On sekiz Haziran» makalesinde şunları yazıyor: «Gösteri, Bolşeviklerin baltalayıcı hareketleri hakkındaki boş lafları, bir toz bulutu gibi bir kaç saat içinde dağıttı ve şunu açıkca gösterdi: Rusya emekçi yığınlarının öncüsü sanayi proletaryası ve başkent askeri birlikleri, ezici çoğunlukları ile, partimizin savunmaktan geri durmadığı şiarlardan yanadır... Etrafında birleşilen baş şiarlar şunlardı: Bütün iktidar Sovyetlere! *Kahrolsun on kapitalist bakan! Almanlarla ayrı barışa ve İngiliz-Fransız kapitalistleri ile gizli anlaşmalara hayır!* vs. 18 Haziran nümayişi, devrimci proletaryanın gücünün ve politikasının bir gösterisi oldu. Bu gösteri, devrimin yönünü ve çıkmazdan kurtulma şeklini göstermektedir.»

16–23 Haziran (29 Haziran – 6 Temmuz) Partinin cephe ve cephe gerisi askeri teşkilatlarının konferansı yapıldı. Konferans çok sayıda mesele inceledi. Bunlar arasında en önemli olanlar hakkında Lenin, biri durum, ötekisi de tarım meselesi üzerine iki rapor hazırladı. Delegeler Geçici

hükümete karşı derhal harekete geçilmesini istediler. Fakat Lenin bunlara şiddetle karşı koydu. Konferans tarafından kabul edilen rapor hakkındaki karar şu zorunlulukları belirtiyor «anarşizme ve parçalayıcı perakende hareket denemelerine karşı şaşmaz bir şekilde savaş. Bu gibi hareketler zamansız olduklarından, ancak burjuvazinin işine yarar. Burjuvazi, yeni bir devrim aşamasının kaçınılmazlığı bilincine varmıştır. Bunun içindir ki, kudurmuştur ve halkın çoğunluğunun zihninde bu aşamanın olgunlaşmasını engellemek için herşeyi yapmaya hazırdır. En enerjik bir şekilde ve her alanda proletaryanın kuvvetlerini ve devrimci orduyu, devrimin yeni aşamasına hazırlamak, ve elden geldiği kadar açık, inandırıcı bir şekilde göstermek. Böylece yalnız halkın çoğunluğunun, özellikle fakir köylünün örgütlenmiş proletaryaya güveni ve iktidarın bu proletaryaya geçişi, harbin sürdürülmesinden, kaçınılmaz ekonomik çöküntüden, İhtilalci-Sosyalistlerin ve Menşeviklerin anlaşma politikasından meydana gelen çıkmazdan memleketi gerçekten de kurtarabilir».

Halk yığınları kendi öz tecrübeleri ile günden güne, Bolşevik Partisi politikasının tek doğru politika olduğu inancına varıyorlar.

İlerici insanlık Oktobr Sosyalist Devriminin ellinci yıl dönümünü kutlamaya hazırlanıyor. Bir çok kardeş partiler bu konuda kararlar almışlardır. Sosyalizmi kuran memleketler heyecanlı politik bir hava içinde ve çalışma gayretlerine kuvvet vererek bu büyük tarihi, anmaya hazırlanmaktadırlar. Burada, bu konuda Bulgaristan ve Macaristan Halk Cumhuriyetlerinde yapılan hazırlıklar hakkında bilgi vereceğiz.

Bulgaristan

Bütün Bulgar komünistleri ve emekçileri Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin ellinci yıldönümünü parlak bir şekilde kutlamaya hazırlanıyorlar. Komünist Partisi Merkez Komitesinin 21 Şubat 1967'de yayınlanan özel kararında tesbit edilen hazırlıklara bütün memlekette devam edilmektedir.

Bu kararda işaret edildiği gibi, Oktobr Devrimi bütün, insanlığın önünde, ulusal ve sosyal kurtuluşun, insanın insan tarafından sömürülmesini önlemenin yollarını açmıştır. Sovyetler Birliğinin tecrübesi, sosyalist devrimin, bütün memleketler için geçerli genel kanunlarını çıkarmaya yardım etmiştir.

Kararda özellikle şunlar belirtiliyor: «Hiç bir parti, hiç bir ülke, hiç bir halk, Sovyetler Birliği Komünist Partisi, Sovyetler memleketi ve Sovyet halkı kadar, insanlığın mutluluğu, özgürlüğü için bu kadar fedakârlıklarda bulunmamış, felâketlere göğüs germek zorunda kalmamıştır.»

Bunu herkesten evvel Bulgar halkı bilmektedir. Geçmiş, bu günü, ve yarının perspektifleri ayrılmaz bir şekilde Oktobr dâvasına, Sovyetler Birliği Komünist Partisinin ve Sovyet halkının savaş ve zaferlerine bağlanmıştır.

Bulgar Komünist Partisi, Leninin fikirlerinden ilham alarak büyümüş ve kuvvetlenmiştir. Bulgar Komünist Partisi, Oktobr Devrimi haberini heyecanla aldı ve hiç tereddüt etmeden, ondan yana çıktı. Çünkü bu devrimde dünya ölçüsünde tarihsel bir olay görüyordu. Halk yığınlarını Rusyadaki kardeşlerinin örneğini uygulamaya çağırıyordu. 1918'de Vladai ayaklanması, Rusyayı saran devrim alevinin, bizde fışkıran ilk devrim kıvılcımı olmuştur.

1918'de kurulan Dar Sosyalistler Partisi Oktobr Devriminin etkisi altında kararlı bir şekilde Leninci yola girmiştir. Parti Komünist Enternasyonalin kurucularından biri oldu. Ve Bolşevik Partisinin ideolojisini, politikasını ve teşkilât prensiplerini benimsedi ve böylece Leninci bir parti, yeni tip bir parti oldu.

1923 Eylül ayaklanmasında, daha sonra sağ ve sol sapık akımlara karşı savaşta, işçi sınıfının kapitalizme ve faşizme karşı mücadelesinde, hep Sovyetler Birliği Komünist Partisinin hayırlı etkisi altında gelişti ve işçi sınıfının gerçek Marksçı-Leninci partisi haline geldi.

Faşizm yıllarında, Sovyet halkının elde ettiği başarılar, Bulgar emekçileri için hareket ve umut kaynağı oldu. Hitlerci Almanya Sovyetler Birliğine kalleşce saldırdığı zaman, Bulgar Komünist Partisi, memleketimizde, faşist-krallık diktaturasına ve Alman işgalcilerine karşı silâhlı savaşa geçti. Ve 6 Eylül 1944'deki halk ayaklanması, Sovyet ordusunun yardımı ile zafer kazandı.

Sovyetler Birliğinin kardeşçe yardımları ile, yurdumuzda, rekor sayılabilecek kısa bir zaman içinde kuvvetli bir sanayi kuruldu. 1965'de sanayi fonlarının tüm kıymeti, 1939'a kıyasla 19 misli, tüketim mallarının üretimine ayrılan fonlar 45 misli, ve tüm sanayi üretim hacmi ise 21 mislinden fazla arttı.

1950 yıllarında tarımın tam kollektifleştirilmesi ve makineleştirilmesi, 1965'de, 1932—1938 yıllarına kıyasla iki misli mahsul elde edilmesini sağladı. Ve bu sonuç daha az iş gücü ile elde edildi.

Bulgar-Sovyet dostluğu, Halk Cumhuriyetimizin, sosyalizm ve komünizm yolunda ilerlemesinde başlıca itici kuvvetlerden biridir. Bu dostluk yeni bir aşama ve daha yüksek bir gelişme devrine dirmiştir. Bu devrin niteliği daha yakın ekonomik yakınlaşmadır. Bu yakınlaşma üretimde ihtisaslaşmaya, bilim, teknik, kültür alanlarında iş birliğinin genişletilmesine dayanıyor.

Oktober Devriminin 50. yıldönümünü, emekçilerimiz için özbeöz bir Bulgar bayramı olacaktır. Bütün sanayi işletmelerinde sosyalist gelişme en yüksek noktasına varmıştır. Ekonominin gelişmesini sağlamak için üretimi arttırmak ve modernize etmek, sosyal işin verimliliğini yükseltmek ve bütün ekonomu kollarının daha iyi işlemesini sağlamak için, devlet kooperatifleri, Bulgar Komünist Partisinin IX. Kongresinin tesbit ettiği büyük ödevleri yerine getirmek istemektedirler.

Bir çok işletme, 1967 üretim plânını 7 Kasımdan evvel yerine getirme işine girişmişlerdir.

Bu şanlı yıl dönümü, bilim, kültür ve güzel sanatlar alanlarında da çok sayıda ve önemli teşebbüslere meydan verecektir. Bilimsel kurullar ve sosyal örgütler özel bir toplantı tertiblemişlerdir. Bu toplantı sırasında Oktober Devrimi ve devrimin Bulgaristandaki etkileri hakkında raporlar sunulacak ve bu raporların münakaşası yapılacaktır. Yabancı bilginlerin de katılacağı başka inceleme toplantıları da tertiplenecektir. Bunlar, bir yandan Oktobrun yıl dönümü bir yandan da Kapitalin birinci cildinin yayınlanmasının yüzüncü yıldönümü vesilesi ile tertiplenecektir.

Sofyada Oktober Devrimi ve bu devrimin Bulgar halkının savaşları üzerindeki etkisi konusunda büyük bir sergi açılacaktır. Ülkenin öteki önemli bölgelerinde de bu gibi sergiler açılacaktır.

Bir çok yuttaşımız, Oktobr Devrimine katılmış, vatandaş harbi sırasında cephelerde savaşmışlardır. Bu konuda da bir sergi açılacaktır.

Kültürel alana gelince: Rus Sovyet opera ve balesinin on günlük temsilleri, Sovyet devrimci edebiyat haftası, güzel sanatlar ve fotoğraf sergileri, bir çok festivaller, konferanslar, konserler, temsiller ve suareler, özellikle Rus ve Bulgar şarkıları festivali göz önünde tutulmuştur. Bir ay müddetle, bütün ülkede, Sovyet kültür günleri tertiblenecektir. Sofyada, Tretiakov galererisinin büyük bir sergisi açılacaktır. Bundan başka, Sovyet Ordusu Şarkı ve Dans Birliği ile, Sanat Tiyatrosunun turneleri büyük bir ilgi ile beklenmektedir. Bu temsillere paralel olarak, Moskovada «Sosyalist Bulgaristanın Selâmı» adı altında Bulgar kültür günleri tertiblenecektir.

7 Kasımdan sonra başlayacak olan Bulgar-Sovyet dostluk ayının programı çok zengin olacaktır. Bu, yurdumuz için gerçek bir olay olacaktır.

Basın evleri de kendi alanlarında sıkı bir çalışmaya koyulmuşlardır. Oktobr Devrimine yüzden fazla yayın ayrılmıştır. Bunlardan çoğu daha şimdiden hazırdır.

Sosyal teşkilâtlar ve kamu kurulları, Oktobr Devriminin tarihsel önemi hakkında sözle ve basınla yayın yapacaklardır. Özellikle Leninin Marksizmin gelişmesine yaptığı hizmet ve Sovyet devletinin dış politikası tanıtılacaktır. Aynı zamanda, Sovyetler Birliğinin komünizmin kurulması yolunda elde ettikleri başarılar, yine Sovyetler Birliğinin, sosyalizmin kurulmasında yurdumuza yaptığı yardım; özgürlükleri, milli bağımsızlıkları, sosyalizm için savaşan halklara yaptığı karşılıksız yardımlar da anlatılacaktır.

Mayısın 12-inde Sofyada, Sovyetler Birliği ile Bulgaristan Halk Cumhuriyeti arasında Karşılıklı Yardım ve İş Birliği Anlaşmasının imzalanması, Bulgar halkının hayatında tarihsel bir olaydır. Şanlı Oktobr Devriminin yıldönümünün arifesinde, iki memleketi birleştiren bağlar kuvvetlenmiş, Bulgar ve Sovyet halklarının dostluğu daha yüksek bir seviyeye ulaşmıştır. Görüş ve menfaat birliği içinde iş birliğine girişmiş olan Halkçı Bulgaristanla Sovyetler Birliği Büyük Oktobr Devriminin açtığı yoldan birlikte ve güvenle yürümektedirler.

Macaristanda

15 Şubatta Macar Sosyalist İşçi Partisi Merkez Komitesinin, Büyük Oktobr Devriminin 50. yıldönümünün kutlanması ile ilgili bir kararı yayımlandı.

Macar halkı, Sovyetler Birliği halkları ve bütün dünya ilerici kuvvetleri ile beraber bu unutulmaz tarihi kutlamaya hazırlanmaktadır. Gerçekten de Macar halkı Ekim 50. yıldönümünü dünya ölçüsünde tarihsel bir olay, ulusal bir bayram gibi kıymetlendirmektedir. Merkez Komitesinin kararında şunları okuyoruz: Halkımızın geçmiş yarım yüz yıl içinde hayatı ve savaşları ayrılmaz bir şekilde Ekim Devrimine bağlanmıştır. Binlerce Macar enternasyonalisti Rusyada Ekim zafer için savaştılar. Sosyalist Devrim Rusyadan sonra ilk defa, Macaristanda zafer kazanmış ve 1919'da Macaristanda bir Sovyet Cumhuriyeti kurulmuştur. Bu tarihsel miras, devrimin yenilgiye uğramasından sonra yurdumuzda çeyrek yüz yıl boyunca devam eden faşist baskı devrinde kalblerimizde umut kaynağı idi. Bu gün de sosyalizmi kuran kuşakları eğitmeye hizmet etmektedir.

Macar milletinin çok hareketli bir geçmişi var. Macarlar yüzyıllar boyunca yabancı egemenlik altında yaşadı. Bunun içindir ki, Rusyada meydana gelen proletarya devrimi halkımız arasında büyük bir sempati kazandı. Çünkü Macar halkı büyük zorluklar ve ıstıraplardan sonra, Rus devriminin çizdiği yolda, nihayet, sosyalizmin, Sovyet halkları ve sosyalizmi kuran öteki halklarla yakın bir ittifakın, özgürlüğünün ve bağımsızlığının, maddi ve manevi ilerlemesinin yolunu buldu.

Macar halkını öteki halklara bağlayan ilişkiler içinde, Sovyetler Birliği ile dostluğun kendine has bir yeri vardır, İşte, Macaristanda Ekim Devriminin 50. yıldönümü hazırlıkları Sovyet-Macar dostluğu ve enternasyonalizm şiarları altında geçmektedir.

Merkez Komitesi, Macar Sosyalist İşçi Partisinin IX. Kongresi münasebeti ile ve onun şerefine sosyalist yarışmaları kazananlara bayraklar ve diplomalar verdi. Fakat yurdumuzun emekçileri Ekim Devriminin 50. yıldönümü şerefine yarışmayı daha da hızlandırmayı teklif atmışlardır. Emekçilerin isteklerini kabul eden Merkez Komitesi, Ekim 50. yıldönümünü anma münasebeti ile aldığı kararda, bütün emekçileri bu harekete katılmaya davet etti. Böylece, işçiler, köylüler ve aydınlar bu büyük olay şerefine başarılarını arttırmaktadırlar: Merkez Komitesinin organı *Nepszabadsag*, başyazılarından birinde şunları yazmaktadır: Bu yarışmada, yalnız kazananlar olacaktır. Çünkü ortaklaşa elde edilen başarılar, Cumhuriyetin zenginleşmesine, Ekim fikirlerinin zaferinin, yani barış ve ilerleme ve sosyalizm fikirlerinin zaferinin hızlanmasına yardım edeceklerdir.

Bu yılın başından beri, basın, radyo ve televizyon Sovyetler Birliğine özel bir önem vermeye başladılar. Milyonlarca okuyucuya, dinleyici ve seyirciye elli yıl evvelki kahramanca savaşları, iktidarı işçi ve köylülere vermek için Leninin önderliğinde Bolşevik Partisinin savaşını anlattılar. Bundan başka Sovyet hayatının değişik yönlerini, Komünist Partisinin önderliğinde, işçi ve köylü iktidarına dayanarak eskiden geri kalmış bir ülkenin nasıl büyük bir sosyalist büyük bir güç, bu gün dünyanın öncüsü bir devlet haline geldiğini de gösterdiler.

Bu yıl dönümü münasebeti ile idari ve sosyal teşkilâtlar, gerek başkentte ferekse taşrada teşebbüsleri arttırdılar: Sovyetler Birliğinin kaydettiği ilerlemeleri gösteren sergiler tertiblendi. Edebiyat ve halk için popüler eserler yayınlandı. En iyi Sovyet filimleri gösterildi. Tiyatro eserleri gösterildi ve müzik eserleri çalındı. Bir Mayıs geçitleri sırasında Budapeştede ve başka şehirlerde halk yığınları Sovyetler Birliğini alkışladı ve komünizmi kuran büyük halkı kadeşçe selamladı. -

Macar emekçileri Oktobrun yıldönümünü yarım yüzyıl evvelki büyük ve tarihsel olaylara layik bir önemle kutlamak kararındadırlar. Merkez Komitesinin kararında, devrimin zafer kazanması, ve dünya ilk işçi ve köylü devletinin kurulması ile, baskı ve sömürme rejiminin de gerilemeye başladığı kaydedilmektedir. Marksizm, komünizm fikirleri bundan daha üç çeyrek yüzyıl evvel «Avrupa üzerinde dolaşan bir hayaletti». 1917'de bu fikirler dünyanın altıda birinde yaşayan bir gerecek oldular. Ekim Devrimi tarihte bir dönüm noktası, insanlık için yeni bir çağın başlangıcı oldu.

Kararda, birinci proletarya devriminden sonra Sovyetler Birliğinin günümüze kadar geçtiği yol şöyle tesbit ediliyor: Sovyetler Birliği politik, ekonomik askeri bakımlardan büyük bir güç olmuştur. On dört ülkede zafer kazanan dünya Sosyalist sistemi kurulmuştur. Dünya haritası değişmiştir. Sömürge sisteminin harabeleri var. Ve bir çok memleketler politik ve ekonomik bağımsızlıkları için savaşmaktadırlar.

Macar halkı Sovyetler Birliğinin ve Macaristanın katıldığı Dünya Sosyalist sisteminin, emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı, barış, ilerleme demokrasisi ve sosyalizm için dünya ölçüsünde yürütülen savaşta en başta olmalarından gurur duymaktadır.

Karar şu fikirlerle sona ermektedir: Barışın ve insanlığın kaderi kapitalizmle sosyalizm arasındaki bu günkü büyük savaşın sonucuna bağlıdır. Bu savaşta devrimci hareket gelişme ve zafer devirleri, fakat aynı zamanda geçici gerilemeler kaydedecektir. Bununla beraber savaşın sonucu hakkında hiç bir şüphe yoktur. Oktobrdan beri geçen yarım yüzyıl, gün geçtikçe daha açık bir geleceğe yöneliyor. Bütün dünyada sosyalizmin zaferi. Doğrudur, savaş kolay olmayacak, daha da büyük gayretler gerekecektir. Fakat insanlığın büyük düşünürlerinin hayalini gerçekleştireceğiz: Sosyalist bir dünya kuracağız.

Suriyedeki durumun bazı yönleri

M. Salibi

Geçen yıl 23 Şubat 1966 günü, Suriyede Baas Partisini ayıran savaş, partinin sağ kolunun yenilgisi, partiden çıkarılması ve temsilcilerinin iktidardan uzaklaştırılması ile sonuçlandı. Partiden çıkarılanlar arasında, partinin kurucuları da vardır. Bunlar Suriyede devam etmekte olan ileriye doğru gelişmeyi durdurmak ve gerici sosyal tabakalara dayanmak istiyorlardı. İktidar bu partinin sol koluna geçti. Bu kol, milliyetçi şiarlar yanında sosyalist şiarlar da ortaya atıyor. Bu olaydan sonra kurulan hükümette Baascıların yanında bir komünist ve bazı tarafsızlar da yer aldılar. Birkaç ay sonra daha başka ilerici kuvvetler de hükümette temsil edildiler. Şimdi hükümette şu kuvvetlerin birer temsilcileri vardır: Arap sosyalistleri, Birlikçi Sosyalistler ve Sosyalist Demokratlar. Şunu da tesbit etmek gerek ki, hükümette önemli yerler Baas Partisinin elindedir.

Suriye Komünist Partisi hükümete katılmayı kararlaştırdığı zaman şu noktadan hareket etmişti: Suriyenin şimdi içinde bulunduğu gelişme devrinde, yürürlükte olan ilerici ekonomik ve sosyal değişimleri daha da geliştirmek ve sağlamlaştırmak, Suriyede sosyalizmin kurulması için gerekli olan ön durumu elde etmek.

Şimdi ve iktidarın değişmesinden bir yıl sonra, tereddüt etmeden diyebiliriz ki, memleket gelişmesindeki genel eğilim, Suriyenin dış politikası ve iç politikanın bazı yönleri ölçüsünde müsbettir.

Milletlerarası alanda Suriye, sağcı Baascıların dayattığı tecrit halkasını yarmayı başardı. Suriyenin Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerle dostluk ve karşılıklı yardımlaşma alanında ilişkileri büyük bir gelişme kaydetti. Viyetnam Demokratik Cumhuriyeti ile yardımlaşma ve dayanışma münasebetleri kuruldu. Şamda Kore Demokratik Cumhuriyetinin diplomatik bir temsilcisi vardır.

Geçen yıl, memleketin yakın tarihinde, ekonomik ve kültürel anlaşmalar imzalamak, Suriye ile sosyalist memleketler arasında delegasyon ziyareti sağlamak bakımından, en zengin yıldır.

Arap ülkeleri ölçüsünde, kurtulmuş Arap ülkeleri ile önemli bir derecede kardeşlik ve dayanışma ilişkilerinin geliştiğine şahit olduk. İsrailin Suriye sınırlarına yaptığı saldırının artması sonucunda Suriye Arap Cumhuriyeti ile Birleşik Arap Cumhuriyeti arasında bir ortak savunma anlaşması ima-

zalandı. (*) İki memleket bu anlaşma ile, Suudi Arabistan ve Ürdün idarecilerinin gerici faaliyetlerine, emperyalist ve siyonist komplolarına ve «İslam Pakı» denemelerine karşı yardımlaşmayı kabul ediyorlardı.

Şamda, Arap kurtuluş hareketi ile dayanışma gösterileri çoğaldı. Şamda, Aden halkı ve işçileri ile dayanışma maksadı ile milletlerarası bir sendika konferansı toplandı. Bu konferans aynı zamanda Arap işçileri ile, dört kıta işçi hareketi arasında kardeşlik ilişkilerinin kuvvetlenmesine yardım etti.

Aynı zamanda Suriye halkının emperyalizme ve petrol tekellerine karşı savaşı kuvvetleniyor. Suriye hükümeti İ. P. C. petrol şirketinden 1955'de bu şirketle Suriye hükümeti arasında imzalanan anlaşmanın dürüst bir şekilde uygulanmasını istedi. Bu anlaşmalara göre, İ. P. C. (Iraq Petroleum Company) petrol boru hatlarının geçtiği memleketlerde bu geçit yüzünden kazandığının yarısını o ülkeye ödemek zorundadır 1955'den beri, İ. P. C. yanlış hesaplar yapmakta idi. Suriye bu yüzden, yalnız 1966 yılında 4.700.000 İngiliz lirası kaybetti. Suriye isteğinin doğruluğuna, şirket temsilcisinin yanlış hesaplar yaptığını itiraf etmesine rağmen, şirket anlaşmazlığa haklı bir çözüm yolu bulmayı reddetti ve petrolü pampalamayı durdurdu. İngiliz emperyalizmi bununla Suriye ile Irak arasındaki ilişkileri bozmayı, ve Irakta yeni yeni imtiyazlar elde etmek için Irak hükümeti üzerine baskı yapmayı öngörüyordu.

Fakat Suriye halkının haklarını eldeetmede gösterdiği kararlılık Irak halkının emperyalist şirkete karşı gösterdiği düşmanlık, emperyalist oyunları boşa çıkardı. Ve Irak hükümeti petrol şirketine karşı daha sağlam bir tavır takındı. Arap komünist ve ilerici güçleri, sosyalist ülkeler hükümetleri ve halkları, Suriye halkının haklı dâvasına karşı büyük bir dayanışma gösterdiler.

Bütün bunlar, İ. P. C. idaresini, Suriye hükümetinin 1966 yılı için istediği yekûnu ödemeye, ve 1955 yılından bu yana her yıl için istenen haklar için konuşmalara başlamayı kabul etmeye zorladı.

Suriye Komünist Partisi, bu konuda yayınladığı bir açıklamada, elde edilen bu sonuçları, Suriye halkının petrol tekellerine karşı büyük bir zaferi olarak niteliyor, öyle bir zafer ki, Arap halklarının petrol tekellerine karşı savaşında yeni bir aşama açmıştır.

Suriye hükümeti son zamanlarda Amerikan şirketi TAPLINE bir mektub yazdı ve anlaşmaları gözden geçirmek için müzakerelere girişilmesini istedi.

İç duruma gelince, Suriye hükümeti memleketin ekonomisini geliştirmek maksadı ile, sosyalist ülkelerle bir sıra anlaşmalar imzaladı. Sovyet Birliğinin yardımı sayesinde Fırat üzerindeki büyük baraj kurulacaktır. Bu konuda hazırlık çalışmaları bitmek üzeredir. Bu baraj 600 bin hektar

---

(*) Bu yazı İsrailin Arap memleketlerine karşı yaptığı 5 Haziran saldırısında evvel yazılmıştır.

toprak sulayacaktır. Hidroelektrik istasyonu ise, bu gün Suriyenin ürettiği elektriğin üç misli elektirik üretecektir. Sovyet ve Bulgar yardımı ile uzun bir demiryolu hattı kurulmaktadır. Bu demiryolu büyük bir hububat ve pamuk üretim bölgesi olan Cezireyi ve kuzeyin başkenti Halebi Akdenize bağlayacaktır. Azot gübresi üretecek fabrikanın yapılmasına başlandı. Çekoslovakya üçüncü bir şeker fabrikasının ve ikinci petrol rafinerisinin kurulması için bize yardım etmektedir.

1968 Nisanında Suriye petrolü denize doğru akacaktır. Bu, Arapların, emperyalist şirketlerle ilişkisi olmadan, kendi gerçek sahipleri eli ile ilk petrol üretimi olacaktır. Suriyede bulunan fosfat madenlerinin işletilmesi için Polonya ve Romanya ile anlaşma imzalanmıştır. Toprak reformu, bu alanda mevcut önemli yetersizliklere rağmen uygulanmaya devam ediyor.

Bütün bunların gerçekleştirilmesi, Suriyenin az gelişmiş ekonomik ve sosyal yapısını değiştirecektir. Fakat bu projeler, sert bir kavga sonunda elde edilebildi. Bu savaş, yurtseverler ve ilericilerle bu prolere karşı olan ve bu gün de onları sabote etmeye, elden geldiği kadar zorluklar çıkarmaya devam eden gericiler arasında oldu.

Emperyalistler bu gün Suriyedeki mevcut gelişmeden hoşnut değildir. Gericiler Arap idarecileri de öyle. Ürdün ve Suudi Arabistan radyoları ve Beyrutta emperyalistlerin hesabına çalışan basın, Suriyeye karşı her gün yalanlar yaymaktadırlar. Emperyalistler Israel hükümetini, Suriye sınırlarına karşı saldırılarını arttırmaya teşvik etmektedirler. 7 Nisanda, Suriyeye karşı büyük bir Israel saldırısı yapıldı. Suriye ordusu cevap verdi ve çok ağır hadiseler oldu. Politik ve ekonomik durumlarından çok şey kaybeden, fakat başka imkanları olan iç gericilik iktidarı tekrar elde etmeye hazırlanmaktadır. Gericilik gizli teşkilatlarını muhafaza etmektedir. Devlet mekanizmasında ajanları vardır. Geçen yılın Eylül ayında, kuvvetle rejimi devirmek teşebbüsü yapıldı. Bu teşebbüsün ardında emperyalistler, Arap padişahları ve Suriye gericiliği vardı. Teşebbüs sağcı Baascılar tarafından, çelişmeli ve demagajik şiarlarla uygulandı. Teşebbüs bazı ilerici askerlerin uyanıklığı ve silâhlanan işçi sınıfının tepkisi karşısında başarısızlığa uğradı. Teşebbüsün idarecileri Ürdüne kaçtılar ve orada Suriyede ilerici olan herşeye karşı demeçler vererek san maskelerini de attılar.

Fakat emperyalistler ve gericiler, Suriyenin ilerici denemelerini başarısızlığa uğratmak, halk düşmanı, kara ve kanlı bir rejim kurmak için faaliyetlerine devam ediyorlar. Onlar gayet iyi biliyor ki memlekette ilerici eğilimin devam edebilmesi ve bu güne kadar elde edilen ilerici tedbirlerin muhafaza edebilmesi, ülkedeki ilerici kuvvetlerin yakın işbirliğinin kuvvetlenmesine sıkı sıkıya bağlıdır. Bunun içindir ki, bu kuvvetlerin birliğini sabate etmek ve aralarındaki yardımlaşmaya son vermek için ellerinden geleni yapmaktadırlar. Devlet teşkilatında bulunan çok sayıda ajan, özellikle ekonomik sektördeki, ekonomiyi, bilhassa millileştirilmiş işletmeleri başarısızlığa uğratmak işçi sınıfını tahrik etmek, için herşeyi

yapmaktadırlar. Gericilik bazı tecrübesiz ve bilgisiz sorumluların çabalarını köklü bir şekilde sömürmektedir. Bütün bunlar, memlekette memnunsuzluk uyandırmak, iktidarı zayıflatmak ve onu değiştirmek için fırsat aramak için yapılmaktadır.

Gericilerin bu denemelerini engellemek, ilerici uygulamaları muhafaza etmek ve onları derinleştirmek, göz önünde tutulan projeleri uygulayabilmek için, yetersizlikleri ve boşlukları incelemek ve onlara ekonomik, politik çözüm yolları bulmak ve böylece ülkenin normal ilerici yolda yürümesini sağlamak gerekmektedir.

Ekonomik sektörde, bu günkü durum, çok önemli bir gelişmeye temel olabilir. Ekonominin hemen hemen bütün anahtarları devletin elinde bulunmaktadır. Devamlı millileştirilmeler sonucunda, ki bunların en sonuncuları iki yıl içinde oldu, yabancı sermayeyi, ve büyük sanayide bankalarda ve dış ticaretin yarısında özel sermayeyi ortadan kaldırdı. Fakat bütün benzer durumlarda olduğu gibi ekonomi, önemli zorluklarla karşılaşmaktadır.

Ekonomimizin önemli bir kusuru vardır: Bilimsel bir plânın yokluğu. Ekonomimiz spontane bir gelişmeye tabidir ve açık bir perspektivden ve örgütlenmiş bir idareden yoksundur. Ekonominin sorumlularına göre, bizde bir ekonomik plân vardır. Fakat gerçekte bu, bazı tahminleri ve rakkamları, gelişme bütçesinin gelirlerini ve 1966–1970 yılları arasındaki beş yıllık devrede harcamaları gösteren bir kaç sayfalık bir dokümandan başka bir şey değildir. Bu, büyük yapı projelerini yatırımında tahminden ileri bir şey değildir. Bankacılık sektörü, eski kapitalist metotları ile çalışmaya devam ediyor ve başta kâr sağlamayı düşünüyor. Özel yatırım yapanlar bankalardan büyük krediler sağlayabiliyorlar. Bu sektörün sorumluları bankacılığın yeni ödevlerine göre hareket etmiyorlar. Bu yeni ödevler şunlardır: Gelişme projelerinin finansmanı, sanayileşmenin hızlandırılması, tarım ve el sanatlarında kooperatifçiliğin teşviki.

Millileştirilmiş fabrikalar plânsız ve merkezileştirilmiş bir yönetimden yoksun olarak işlemektedirler. Bunların yönetiminde, işletmenin gelişmesine karşı duran ve eski mal sahipleri ile iş birliği yapanlar vardır. Böylece büyük büyük tüccarlar, hattâ bazan eski mal sahipleri devletleştirilmiş fabrikanın ürettiği malı elde eder ve onları perakendecilere satarlar. Bunları arasında bazıları eskiden kazandıklarından fazla para kazanırlar. İşçi sınıfı bu gibi fabrikaların yönetiminden hâlâ uzak tutulmaktadır. Sabotajlara karşı daha herhangi etkili bir tedbir alınmış değildir.

Tarım alanında, toprak reformu, bu konuda ilk kanun dokuz yıl evvel çıkarılmış olmasına rağmen, hala temelli değildir ve çok ağır uygulanmaktadır. Toprak reformu sayesinde 4.000 fazla büyük toprak sahibi mülklerini kaybetti. Fakat Suriyede hâlâ ekilir toprakların altıda biri onların elindedir. Kamulaştırılan topraklardan yalnız üçte biri fakir köylülere dağıtılmıştır. Fakir köylünün bu toprakları işlemek hakkı var, fakat mülkiyet hakkı yoktur. Kamulaştırılan toprakların geri kalan üçte ikisi köy-

lülere kiralanmaktadır. Bu da devletin yıllar boyunca eski toprak sahibinin yerini alması demektir. Toprak dağıtımının geri kalmasının sebebi, sorumluların, köylü temsilcilerinin toprak reformu işlerine iştirak ettirmemeleri, herşeyin bürokratik devlet teşkilatının elinde bırakılmasıdır.

Son zamanlarda toprak reformu kanununda, uygulanmasını hızlandırmak maksadıyla değişiklik yapıldı. Fakat zararlı değışiklikler de yapıldı. 300 hektar kadar sulanmamış toprağa sahip olan sahiblerine, eğer toprak mülk sahibi tarafından bizzat, sulanıyorsa, yada mesela Fırat barajı gibi hükümet sulama plânlarına dahilse toprak sahibine bütün mülkiyeti elde tutmak imkânı verilmektedir. Bütün bunlar, büyük toprak mülkiyetini ortadan kaldırma ve köyde kapitalizmin gelişmesini sınırlandırma işine ciddi bir şekilde girişilmemiş olduğunu gösteriyor. Tarım işçisi sınıfı, fakir ve topraksız köylüler hâlâ mevcuttur. Bizde tarım kooperatifleri denen şey, gerçekte bankadan ihtiyaçlarını sağlamak için köylülerin yardımlaşmasını sağlamak için, köylü derneklerinden başka bir şey değildir. Bu kooperatiflerden hiç biri gerçek bir üretim kooperatifi değildir.

Suriye Komünist Partisinin politikası şunu göz önünde tutmaktadır. Büyük burjuvazinin yerini alacak yeni zümrelerin türemesini önleyecek şekilde ekonomik gelişmeye yön verilmelidir. Suriye Komünist Partisi, gerek sanayide, gerekse tarımda orta tabakaların varlığını ortadan kaldırmaya taraftar değildir. Yeni yeni devletleştirilmelerin yapılmasını istemez. Fakat aynı zamanda yeni bir büyük burjuvazinin yaratılmasını da karşısındadır. Parti, tedrici bir şekilde kapitalist üretim ilişkilerinin sınırlandırılmasına ve kapitalist olmayan ilişkilerin geliştirilmesinin kaçınılmazlığına inanmaktadır. Bu hedefe, yeni yeni devletleştirilmelerle değil, gerçek bir ekonomik gelişme plânı ile sanayide devlet sektörünü genişletmekle, üretimi ve dağıtımı halk kontrolüne vermekle, devlet işletmeleri arasında değış tokuşu, küçük satıcıları ve tüketicileri büyük tüccarların kontrolünden kurtarmakla, tedrici bir şekilde devlet yapı projelerinin uygulanmasında müteahhitlerin varlığına son vermekle, bankaların bu günkü aşamada rollerini tesbit etmekle ulaşılabilir.

Tarım alanında ise, köklü bir toprak reformu uygulamakla, yani toprak beylerinin ve büyük toprak sahiblerinin bütün topraklarını bedelsiz kamulaştırmakla ve bu toprakları köylülere mülkiyet olarak dağıtmak ve köylüleri serbeslik, inandırma ve örnek olma esasları üzerinden üretim: kooperatifleri kurmaya teşvik etmekle köyde kapitalist gelişmeyi önlemek mümkündür.

Suriyede ilerici kuvvetleri çözmek zorunda kaldıkları başlıca meseleler şunlardır: Bu güne kadar başarılı olmuş ekonomik ve sosyal reformları sağlamlaştırmak ve geliştirmek, emperyalistlerin ve gericilerin değışik faaliyetlerini ve komplolarını başarısızlığa uğratmak, ekonomiyi iyi idare etmek, işçi sınıfını ve öteki emekçi yığınlarını bu hedefler etrafında seferber etmek. Fakat bu ödevleri başarmak hiçte kolay bir iş değildir. Bu, her şeyden evvel, ülkenin bütün ilerici kuvvetleri arasında gerçek ve sağlam

bir ittifakın varlığını ve işçi sınıfına karşı dürüst bir hareket tarzını zorunlu kılar.

İktidarda, Baas Partisinden başka öteki ilerici kuvvetlerin birer bakanla temsil edildikleri doğrudur. Fakat bu kuvvetler henüz demokratik haklarına sahip değildirler. Bunların, görüşlerini açığa vurmak için legal imkânları yoktur. Bazı Baasçılara göre, bu kuvvetlerin, hükümetin başarılarını övmekten başka faaliyetleri olmamalı. Bu demektir ki, bu kuvvetler, sosyalizm için ciddi olarak savaşan ilerici devrimci güç olarak rollerinden vazgeçmelidirler. Bu fikirleri savunanlar, memlekette kuvvetler dengesini açıkca görmemektedirler. Bunlar görmüyorlar ki, gericiliğin ekonomik temelleri, gizli politik teşkilâtları vardır. Ve devlet teşkilâtından temizlenmiş değildir. Mukavemeti azalmıyor, çoğalıyor. Ve ajanları her tarafta gizleniyor, her tarafa sızıyor.

Gericilik sabotajlar tertibliyor. Ve her yanlış, her yetersizliği, halkı rejime ve ilerici tedbirlere karşı çıkarmak için sömürüyor. Bu plânları başarısızlığa uğratmak için, iktidarda olmak yetmez. Bütün ilerici güçlerin, özellikle sosyalizme ciddi olarak bağlı olanların katıldığı politik ve ekonomik bir faaliyet gerekmektedir.

Suriyenin tarihsel şartlarının bir sonucu olarak, ilericiler bir çok parti ve hareketler arasında dağılmışlardır. Bu gerçeği basit bir sübjektif istekle değiştirmeye imkân yoktur. Kuvvetler dengesini iyi incelemek gerekmektedir. Ve iktidarın temellerini genişletmenin ve emekçileri ilerici başarılar etrafında toplamanın yolları aranmalıdır. Bu gerçek, bütün ilerici güçlerin demokratik özgürlüklerine sahip olmalarını gerektirmektedir. Aynı zamanda bu kuvvetlerin ortak bir cephede birleşmelerini ve ülkenin savunulmasında ve ilerici bir yapıya kavuşmasında kendilerine düşen rolü başarmalarını da gerektirmektedir. Daha belirli bir şekilde diyebiliriz ki, öteki ilerici kuvvetlerin şu veya bu üyesinde görülen anti-komünizm, sınıf eğilimi, anti-sosyalist, Suriyeyi bir kulaklar (orta köy burjuvazisi) ve orta burjuvazi ülkesi haline getirmek eğilimleri ile izah edilebilir. Yahut, gericiliğin propagandası, Arap padişahlarının ve emperyalistlerin tehdidi karşısında gerileme ile izah edilebilir.

Suriye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Şubat ayındaki plenumunda bütün iç ve dış meseleleri inceledi. Bu toplantı sonunda yayınlanan bildiride, ilerici kuvvetler arasında iş birliği gereği üzerinde duruluyordu. Bildiri komünistleri şu ödevlere çağırıyordu: «Emperyalistler, siyonistler ve gericiler, Suriyede ilerici denemeyi başarısızlığa uğratmak, solcu Baasçılar, komünistler ve öteki ilerici kuvvetler arasında iş birliğini engellemek, Suriyenin dost sosyalist ülkelerle ilişkilerini zayıflatmak, memleketin gelişmesini sağlayacak projeleri sabote etmek, en başta Fırat barajını engellemek için çalışıyorlar. Bu teşebbüslere karşı savaşmak gerekmektedir.»

Merkez Komitesinin bildirisi şöyle devam etmektedir: «İlerici kuvvetler arasında bu gün mevcut iş birliğini derinleştirmek ve genişletmek, ve bunun politik ve ekonomik hayatın bütün bölümlerinde, halkçı çalışma-

larda ve yığın teşkilâtlarında tam ve gerçek bir iş birliği haline gelmesini sağlamak savaşı, ilerici ve yurtseverce bir durumu savunmak ve onu daha da iyiye doğru geliştirme hedefi yönünde önemli ödevlerden birini teşkil eder.

«Emperyalizme, gericiliğe, feodalizm kalıntılarına ve büyük sermayeye karşı iktidarın dayandığı bir cephenin kurulması, bütün yurtsever ve ilerici güçleri seferber edebilecek bir cephenin kurulması her zaman, politik bağımsızlığı kuvvetlendirecek, ekonomik bağımsızlığı sosyal ve ekonomik değişimleri sağlayacak, halkın elde ettiklerini koruyacak, halk yığınlarının hayati ve kültürel isteklerini yerine getirecek yol olarak kalmaktadır. Yurtsever ilerici cephe, demokrasi ve sosyal ilerleme, sosyalist gelişme ufuklarına doğru gerçek eşitlik, kardeşlik temeli üzerinde kurulmuş bir Arap birliğine doğru ilerlemek için bir garantidir.»

Suriyenin bu günkü durumunda ilerici tedbirlerin savunmasını emekçi sınıfları arasında aramak gerekmektedir. Orta ve küçük burjuvazinin reformlar alanına alınmadıkları doğrudur. Ve kimse onların ellerindekini almak istememektedir. Bu gün çözülmesi gereken sorun, küçük burjuvazi, büyük burjuvazinin ideolojik etkisinden kurtarmaktır. Böylece, rejimin dayanak ve desteğini her şeyden evvel, işçi sınıfı ve fakir köylülerde aramak gerekmektedir. İşçi sınıfı devletleştirilmeleri heyecanla karşıladı ve bir çok defalar, gerici komploların önleme işine karıştı. Bunun için kapitalistlerden kurtulmanın kendi menfaatlerine uygun olduğunu hissetmelidir. Onun daha iyi yaşayabilmesi, demokratik ve sendikal özgürlüklerini kullanabilmesi için herşeyi yapmak gerekmektedir. En azı burjuvaziden elde ettiklerini muhafaza etmesine yardım etmeli, fikirlerine politik eğilimlerine saygı göstermeli. Sendikalı işçilerin, sendika yönetiminde temsil edilmek ve bütün adayların programlarını basmak ve dağıtmak hakkı olmalı. Üretim kalitesinin yükseltilmesi genel ekonominin menfaatleri, bir çok defalar tekrarlanmış bir vadin yerine getirilmesini, yani işçilerin çalıştıkları fabrikaların yönetimine katılmalarının sağlanmasını zorunlu kılmaktadır.

Sosyalizmin düşmanları işçi sınıfını sosyalist fikirlerden uzaklaştırmak için her zaman her şeyi yapmaktadırlar. Fakat halkımızın, emperyalistlerin ve gericilerin hesaplarını boşa çıkarmak için büyük olanakları vardır. Suriyeli ilericiler, memlekette çözüm bekleyen meselelerin, Marksçı-Leninci prensipler uygun olarak çözülebilmesi için savaşlarına devam ediyorlar. Sosyalist memleketler partileri ve halkları, Arap ülkelerinin ve bütün dünyanın anti-emperyalist ve yurtsever kuvvetleri kendilerinden yanadır.

Top ağzına sürülecek yem sağlayıcı – Güney Kore Birleşik Amerika'nın uydusu

Birleşik Amerika askerleri Güney Kore'yi işgale devam ediyarlar. Güney Kore topraklarında 60 binden fazla Amerikan askeri, «Hok» ve «Nika Herkules» tipi güdümlü raketleri ve daha başka silâhları vardır. Kore Demokratik Halk Cumhuriyetinde emekçiler başarıyla sosyalizmi kurarken, Güney Kore'de Amerikan kuklası Pak Çan Hi'nin askeri terör rejimi hüküm sürüyor. Vaktiyle Japon ordusunda subaylık yapmış, komşu ülkeler halklarına karşı saldırılara katılmış ve daha sonra Amerikan İstihbarat Servisi hizmetinde subay olarak çalışmış olan Pak Çan Hi Güney Kore'de Amerikan askeri kuvvetlerinin yardımıyla iktidara getirilmiştir. Şimdi emperyalist efendilerine sadakatle hizmet eden bu adam, Amerikanın Viyetnam halkına karşı giriştiği saldırıya da en yakından katılanlar arasında yer almaktadır. Güney Kore politik, ekonamik ve askeri bakımlardan Amerikan işgalcilerinin tam kontrolü altındadır. Ve gerçekte, memleketin asıl efendileri, Pak Çan Hi'nin kukla rejimi değil, Amerikalılardır. Kukla rejim yöneticileri bütün hareketlerinde Vaşington'dan talimat almaktadırlar.

Güney-Doğu Asya'da bir kuklalar koalisyonu meydana getirmeye ve saldırısını Asya ülkeleri bayrağı ardına gizlemeye çabalayan Vaşington, Güney Kore Pak Çan Hi rejimine büyük ümitler bağlamaktadır. Seul gerici rejiminin bütün dış ve iç politikası, Birleşik Amerikanın bu emperyalist plânını gerçekleştirme hedefine yöneltilmiştir.

İşte asıl bu hedefe varmak içindir ki, 1965 yılında Japonya-Güney Kore ilişkileri «normalleştirilmiş», daha sonra da, Vaşington'un direktifiyle, Kuzey Doğu Asya ülkeleri arasında yeni bir askeri blok kurma yolunda adımlar atılmıştı. Pak Çan Hi'nin Ocak ayında Güney Kore «Milli Meclisi»nde okuduğu mesajı da bu çabaların bir delilidir. Bu mesajın özü ve sözü üç noktada özetlenebilir: Birincisi, «Asya ve Büyük Okyanus ülkeleri topluluğunu yaratma çabalarına hız verilmesi». (Yani Amerikanın Asya'daki uyduları arasında anti-komünist bir askeri blok kalıplamaya aktif olarak katılmak.) İkincisi, «Viyetnamda savaş yeteneği ve gücünün korunması». (Yani Güney Viyetnama Güney Kore askeri göndermeye devam etmek.) Üçüncüsü, «Viyetnamda Amerikan plânını gerçekleştirmeye aktif olarak katılmak...

Çalışabilen 100 kişiye karşılık 15 işsiz

Bu amaçları gerçekleştirmeye koyulan Seul rejimi, memleketi militarize etmektedir. Güney Kore'nin 600 bin kişilik ordusu Amerikanın yardımıyla modernleştirilmekte ve yeniden silâhlendirilmektedir. Doğrudan doğruya askeri masraflar son yıl içinde % 25 artmış bulunuyor. Bundan başka, stratejik limanlar, hava alanları ve benzerleri gibi askeri maksatlı tesisler yapımı için büyük paralar harcanıyor. Dolaysız ve dolaylı askeri harcamaların Güney Kore'nin bütçe giderleri içindeki payı % 70 oranındadır.

Memleketin militarize edilmesi ekonominin temellerini oymakta, emekçilerin sırtındaki yük daha da ağırlaşmaktadır. 1967-71 yıllarında sözümona ekonomik kalkınmayı öngören ve 1966 yılı sonunda açıklanan «ikinci beşyillik plân», halkın soyulmasının ve yabancı sermayeye tabla teslim bağımlılığın utanç verici bir belgesidir. Örneğin, bu plânda, ağır yükünü zaten emekçilerin çektiği vergilerin hemen hemen iki misli arttırılması, demiryollarında seyahat târifelerinin daha da yükseltilmesi ve halkın diğer vergilerinin de daha dayanılmaz ölçülere çıkarılması öngörülmektedir.

Dahası var: Bu «plân»ın öngördüğü sermaye yatırımlarının % 40-ı, yabancı ve en başta Amerikan sermayesi tarafından yapılacaktır. Birleşik Amerika tekelleri Güney Kore'ye sermaye ihracı için çok ağır şartlar koşmuşlardır. Bu şartlar, Amerikan tekellerine, Güney Kore pazarına istedikleri gibi hâkim olma ve ülkenin militarize edilmesiyle ve Asya'daki saldırı savaşıyla ilgili alanlara sermaye yatırma imkânlarını sağlamaktadır.

Seul yöneticilerinin tuttukları bu yolun, ekonomiyi daha büyük bir yıkıma sürükleme, şehir emekçilerini daha da fakirleştirme ve köylüleri daha da perişan etme yolu olduğu söz götürmez. Netekim, Güney Kore işçi ve memurlarının, diğer Asya ülkelerine kıyasla en düşük ücretle çalıştırıldıklarını Amerikan gazeteleri bile yazmaktadır. Milyonlarca köylü yeteri kadar gıda almaktan yoksundur. Her yıl 250 bin köylü, geçimine yetmiyen parça-buçuk toprağını ve köyünü terkederek şehirlere akın etmektedir. İşsizlik çok büyük ölçüler almıştır. 28,4 milyon nüfusun içinde 7 milyon işsiz ve yarı işsiz vardır. Yani çalışabilen 100 kişiye karşılık 15 kişi işsizdir.

Canlı et ihracı

Pak Çon Hi avenesi, bu durumdan «çıkış» yolunu kendi vatandaşlarını satma ticaretinde görmektedir. Ve her şeyden ewel, Viyetnam savaşı kanlı pazarındaki sürümden faydalanmak için elini tez tutmaktadır. Pak Çon Hi rejimi artık Vaşingtona 55 bin asker satmış ve böylelikle Ameri-

kan emperyalistleri için top ağzına sürülecek adam sağlamakta, yani canlı et ihracında bütün benzeri kuklaları geçmiştir. Bu yılın Martında Vaşingtonu ziyaret eden Güney Kore kukla rejimi Başbakanı Ten Ir Kvon, Güney Kore ordusunun Viyetnam savaşına Amerikadan ve Saygon kukla hükümetinden yana katılmaya devam edeceğini açıkça söylemiştir. Bu cümleden olarak, Seul hükümeti, 1917 yılı içinde Güney Viyetnama 30 bin asker daha göndermeyi plânlaştırmıştır. Öte yandan, Birleşik Amerika'da, Güney Kore'ye sadece Güney Viyetnama gönderdiği askerlerinin bakımı için 1967 yılı içinde 10,5 milyon dolar vermeyi kabul etmiştir.

Seul yöneticileri bir yandan yapı işçilerini de spekülâtif bir ticaret metainı çevirmişlerdir. Güney Viyetnam'da stratejik askeri tesisler ve müstahkem mevkiller inşaatında 10 bin kadar Kore'li çalıştırılmaktadır. Yakın bir gelecekte, buna ilâveten 10 bin kişilik bir «mükellefler koldusu» ve ayrıca 7 bin kadar da vasıflı işçi gönderilmesi de öngörülmektedir. Bundan başka, Okyanus ötesi ülkelerle ilişkileri geliştirmeye yardım adı altında kurulan ve insan ticaretiyle görevlendirilen korporasyon, 1967 yılında Büyük Okyanus adalarına 500 mühendis ve teknisyen göndermeyi plânlamıştır. Bu mühendis ve teknisyenler oralarda Amerikan askeri çevrelerinin dayattığı şartlarla mukaveleler imzalıyacak ve bu çevrelerin talimatına göre, onların gözetimi altında çalışacaklardır. Bu cümleden olarak, Kanada'ya binlerce Kore madencisi, Batı Almanya'ya da 1.500 hasta-bakıcı hemşire gönderilecektir. Lâtin Amerika ülkelerine tarım işçileri «ihraç» edilmektedir. Benzeri şartlarla Avustralya'ya, Japonya'ya ve İskandinav ülkelerine «işgücü ihracı» için de görüşmeler yapılmaktadır.

Güney Kore yöneticileri, bu yığınla işçi göçürmenin «saadete götüren yol» olduğunu ve bu sevkiyatın «üstü-başı perişan ve aç insanlara yaşama ümidi vereceğini» propaganda edip duruyorlar. Madem Güney Kore halkı için aile ocağından böylesine uzaklarda saadet ve yaşama ümidi aramaktan başka çare kalmamıştır, artık yöneticilerin memleket ekonomisini ne hale getirdiklerini tasavvur etmek zor değildir.

Canlı et ihracından Güney Kore yönetici çevrelerinin sağladıkları kazançlar büyük bir yekûn tutmaktadır. Güney Kore «Thonyan-Thosin» ajansının bildirdiğine göre, Seul yöneticileri yalnız Güney Viyetnamdaki Amerikan saldırısına asker vererek katılma sayesinde 1966 yılı içinde 65 milyon dolar kazanmışlardır.

Gericiler ülkenin birleştirilmesine karşı çıkıyorlar

Güney Kore'nin Amerika tarafından işgal edilmiş olması, Pak Çan Hi kukla rejiminin halk düşmanı ve gayri milli politikası, Kore halkının önünde duran en önemli, en ertelenmez sorunun, yani Kore'nin birleştiril-

mesi sorununun çözümlenmesi yolunda başlıca engellerdir. Ülkenin ikiye bölünmesinin sorumluluğu Amerikan işgalcilerine ve onların sadık uşakları olan Güney Kore kukla yöneticilerine düşmektedir.

Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti hükümeti, yurdun başlıbaşına birleşmesini, bu birleşmenin milletin menfaatlerine uygunlukla gerçekleştirilmesini sağlamak için her bakımdan çaba göstermiştir ve göstermektedir. Bu meselenin yalnız Kore halkı tarafından çözülmesi gerektiğini ve ancak bu şekilde çözülebileceğini belirtegelmiştir. KDHC Bakanlar Kurulu Başkanı Kim Ir Sen'in bu yılın Ocak ayında Vaşington Kore Problemleri Enstitüsü Direktörü Kim Pyön Çun'a gönderdiği mesajda şöyle denmektedir: «Kore'nin birleştirilmesi meselesi Kore halkının kendi iç işidir. Bu mesele ancak Koreliler tarafından ve dışarıdan her hangi bir karışma olmaksızın, bağımsızlık prensipine dayanılarak, demokratik ve barışçı yolla çözülebilir ve çözülmelidir. Bizim sürekli ve sistemli olarak teklif ve ısrar ettiğimiz başlıca çözüm yolu, bütün yabancı askerlerin Kore'den çıkarılmasını, Güney ve Kuzey Kore'de yapılacak serbest genel seçimlerle tek demokratik merkezî hükümetin kurulmasını öngörmektedir.»

Kim Ir Sen, bu mesajında, Güney ve Kuzey Kore'de genel seçimlerin ancak yabancı askerlerin çekilmesi, dışarıdan her türlü yabancı karışma yolunun kesilmesi, siyasi partilere tam bir faaliyet serbestliği sağlanması, halk yığınlarına hürriyet ve haklar tanınması şartları içinde yapılabileceğini de belirtmektedir. Söz konusu olan, «Birleşmiş Milletler Teşkilâtı birlikleri» adı altında Güney Kore'yi işgal etmiş bulunan Birleşik Amerika askerleridir. Kuzey Kore'de ise, halen hiçbir yabancı asker yoktur. Kim Ir Sen, memleketin birleştirilmesi mücadelesinde KDHC hükümetinin bağımsız bir politika güttüğünü belirttikten sonra, eğer Güney Kore'de başına buyruk bir siyasi rejim kurulur veya Güney Kore tarafsız kılınabilirse, ülkenin halk tarafından birleştirilmesi için başkaca bir güçlkle karşılaşılacağına da işaret etmiştir.

Demek oluyor ki, Amerikan askerlerinin Güney Kore'de bulunması ve Birleşik Amerikanın uyguladığı milli ezgi politikası bu memleketin birleştirilmesi yolunda dikilen başlıca engellerdir. Bundan ötürü, Amerikan emperyalistlerinin işgal ve saldırı birliklerinin Güney Kore'den çekilmesi için mücadele yürütmeden, Amerikanın sömürgeci egemenliğine son vermek için mücadele etmeden ve bu mücadeleyi başarıyla sonuçlandırmadan Kore'nin birleştirilmesinden söz edilemez. Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti, yurdun, milli menfaatlere uygunlukla, bağımsız ve her türlü dış etkiden azat olarak birleştirilmesi için elinden geldiği kadar çaba göstermektedir. KDHC hükümeti, her teklifi – kimden gelirse gelsin – müzakereye ve müşterek bir görüşün sağlanması için çaba göstermeye hazırdır.

Bilindiği gibi, KDHC hükümeti, kopmuş olan milli bağıntıların tekrar sağlanmasına doğru basamak teşkil edecek bir tedbir olarak, bir süre için, tam birleşme gerçekleşinceye kadar, bir Kuzey ve Güney Kore Konferansı meydana getirilmesini de teklif ediyordu. Bu teklif, Kuzey ve Güney

Kore'den eşit sayıda temsilcilerle bir Yüksek Milli Komite kurulmasını; ekonomik ve kültürel gelişmenin koordinasyonu ve ülkenin iki kısmı arasında çok yönlü bağıntılar sorunlarını bu komitenin ele almasını öngörüyordu. Bu ve benzeri birçok teklifler, Kim İr Sen'ni yukarıda sözünü ettiğimiz mesajında da yeniden belirtilerek ileri sürülmüştü.

Ne var ki, Güney Kore kukla rejimi yöneticileri bu tekliflere yine sırt çevirdiler. Onlar, Kuzey Kore hükümetinin hiçbir dış kuvvet etkisi altında kalmadan izlediği başına buyruk ve bağımsız politikanın tam tersine, dış kuvvetlere dayanarak milli bağımsızlık yolundan saptılar, yurdun milli bütünlüğü ve birleştirilmesiyle zerrece ilgilenmediler.

Her bakımdan Amerikan emperyalistlerinin beslemesi olan Pak Çok Hi kukla rejimi yalnız Vaşington'un talimatına göre hareket etmektedir. Bu niteliğinden ötürü de Güney Kore halkını temsil edemez ve etmemektedir. Bu kukla rejim, Kore halkının memleketi kendi başına birleştirme eğilimine karşıkoymakta, «komünizmi yenerek birleşme» doktrinine dört elle sarılmaktadır. Kore Emek Partisi Merkez Komitesi'nin yayın organı «Nodon Sinmun» gazetesinin yazdığı gibi, gerici Pak Çon Hi grubu şimdi yalnız «Kuzey'e üstüngelmek için kuvvet toplanmaya» bakmakta ve birleşme meselesinin müzakeresini de «komünizmi yenme hazırlığını tamamlıyacağını» umduğu 1975 yılından sonraya ertelemektedir. Amerikan işgalcilerinin ve yerli uşaklarının böyle bir taktiğe başvurmaları, ancak Amerikan emperyalizminin Güney Kore'de büyük bir kriz geçirdiği, ülkede devrimci güçlerin geliştiği ve gerici kuvvetlerin mevzilerinin sarsıldığı anlamına gelebilir.

Uygulama gösteriyor ki, Vaşingtonlu efendilerinin isteğini harfiyen yerine getirmekle ayakta kalabilen Güney Kore yöneticileri, memleketin bu parçalanmış durumunu ebedileştirmek için olağanüstü çabalar harcıyorlar. Bunun yanı sıra, Güney Kore'deki Amerikan askeri birlikleri de KDHC-ne karşı provokasyonlarına son zamanlarda hız vermiş bulunuyorlar. Kore Merkez Telgraf Ajansı'nın bildirdiğine göre, Nisan ayının ilk haftası içinde Amerikan askerleri KDHC kesimine doğru 22 defa mitralyöz ateşi açmış ve dokuz binden fazla mermi yakmışlardır. Bütün bu provokasyonlarla, kamuoyunun dikkatini, Güney Kore kukla yöneticilerinin Viyetnam'daki Amerikan saldırısına doğrudan doğruya katıldığı gerçeğinden uzaklaştırmak maksadı güdüldüğü apaçık ortadadır. Bir diğer maksatları da, KDHC hükümetinin Güney Kore'den Amerikan işgal kuvvetlerinin çekilmesini şart koşan ve memleketin barışçı yoldan birleştirilmesini öngören olumlu tekliflerini halkın gözünden saklamaktır.

Şimdi Güney Kore'de memleketin birleştirilmesinden söz etmek bile yasaklanmıştır. Birleşme sözünü etmek cesaretini gösteren kim olursa olsun, hemen «anti-komünizm kanunu»na aykırı hareket etmekle suçlanarak hapse atılmaktadır. Yakın bir geçmişte kurulan Sosyal-Demokrat Partisi lideri ve bu parti tarafından son seçimlerde Güney Kore Başkanlığına aday gösterilmiş bulunan Su Min Ho 1966 Aralık ayında yargılanmış ve

iki yıl hapis cezasına çarptırılmıştır. Bu ceza hükmünün gerekçesi de, Su Min Ho'nun Kuzey ve Güney Kore arasında posta irtibatı kurulmasını, karşılıklı turizm ve spor temasları yapılmasını, memleketin barışçı yoldan birleştirilmesi için KDHC yöneticileriyle görüşmelere girişilmesini istemesi ve Güney Viyetnam Seul'den asker gönderilmesine karşı çıkmasıdır. Düşünün ki, Seul yöneticileri, aslında anti-komünist olan ve geçenlerde kukla rejimin «Milli Meclis»ine başkanlık etmiş bulunan Su Min Ho gibi bir Cumhurbaşkanı adayının dahi birleşme sözünü ağızına almasına da tahammül edememişlerdir.

Fakat Güney Kore'de bu amansız baskıya rağmen, Viyetnam'daki Amerikan müdahalesini protesto eden ve Güney Kore'yi işgal etmiş bulunan Amerikan askerlerinin çekilmesini isteyen sesler sıklaşmakta, Amerikan işgal kuvvetleri çekilmeden memleketin barışçı ve demokratik yoldan birleştirilemeyeceği fikri kamuoyunda yerleşmektedir. Güney Kore halkı, Kuzey Kore'deki vatandaşlarının dikkate değer başarılarını ve KDHC hükümetinin yurdun birleştirilmesi ve kalkınması yolundaki barışçı tutumunu öğrenmekte, bu gerçeği kavradığı nipette de Amerikan işgalcilerine ve yerli ortaklarına karşı savaşını arttırmaktadır.

Güney Kore kukla rejimi yöneticilerinin memleketin parçalanmış durumunu ve Amerikan işgalini ebedileştirme çabaları, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti emekçileri tarafından büyük bir öfkeyle karşılanmakta ve şiddetle yerilmektedir. KDHC hükümeti, Kore halkının, Amerikan saldırılarına ve yardımcıları olan Pak Çon Hi gerici grupuna karşı kardeş Viyetnam halkının haklı savaşını var gücü ile desteklediğini ve destekleyeceğini defalarca belirtmiştir.

D. POSPELOF

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» redaksiyonunun teşebbüsü üzerine Çekoslovakya Cumhuriyetinin başkenti Prag'da 22 ile 26 Haziran tarihlerinde «Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin tarihi önemi» üstüne uluslararası bir nazari konferans yapıldı. Bu konferansa Avrupa, Afrika ve Lâtin Amerika ülkelerinden 45'den fazla komünist ve işçi partilerinin temsilcileri katıldılar. Delegeler, okudukları raporlarda ve yaptıkları konuşmalarda Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin kendi ülkelerindeki devrimci hareketlere etki ve katkısı üzerinde özellikle durdular; Oktobr Devriminin dünya devrimci hareketi sürecindeki tarihi önemini belirttiler.

Bu konferansa Türkiye Komünist Partisinin temsilcisi de katıldı.

«Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi ve Türkiyede Milli Kurtuluş Hareketi»ni konu edinen TKP temsilcisinin konuşmasını aşağıda okuyucumuzun bilgisine sunuyoruz.

Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi ve Türkiyede Milli Kurtuluş Hareketi

Ahmet Akıncı

Büyük Oktobr Devriminin dünyanın öteki ülkelerindeki devrimci hareketlere etkisi ve katkısı ne kadar büyük olursa olsun, komşu ülke olarak yine o devrede emperyalizme, aynı düşmana karşı ölüm kalım savaşı yürüten, Milli Kurtuluş Savaşı veren bir memleketi, bir milleti ve onun devrimci hareketini etkilemesi çok daha büyüktür. Büyük Oktobrun bizim için çok daha büyük bir tarihi önemi vardır.

Biz Türk komünistleri, ülkemizdeki Milli Kurtuluş Savaşının konkre olaylarına dayanarak Türk halkına, dünya kamu oyuna cesaretle diyoruz ki, Türk Milli Kurtuluş Hareketi maddi ve manevi en sağlam desteğini, emperyalizme karşı savaşında en sadık dostunu, menfaat gözetmez en büyük yardımı, en büyük etkisini Büyük Oktobr Sosyalist Devriminden, onun devrimci hükümetinden görmüştür.

Memleketimizin emekçi yığınları Oktobr Devriminin zaferinde kendi kurtuluşlarını görüyorlardı.

Oktobr Devrimi yalnız Türk Milli Kurtuluş hareketine değil dünyadaki bütün devrimci hareketlere ışık tuttu. Büyük Oktobrun etkisi altında, dünya devrimci süreci daha da hızlandı. Almanyada Spartaküsler Devrimi, Macaristanda Sovyet hükümetinin kurulması Fransız ordularında başgösteren isyanlar doğrudan doğruya Büyük Oktobr Sosyalist Devrimiyle doğan, Oktobr Devriminin etkilediği devrimci hareketlerdir. Büyük Oktobr Devrimi, baskı altında, kapitalist sömürmenin, emperyalizmin esaret zincirleri altında bulunan bütün dünya emekçilerine kurtuluş yolunu gösterdi; milli bağımsızlık savaşları, emperyalizmin sömürgecilik sisteminin çökmesi dönemini açtı.

Oktobr Devrimi, ülkemizde işçi hareketini de kuvvetle etkilemiştir. Bu sıralarda, İstanbulda işçiler arasında devrimci çıkışların, Anadoluda büyük ölçüde köylü hareketlerinin başladığını görüyoruz. Bu yığın hareketleri Türkiye Milli Kurtuluş mücadelesinin temelini teşkil ediyordu. Daha 1919 yılının başlangıcında, mahalli kurtuluş çeteleri kurulmağa başlamıştı. Bu çetelere özellikle daha harp zamanında silâhlarıyla ordudan kaçan köylüler, Rusyadan esirlikten dönen harb esirleri giriyordu. İngilizlere karşı Adana Çephesi kuruldu. Tarsus, Mersin, Osmaniye'de savaşan bu cepheyi, çeteler kurdu. Sayıca 4 bini geçmiyen bu köylü cephesi, 30 bin kişilik, baştan ayağa kadar silâhlı, istilacı kuvvetlere karşı savaşta eşsiz kahramanlıklar gösterdi.

Komşu Sovyet diyarındaki devrimci olayların ve Sovyetler Birliğinden 28 Mart 1919'da Moskovada imzalanan harb esirleri mubadele antlaşması gereğince yurtlarına dönen Türk harb esirleri tarafından getirilen Oktobr devrimi idelerinin doğrudan doğruya etkisi altında Türkiyede birçok sosyalist örgütler kuruldu.

İstanbulda 1930-1931'de çıkan dört ciltlik Türkiye tarihinde Rusyada Büyük Oktobr Devrimi yıllarında, Türkiyede kurulan örgütlerin, Rus olaylarının ve Rusyadaki bütün dünyaya yayılan politik idelerin etkisi altında meydana geldikleri belirtilmektedir.

Büyük Oktobrun devrimci idelerini benimseyip kurulan örgütlerden Türkiye Sosyalist Partisi, Osmanlı Sosyalist Partisi adıyla Birinci Dünya Harbinden öncede mevcuttu. Fakat Sosyalist bir örgüt olarak esas faaliyetine Mondoros Mütarekesinden sonra (1918) başladı. 20 Şubat 1919'da İstanbulda açılan Birinci Kongresinde Parti Tüzüğü ve programı kabul edildi. Programda Büyük Oktobr Devrimi dâvası ve ideleri kısmen yansıtıldı. Bununla ilgili olarak parti tüzüğüne şu kayıt konulmuştu: Sosyalist Partisine mensup milletvekillerinin parlâmentoda kapitalist sınıfının her türlü zorbalığına ve parlâmentoda bütçe ile ilgili her türlü gizli masrafların kabul edilmesine karşı koyacak kendi fraksiyonları olmalıdır.

Bu dönemde, özellikle Milli Kurtuluş Hareketinde büyük rol oynayan, cephelerde kahramanca savaşlar yürüten «Yeşil Ordu» teşkilâtı kuruldu.

«Yeşil Ordu»nun Eskişehirde çıkan «Yeni Dünya» gazetesi devrimci görüşler savunuyordu. Bir köylü hareketi olan «Yeşil Ordu» saflarında savaşan Türk komünistleri Milli Kurtuluş Hareketinin en ön saflarında kahramanlık savaşları vermişlerdir.

Memleketimizin hayatını çok yönlü etkileyen Büyük Oktobr, Türkiyedeki ilerici gençlik hareketine de büyük bir hız verdi. Türk gençlerinin en devrimci kolu, 1919'da Türkiye-İşçi-Köylü Partisini kurdular. Devrimci genç işçiler-köylüler ve aydınların kurduğu bu parti, sınıfi kadrosu (niteliği) ve programı bakımından Komünist Partisine en yakında bulunan, en solcu parti idi.

1920 yılının başlangıcında Türkiyenin büyük sanayi merkezlerinde işçi unsurlar, Komünist Partisini kurdular. Sonraları bu parti, Mustafa Suphi'nin bulunduğu Komünist teşkilâtıyla birleşti ve böylece gerek Milli Kurtuluş Hareketi yıllarında, gerekse Cumhuriyetin ilânındaki dönemde halkımızın hayatında, memleketimizin politik ve ekonomik gelişmesinde, özellikle milli bağımsızlığımızın sağlanmasında rol oynayan Türkiye Komünist Partisi tarihi sahneye çıktı. «Partimiz istilacılara ve gericilere karşı silâhlı mücadelede bütün sosyal tabakalarının meydana getirdiği milli cephenin içinde doğdu ve bu cephenin ön saflarında savaştı.»⁽¹⁾

«Batı emperyalizminin pençesine düşen halkımız, Doğudan sızan ümit ışıklarının aydınlığında kendine bir kurtuluş yolu arıyordu. Milli Kurtuluş Hareketimizin doğuşunda, gelişmesinde ve zaferinde Büyük Oktobr Devriminin ve Sovyetler Birliğinin etkisi ve rolü büyüktür. Bugün bu, her Türk vatandaşının bildiği bir gerçektir.»⁽²⁾

TKP, 1921'de Türk milletine çağrıda bulundu. Yayınladığı Bildiride şunları okuyoruz: «Biz bugünkü hükümeti, dış politika alanında, ancak emperyalistlerle yalnız cephede değil, fakat bütün Doğuda kesin bir mücadele yürüttüğü, Sovyetler Birliği ile dostluğunu devam ettirdiği ve emperyalizme karşı savaşta emekçi yığınlarının sözünü dinlediği taktirde dinleyeceğiz.»

Doğrudan doğruya Rusyadaki Büyük Oktobrun olaylarının etkisi altında doğan, Genç Türkiye Komünist Partisi, kurulduğu günden beri Büyük Oktobrun devrimci ve savaşçı idelerini benimsedi ve enternasyonalist tutumunu sonuna kadar savundu. Milli bağımsızlık hareketini, Türk halkının anti-emperyalist savaşını en kutsal savaş saydı. TKP-nin tutumunu, Türk komünistlerinin Milli Kurtuluş Hareketindeki kahramanlıklarını «Hakimiyeti Milliye» gazetesi zamanında şu sözleriyle ifade edilordu: «TKP-Türkiyede derin kökler salmıştır. Hürriyet ve demokrasi uğrunda savaşanların başında biz komünistleri görüyoruz.»

---

(1) Bak Y. Demir, TKP Birinci Sekreteri, «Yeni Çağ» 1965, sayı 10, Kominternin 30-yılın kutlama toplantısındaki raporundan.

(2) Y. Demir TKP-nin 45. Kuruluş yıldönümünde okuduğu rapor. «Yeni Çağ» 1965, sayı 9, sf. 763.

Ayrıca Doğrudan doğruya Ekim Devriminin etkisi altında meydana gelen teşkilâtlar arasında 1920'de kurulan «İstanbul Enternasyonal İşçi Birliği'ni gösterebiliriz. Bu birlik, kendi teşkilâtlarını sendikalar halinde birleştirdi, ve 1921 de Kızıl Sendikalar Enternasyonaline girdi.

Ekimden gerek dünyadaki, gerekse ülkemizdeki etkilerini gözönünde tutarak diyoruzki, Büyük Ekim zaferi, halkların bağımsızlığını, barışı demokrasiyi, halklar arasında dostluğu takdir eden bütün emekçi yığınlarının, ezilen bütün halkların zaferidir.

Milli Kurtuluşu, milli bağımsızlığı, barış ve demokrasi, sosyal gelişmesi uğrunda savaş veren Türk halkı ve Türk komünistleri Büyük Ekime büyük bir minnattarlık ve hürmet beslemektedir.

Ekimden Doğu halklarının devrimci hareketlerine katkısı, etki ve yardımı hem çok büyüktür, hemde çok yönlüdür.

Büyük Ekim Devriminin tarihi önemini TKP Kurucusu Mustafa Suphi şu sözleriyle belirtiyor:

«Büyük Ekimden zafer ulaşması, dünya işçileri ve ezilen halklar arasında hararetli yankılar uyandırmıştır. Ekim halklara umut ışıkları getirdi. Rusya bugün dünyada sosyalist devrimin zafer kazandığı ilk memleket. Bütün dünyada ezilen halklara yardım elini uzatan Sovyet Rusya, halkları kardeşliğe ve dostluğa çağırıyor.»⁽¹⁾

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi, emperyalizmin politik ve sosyal yapısında müzmin, derin yaralar açtı; kapitalizmin ekonomik, politik ve sosyal sistemine ağır darbeler indirdi. Büyük Ekim'le, kapitalizmin genel bunalımının ilk dönemi başladı, kapitalizmin ekonomik, politik ve sosyal çelişmeleri daha da derinleşti.

Büyük Ekim Sosyalist Devriminin enternasyonal niteliği, enternasyonalist özü, özellikle dünya olaylarını etkilemesinde görülmektedir. Tarihte aldığı yeri dünya devrimci sürecini etkilemesi, milli kurtuluş, milli bağımsızlık hareketlerine yardımı ve katkısı, barış, özgürlük demokrasi savaşlarını örgütlemesi, anti-emperyalist niteliği bakımından derin bir enternasyonal öz taşır. Lenininde yazdığı gibi: «Milletlerarası tecrübe» göstermiştir ki, Ekim Devriminin bazı ana çizgilerinin yersel ve milli ayrıcalık değil, enternasyonal bir önemi vardır.

Lenin Büyük Ekim'le doğan Sovyetler Cumhuriyetinin dünya devrim hareketiyle organikman birleştiğini her zaman belirtmiştir. Ekim Devrimi süresinde, proletarya enternasyonalizmi yeni, daha canlı bir öz kazandı. Ezilen halklar, bütün ülkelerin işçileri ve köylüleri bu arada ülkemizin emekçi yığınları Ekim Devrimiyle dayanışma hareketleri örgütlediler.

Böylece biz, Büyük Ekim Devriminin enternasyonal niteliğine, bu büyük devrimin doğurduğu Sovyet hükümetinin milletlerarası ilişkilerde uyguladığı barışsever, enternasyonalci politikasına dayanarak diyoruz ki,

(1) 28-29 Kânunisanı 1921 Karadeniz kıyılarında parçalanan M. Suphi ve arkadaşları . . . sf. 34.

bugün kendisini enternasyonalist sayan bir kimse Sovyetler Birliğine karşı olamaz, Sovyetler Birliğine karşı olan kimse ise gerçek bir enternasyonalist değildir. Anti-sovyet enternasyonalizm yoktur ve olamaz!

Türk işçi ve köylülerinin Komünist Teşkilâtının 1918'de, «Proleter ve ezilen halklar birleşiniz» başlığı altında yayınladığı bir Bildiride şu satırları okuyoruz: Bu «büyük sosyal devrimi, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimini gerçekleştiren Rusya, bütün dünya işçi ve köylülerinin vatanıdır. «Yaşasın, – dünyada ezilen halkların vatanı Sovyet Rusya.»

Sovyet Rusya gerçekten bütün ezilen halkların işçilerin ve köylülerin Vatanı hüviyetini kazandı. Bütün dünyada Sovyet Rusya ile dayanışma, sosyalist devrimi koruma hareketi başladı... «Sovyet Rusya'dan elinizi çekin!» şiarı altında ilerici dünya birleşti. Dünya devrimci güçleri silâh elde Oktobr Devrimine katıldılar. «Enternasyonal Alay» Bolşeviklerle omuz omuza, Kızıl Ordu Saflarında Oktobr Devrimine katıldı; Genç Sovyet Rusya'yı savundu. TKP-nin kurucusu Mustafa Suphi'nin yönettiği Türk, Alayı Türkmenistanda, Azerbaycanda, Kafkaslarda savaştı. Murbanlar verdi. Oktobr Devrimini, kendi devrimi gibi, Sovyet diyarını kendi vatanı gibi savundu.

Türkiye Milli Kurtuluş Savaşında

1914'de, dünya genel ekonomik buhranının açık bir tezahürü olan Birinci Dünya Harbi patlak verdi. Türk halkı, daha Balkan Harbinin yaralarını saramadan yeni bir milli harb felâketine sürüklendi.

Emperyalizmin harb makinesinin kuyruğuna takılarak harbe giren Türkiye, çok sayıda insan kaybına, sayısız maddi zararlara uğradı. Ozaman yayınlanan resmi verilere göre orduya alınan, 2.850.000 kişiden 325 bini harbte ölmüş, 400 bini yaralanmış, çoğu sakat kalmış, 1 milyon 565 binide izi belli olmadan kaybolmuştu. Ayrıca Anadolunun güney vilâyetlerinde harb felâketinin doğurduğu açlık ve «salgın hastalıklarından ölenlerin sayısı 2,5 milyonu buluyordu, yani bütün ahalinin beşte biri, erkeklerin ise dörtte biriydi». Neticede, «seferberliğin ilânından, yani 1914 yılından, harbin sonuna kadar orduya çağrılan 2 milyon 850 kişiden Mütareketinin imzalandığı güne kadar Türk ordusunda ancak 560 bin kişinin kaldığı hesap ediliyordu». Bu acıklı durumla ilgili olarak Milli Kurtuluş Savaşı Sıralarında Türkiye'ye dostluk ziyareti yapan Frunze hatıralarında şunları yazmıştı: ... «Köylerde hemen hemen erkeğe rastlanmıyordu. Erkekler ya harbte öldürülmüş, ya da cephelerdelerdi. Çalışanlar, umumiyetle kadınlar ve çocuklardı ...»

Memleketin ekonomisi tamamen çökmüştü, özellikle köy ekonomisinin durumu ağırdı. Köylerin çoğunda sapana koşulacak hayvan kalmamıştı.

Bu durum 1917 istatistiklerine göre, buğday ekilen toprakların, harb önce-sine kıyasla % 40, tütün ekilenlerin iki defa, pamuk ekili toprakların 7 defa, hayvanların ise % 60 nisbetinde azalmasına sebep oldu. Ayrıca Maliye Bakanı harb güçlüklerinden ileri gelen 40 milyon liralık bütçe açığını kapaklamak için mahsulün % 50-ni müsaadere ettirdi. Emekçi yığın-larının durumu ağır ve acıktıydı. Köy ekonomisi ürünleri istihsalinin azal-tılması, fiyatların haddinden fazla yükselmesine sebep olmuştur, örne-ğin harb yıllarında ekmeğin fiyatı 50 defa, zeytinin ise 25 defa artmıştır. Bir işçi ortalama bir gündelikle ancak 250 gram ekmek satınalabilecek durumdaydı. Vurgunculuk, tefecillik bütün memleketi sarmıştı. Sınıf çatış-maları, memleketin içinde bulunduğu ağır durumla paralel olarak gelişi-yor, kızışıyordu.

Harbten yenilgin çıkan Türkiye, zafer kazanan devletlerle, memleketin parçalanmasını öngören korkunç Sevr antlaşmasını imzalamak zorunda kaldı.

1919–1922 tarihlerinde Antant kuvvetleri Türkiyeyi aralarında bölme plânlarını gerçekleştirmek maksadıyla İstanbula asker çıkardılar. Sultanlık hükümeti, padişahlık memleketi satmıştı. 1920 Haziranında toplanan İn-giliz Lordlar Kamarasında Lord Gore bu durumu şöyle özetliyordu: «... Türkiye artık tamamen bölünmüştür. Şimdi önümüzde duran en önemli mesele, Türkiyeyi ne ile değiştirmek meselesidir. Biz de bu tarihi ödevi lâyıkiyle göreceğiz Avrupa devletleri, İngiltere İtalya ve Fransadır...»

İtalya bu avantüre girmek istemeyince yerine Venizelos Yunanistanı celbedildi. Yunanistana Karadeniz sahilleri ve İzmir vaadedilmişti. İşgal ordularının İzmir ve Kikya (Çukurova) bölgelerinde yaptıkları katliamlar bütün Anadolu halkını harekete getirdi. Kısa bir zamanda ülkenin çeşitli bölgelerinde düşmanla dövüşen savaş birlikleri kuruldu. Türk ordusunun dağılan birlikleri de bu savaş kollarına katıldılar. Bu birliklerin başında M. Kemal vardı. Böylece Türk halkının işgalci ordulara karşı milli kurtu-luş Savaşı, başlamış oldu. Aradan çok geçmeden bütün Türkiye Milli Kur-tuluş Hareketi tarafına geçti.

Türk proletaryası o sıralarda henüz zayıftı, sayıca azdı, teşkilâtsızdı. Milli Kurtuluş Hareketinin başlangıcında politik bir teşkilât, yönetici bir partisi yoktu. Mevcût devrimci gruplar, 1920 yılına, TKP – kuruluncaya kadar bir merkezi teşkilâta bağlı olmadılar, birbirlerinden ayrı ayrı çalışı-yorlardı. Daha güçlü, daha teşkilâtlı olan, özellikle harp yıllarında eko-nomik bakımdan kuvvetlenen milli burjuvazi Milli Kurtuluş Hareketinde hegemonyayı, eline aldı. Milli burjuvaziden başka aydınlar, ve milli bur-juvazinin idaresinde gelişen kurtuluş hareketinde Osmanlı imparator-luğunun dirilmesi eğilimini gören büyük burjuvaziyle bağlı zümrelerin, bir kısmı da, milli burjuvazinin öncülüğünü yaptığı bu harekete katıldılar.

Sultanlık, Padişah ve emperyalistler, Türk halkının milli kurtuluş hare-ketini, daha doğduğu gündenberi ezmeğe, boğmağa çalışmışlardır. Em-

peryalistler ve gerici güçler bütün memlekette büyük bir terör hareketine giriştiler. Memleketin çeşitli bölgelerinde gerici, dinci ayaklanmalar, kışkırtmalar teşkilâtlandırıdılar. Fakat Milli Kurtuluş Hareketi güçleri bu ayaklanmaları bastırdı, emperyalistleri ülkeden kovdu.

Ölkemizin Milli Kurtuluş Hareketi, Anti-emperyalist nitelik ve karakter taşıyan bir savaş, bir hareketti. Bu bakımdan emperyalizmin zincirini çarlık Rusyasında kırarak, halklara milli kurtuluş, demokratik ve sosyalist devrimleri yolunu açan Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin öncelik ettiği ve ışık tuttuğu Türk Milli Kurtuluş Hareketi, aynı zamanda dünya emperyalizmine karşı çevrilmiş milletlerarası önemi haiz bir harekettir.

Milli kurtuluş Hareketinin temeli, yığın hareket gücü köylülüktü. Bunun tabii bir sonucu olarakta bu hareket, köylülüğün temel güç, hareket kuvveti olduğu devrimci hareketin bütün özelliklerini kendisinde toplamıştı. Milli burjuvazi de zamanında bu özel durumu kavrayabilmiş, köylülüğü Milli Kurtuluş Hareketine celbedebilmiştir.

Devrimin birinci döneminde milli burjuva ile köylü yığınlarının çıkarları birbirine uygun düşüyordu. Bu dönem, Milli Kurtuluş Savaşı, burjuvazinin de köylülerin de zarar gördüğü emperyalistlere karşı savaş dönemi idi. Köylü, devrimi geliştirmek, devrimin daha yüksek döneme, toprak devrimi dönemine geçmek eğilimini gösterdi. Köylü yığınları sınıfı çıkarlarının gerçekleştirilmesi için de savaşıyorlardı. Fakat iktidara hâkim olan ve oldukça kuvvetlenen milli burjuvazi, büyük toprak sahipleri ile işbirliği yoluna geçerek topraksız ve az topraklı köylü yığınlarının çıkarına ihanet etti, köklü bir toprak reformu, genel olarak tarım reformları yapamadı; köydeki feodal ve yarı feodal toprak münasebetlerini ortadan kaldıramadı. Köklü tarım reformlarıyla Türk köyünün çehresini temelden değiştiremeyen burjuvazi, yalnız köydeki üretim bağıntılarını ayarlamakla, sömürme şekillerini burjuva mülkiyetini koruyan kanunlarla sınırlandırmakla yetindi. Para ~ mal münasebetlerinin köye girmesini önleyen ve köyün naturel karakterini koruyan derebeylik sistemi vergisi «Aş'ar», ancak 1925 yılında kaldırıldı. Bu verginin kaldırılmasıyla bütün naturel vergilerin, para vergisine çevrilmesine ve kapitalist üretim ilişkilerinin Türk köyüne girmesi sürecine yol açılmış oldu. Türk köyü korkak, çekingen adımlarla kapitalizm yoluna girdi.

Türk burjuvazisi devrimden sonra köyde derebeylik artıklarıyla sıkı sıkıya bağlandı. Hattâ uzun yıllar Türkiyede toprak meselesinin varlığın kabul etmek bile istemedi, ülkede ve özel olarak köyde sınıflar ve sınıf mücadelesi olduğunu inkâr etti.

Milli burjuvazinin, hegemonyasını elinde tuttuğu Türk Milli Kurtuluş Hareketi (1919–1923) Anti-emperyalist devrimi döneminden daha ileriye gidemedi.

Anti-emperyalist devrim, burjuva devriminin bütün sorunlarını bile çözemedi. Bu arada toprak meseleside çözülmedi. Toprağı işliyenler, toprak

uğrunda savaş yürütenler, toprağa kavuşamadı. Burjuva devrimi ilk adımı-
mında durakladı, gelişmesinin ikinci aşamasına toprak devrimine ge-
çemedi.

Milli Kurtuluş Hareketinin ilk aşaması başarıyla sonuçlandı. Emperyalistler ülkeden kovuldu. Onun başlıca dayanağı olan Sultanlık yıkıldı. Cumhuriyet ilân edildi.

Emperyalist güçler bir yandan Rusyada sosyalist devrimini boğmak isterlerken öte yandan da Türkiyeyi egemen bir devlet olarak ortadan kaldırmak için savaşıyorlar. «Türkiyede Milli Kurtuluş Hareketi başladığı zaman Sovyet halkları bir yandan çarlık ordularıyla, öte yandan da 14 yabancı devletin müdahaleci silâhlı kuvvetleriyle savaşıyordu. Bu kahramanca savaşın, aynı emperyalist orduları karşısında gören halkımız üzerindeki etkileri büyük olmuştur. Sosyalist-Devrimin daha başında Sovyet hükümeti, barışa, halklararası dostluğa dayanan bir dış politika ile ortaya çıkmış, emperyalistlerin Türkiyeyi bölüşme, çarlığın İstanbulu ele geçirme plânlarını gizli anlaşmaları açığa vurmuş ve hükümsüz ilân etmişti.»⁽¹⁾

Türk komünistleri, Milli Kurtuluş Savaşının en ön cephelerinde savaştılar. Anadolu'da emperyalist saldırganlara karşı çete hareketleri örgütleyenlerin başında komünistler vardı. Büyük Oktobr Sosyalist Devriminden ilham alan Türk Komünistlerinin kahramanlıkları, Milli Kurtuluş Hareketinin en parlak sahnelerini yarattı. Türkiye Komünist Partisi, Milli Kurtuluş Hareketi yıllarında doğdu. TKP-bir parti olarak Milli Kurtuluş, teşkilatlandırılmasında aktif rol oynadı, Hareketini destekledi; bütün güçlerini seferber ederek cephelere gönderdi. TKP-nin Bildirisinde bu hususta şunları okuyoruz:

«Türkiye Komünist Partisinin bayrakları altında toplanan bütün komünistler, işçiler ve köylüler, Türk halkının bu savaşında dan ayrılmadılar dünya emekçi yığınlarının yardımı bile celbetmeğe çalıştılar.»⁽²⁾

Türk komünistleri, emperyalizmin sömürgecilik sistemine yıkıcı darbeler indiren Milli Kurtuluş hareketlerinin sağlam dayanağı, tükenmez kuvvet kaynağı olan Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin etkisi altında başlayan Türk halkının Kuvvayi Milliye, milli bağımsızlık hareketini örgütlediler, bu harekette büyük rol oynadılar. Türkiye Komünist Partisi bu hareketin içinde büyüdü; Türk komünistleri Milli Kurtuluş Hareketinin savaşçı yollarında olgunlaştılar. TKP, Milli Kurtuluş Savaşlarında gelişti.

Türk-Sovyet dostluğu Milli Kurtuluş Savaşı yıllarında en taze ve olgun meyvelerini verdi.

---

(1) Bak: Y. Demir TKP Merkez Komitesi Birinci Sekreteri TKP-nin 45. yıldönümü «Yeni Çağ», 1965, sayı 9, sf. 762.

(2) Bak: «Yeni Çağ» sayı 11-12, sf. 664.

Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi ve Türk-Sovyet dostluğu

Türkiye ile Sovyetler Birliği arasındaki dostluk, işbirliği ve karşılıklı yardımlaşma, bu iki memleketin emperyalist saldırganlarına karşı yürüttükleri çetin savaş yıllarında doğmuş ve gelişmiştir. Türk-Sovyet dostluğunun temelleri, Rusyada Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin üstün gelmesi ve ilk defa olarak dünyanın bu bölgesinde, işçi-köylü iktidarının kurulmasıyla atılmıştır.

Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi ülkemiz olaylarını birçok yönlerden etkilemiş, Türk-Sovyet ilişkileri tarihinde en parlak devreyi açmıştır.

Bu devrede iki ülkenin de, iki halkın da ortak bir düşmanı vardı. Bu düşman emperyalizmdi. Emperyalistler bir yandan Rusyada Sosyalist devrimini boğmak isterken, öte yandan da Türkiye'yi egemen bir devlet olarak ortadan kaldırmak istiyorlardı. Sovyet Rusya, bir işçi köylü devleti olarak, Türk halkına paha biçilmez yardımlarda bulundu, Türk halkının Milli Kurtuluş Hareketini var kuvvetiyle destekledi. Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti Halk Komiserleri Şurasının (Bakanlar Kurulu) Rusya ve Doğu'daki emekçi müslümanlara hitaben 7 Aralık 1917'de yayınladığı Bildiride şunları okuyoruz:

«Sovyet Cumhuriyeti, işçilerin ve köylülerin devleti olarak, çarlık Rusyanın saldırgan emellerini reddetmektedir. Size esareti, Rusya ve onun devrimci hükümeti değil, vahşi istilacılar hazırlıyor. Bu canavarlara karşı harekete geçin, memleketlerinizi «sömürge» haline getirmek isteyenlere idareden el çektirin, Memleketinizin efendisi olun. Şimdi harb ve sefalet, eski dünyanın temellerini sarstığı, bütün dünya esaretçi emperyalistlerden nefret ettiği, her nefret kıvılcımının bir devrim alevine döndüğü, hattâ yabancı esareti altında ezilen Hint müslümanları bile kendi esaretçilerine karşı ayaklandıkları bir sırada, bu duruma daha fazla dayanılmamalıdır. Zaman kaybetmeden memleketinizin asırlık esaretçilerini sırtınızdan atın, onların, ocaklarınızı daha fazla soyup, yağına etmelerine, müsaade etmeyin. Siz hayatınızı, kendi anlayışlarınıza, kendi usullerinize göre kurmalısınız. Buna hakkınız var; çünkü kaderiniz kendi elinizdedir. Sebat ve azimle, namuslu ve demokratik bir barışa doğru yürüyelim!»

1919 Yılı Eylül ayında Sovyet hükümeti yeniden ve bu defa özel olarak Türk işçi ve köylülerine hitap ediyordu. Sovyet hükümetinin, Türk milletine karşı beslediği sevgi hislerini gösteren bu Bildiride şunlar yazılıdır: «Rusya işçi-köylü hükümeti, ezici dünya kapitalizmine karşı egemenlik uğrunda yürüttükleri mücadelede bütün ezilen milletlere yardım edecek; umumiyetle ve özel olarak İran ve Türkiye ile ilgili hiçbir gizli antlaşmayı tanımayacaktır.»

Sovyet cumhuriyeti, 16 Mart 1921 de Moskovada iki memleket arasında imzalanan dostluk ve kardeşlik anlaşmasıyla Türkiye'yi tanıyan ilk devlet

oldu. Bu antlaşma, yeni Türkiye'nin askerî-siyasi ve iktisadi kudretinin sağlamlaşmasında ve gelişmesinde kati bir rol oynadı.

Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin bir meyvası olan bu antlaşma Türkiye'nin durumunu, o zamana kadar her hangi iki devlet arasında mevcut olan ilişkilerden prensipçe farklı olarak yeni ilişkilerle sağlamlaştırdı.

Oktobr Devrimi yalnız milli kurtuluş, bağımsızlık hareketini, sonradan da Cumhuriyet yıllarında ülkenin ekonomik gelişmesini değil, aynı zamanda ülkemizde işçi-sosyalist hareketini de etkilemiştir. Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin ilkeleri, Milli Kurtuluş Hareketine katılan geniş halk yığınlarını, ordu mensuplarını, işçi ve köylüleri, halk aydınlarını kapsıyordu.

Zamanında Türkiyede, özellikle Doğu Anadolu da «Bolşevik» sözü, kurtuluş sembolü anlamında kullanılıyordu. Rusyadan esirlikten dönen asker yığınlarının Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi ilkelerinin memleketimizde yayılmasında büyük hizmetleri olmuştur.

Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi bu asker yığınlarına, Lenin'in kurduğu, Sovyet devletinin, işçi-köylü-asker şuralarının emekçi yığınlarının devleti olduğunu göstermiştir. Türk esirleri, Rus işçilerinin, köylülerinin, Rus bolşeviklerinin çarlığı yıkmak, toprak ağalarının hâkimiyetine son vermek uğrundaki kahramanca savaşlarını görmüş, hattâ aralarından birçokları bu savaşlara katılmış, Oktobr Devriminin savaşçı ateşinden geçmiş kimselerdi. Oktobr Devriminin ışığıyla memlekete dönen harb esirleri Rusyada gördüklerini halk yığınlarına anlatarak Oktobr Devriminin ilkelerini yayıyorlardı.

Mustafa Suphi «Yeni Dünya» gazetesinde yazdığı «Kızıl Yıldız» başlıklı makalesinde asker yığınlarına ve halka hitap ederek şöyle diyordu:

«Yoldaş, bir dakika dur ve şu kızıl yıldıza bak. Bu kızıl yıldızın ne demek olduğunu biliyormusun? Dinle öyleyse: Bu kızıl yıldız, işçilerin köylülerin ve fakir şehir halkının kurtarıcısı Kızıl Ordunun işaretidir. Bu Kızıl Yıldız üzerindeki Orak ve çekici görüyormusun? Bu ne demektir, biliyormusun? Orak ve çekiç, işçilerle köylülerin birleştiğini, onların, hürriyet yolunda, topraklarını, işçi ve köylü şuralarını (Sovyetleri), sosyalist Vatanlarını, düşmanlardan, sömürücülerden, büyük toprak sahiplerinden, ağalardan ve benzeri geriçilerden korumak için savaşa kalktıklarını gösterir.

Yoldaş! Sen kimin dost, kimin de düşman olduğunu biliyormusun! Sen, seni, sultanların, derebeylerinin, büyük toprak ağalarının paşa ve beylerin esaretinden kimin kurtardığını, ve seni kimin koruduğunu bilmelisin! Seni kurtaranlar, senin kardeşlerindir, İnkılâpçı Kızıl Orduya giren işçiler, köylülerdir.»⁽¹⁾

Oktobr Devriminin etkisi, Ordu yönetim kadrolarında da hissediliyordu. Bununla ilgili olarak Milli Kurtuluş Hareketi yöneticilerinin TKP, basın

---

(1) 28-29 Kâmunisanî 1921 Karadeniz kıyılarında parçalanan Mustafa Suphi ve arkadaşları . . . s. 27.

organı «Yeni Dünya» gazetesine verdikleri demeç ilgi çekicidir: «Komünizm artık dünyayı sarıyor. Eğer biz komünizmi gerektiği gibi karşılar ve kabul edersek, memleketimiz mutluluk yolunda ilerliyebilir. İnanın ki, komünizm memleketimize büyük faydalar sağlamıştır ve ilerde de geleceğimiz için semereli olacaktır. Bugün ülkemize kurtaran komünizm, gelecekte bütün insanlığı hayat ve mutluluk getirecektir. Komünizm bugün bizim için bir kurtuluştur...»

Türkiyenin bağımsızlık savaşında ve daha sonraki gelişmesinde Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin varlığını, önemini kavrayan Atatürk, Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin, Sovyet yardımını doğru, ve Türkiyenin bağımsızlığa kavuşması, daha sonraki gelişmesi açısından da olumlu yönde değerlendirdi. M. Kemal, Türk-Sovyet münasebetlerinde izlediği politika gerçekçi bir politikaydı.» 23 Haziran 1919-da Erzurum Kongresinin açılışında M. Kemal bu durumu belirterek şöyle diyordu: «Rus halkı, emperyalizmin dünya hâkimiyeti politikasına bir millet olarak bütün gücüyle karşı çıktı. Halk yığınları memleketlerinin efendisi oldular ve şimdi emperyalistlerin saldırısına uğrayan haklara da yardım ediyorlar.»

Türk-Sovyet dostluğuna Atatürk zamanında doğru yön verilmişti. Bu dostluk Türkiye'nin bağımsızlığını korumasında, ekonomik gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Bunu Atatürk TBMM-nde okuduğu nutkunda şöyle belirtiyor: «Şimdiye kadar Türk-Sovyet dostluğu bize yalnız iyilik ve fayda getirmiştir. Bu dostluk gelecekte de faydalı ve semereli olacaktır...»

Lenin-Atatürk devrinin dostluk ilişkileri her iki ülkenin de menfaatine uygundu. M. Kemal, Türk halk yığınlarının sevgi ve sempatisini dile getirerek 29 Kasım 1920'de Sovyet hükümetine gönderdiği bir mesajda şu satırları yazıyordu: «Size Türk halkının Rus halkına duyduğu iyi hisleri ve hayranlığı bildirmekle bahtıyım. Rus halkı yalnız kendi esaret zincirlerini kırmakla yetinmiyerek bütün dünyanın kurtulması için iki yıldan fazla bir zamandır savaş yürütüyor. Rus halkı, ezginin, sefâletin yeryüzünden kalkması için görülmemiş acılara katlanmıştır. Milletimiz, Rus halkının bütün dünyanın kurtuluşu uğrunda yaptığı fedakârlığın azametini tamamen takdir ediyor. Sovyet Rusyanın Avrupa ve Asya emekçileri arasında kazandığı büyük manevi nüfuz ve müslüman halklarının Rus halkına beslediği sevgi ve hürmet, Türk-Rus dostluğunun, şimdiye kadar esaret altında bulunan milletlerin Batılı emperyalistlere karşı birleşmeleri için kâfi gelen bir amil olduğuna güveniyor...»

Sovyetler Birliği türk halkı için sadık bir dost, maddi ve manevi bir destektir. Türkiye Sovyetler Birliğine güveniyordu. TBMM-nin dış ilişkiler alanında aldığı ilk karar dostluk bağları kurmak ödeviyle, o zamanki dışişleri bakanlığının başkanlığında bir heyetin Moskovaya gönderilmesi olmuştur. TBMM-nin isteğini dile getiren M. Kemal, 20 Nisan 1920 de Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında diplomatik bağların kurulması için V. I. Lenin'in özel bir mektup gönderdi. Sovyet hükümeti bu mektuba ver-

diği olumlu cevapta, iki memleket arasında diplomatik münasebetler kurmaya hazır olduğunu belirterek şöyle diyordu:

«Sovyet hükümeti, her halka kendi kaderine buyruk olma hakkını tanıma prenesine katiyetle sadık kalarak, bütün halklara dostluk ve barış elini uzatmaktadır. Sovyet hükümeti, Türk halkının Milli Kurtuluşu uğrunda yürüttüğü kahramanca savaşı büyük bir ilgiyle izliyor. Sovyet hükümeti, Türkiye'nin bu ağır günlerinde Türkiye ve Rusya halklarını birbirine bağlayacak olan dostluğa sağlam temeller atmakla bahtiyardır.»

16 Mart 1921 yılında Moskovada Türkiye ile Sovyet Rusya arasında dostluk ve kardeşlik antlaşması imzalandı. Bu antlaşma Türkiye ile Sovyetler Birliği arasındaki dostluğun temel taşlarından biri olmuştur. Bu antlaşmada her iki ülke arasında emperyalizme karşı savaşta sıkı bir dayanışma olduğu belirtilmektedir. Antlaşma her iki tarafı da memleketlerinin kabul etmedikleri herhangi bir milletlerarası dökümanı tanımamakla görevlendiriyordu. Antlaşma gereğince Türkiye ile Rusya arasındaki bütün eski antlaşmalar hükümsüz sayıldığından Sovyet hükümeti, Türkiye'nin Rusya devletine olan borçlarını bağışlıyor ve «kapitülasyonlar» dan vazgeçiyordu. Bu antlaşmayı takip eden daha bir çok antlaşmalar imzalanmıştır. Bu antlaşmaların Türkiye için önemini ve faydasını belirten M. Kemal, 1921 de Türkiye Büyük millet meclisinde mebusların şiddetli alkışları altında şunları şöyedi: «Biz Rusya ile dostuz. Rusya bütün diğer milletlerden en önce bizim milli haklarımızı tanıdı ve bize hürmetle muamele etti. Bu şartlar altında gerek, bugün, gerek yarın ve ebediyen Rusya, Türkiye'nin dostluğundan emin olabilir.»

Sovyetler Birliği Türkiye'nin bağımsızlığını sağladı, kalkınmasına yardım etti. Milli Kurtuluş Hareketine daha ilk günlerinde 10 milyon altın liralık yardım da bulundu. Bu maksatla 1921 de Türkiye'ye, Yunan saldırısından zarar gören ahaliye yardım için karşılıksız olarak 30.000 altın ruble, 1932 yılında ise 8 milyon tutarında faizsiz bir kredi verdi. Bu 8 milyonluk kredi ve Sovyet uzmanlarının yardımı ve Sovyet tesisleri ile, Türkiye'nin şimdi de en büyük iki mensucat Fabrikası olan Nazilli ve Kayseri mensucat kombinaları kuruldu.

Sovyet-Türk dostluğunun Türkiye'nin gelişmesi için taşıdığı muazzam önem, Türk milleti ve o zamanki Türk devlet adamları tarafından doğru olarak takdir edilmiştir. 1935 yılında Büyük millet meclisinde söylediği nutukta Atatürk halkın hislerini şu sözlerle ifade etmiştir: «Sovyet-Türk dostluğu bize şimdiye kadar hep iyilik ve fayda sağlamıştır. Bu dostluk ileride de bizim için hep faydalı ve semereli olacaktır.» Ertesi yıl aynı tarihte ve yine Büyük Millet meclisinde Mustafa Kemal şöyle demiştir: «Ben büyük bir memnuniyetle hatırlatmalıyım ki, denizden ve karadan komşumuz olan Sovyet Rusya ile aramızda mevcut olan ve kıymetini artık 15 yıldır ispat eden dostluk şimdi, meydana gelişinin ilk günlerinde olduğu gibi aynı kuvvet ve samimiyetle normal bir şekilde gelişmekte devam etmektedir.»

Sovyet-türk dostluğunun kuvvetlenip gelişmesinde bilginlerin, yazarların, gazeteci ve devlet adamlarının karşılık ziyaretleri, iki memleket arasındaki bağların daha da samimileşmesine hizmet etmiştir.

İkinci Dünya Harbi sıralarında Türkiye, Türk halkının arzusu hilâfına olarak Hitlerci Almanya ile yakınlaştı. Sovyetler Birliği ile Türkiye arasındaki ilişkilerde bir durgunluk dönemi başladı.

İkinci Dünya Harbinden sonra Türk hükümetleri uyguladıkları ekonomik politikada Amerikan ve Batı Alman tekellerine doğru yönelmeğe başladılar. Bu memleketlerle kurulan ve her zaman Türkiyenin zararına olan ekonomik ve politik ilişkilerin doğurduğu silâhlanma politikası, memleketin dış ticaret ve ödeme bilânçosunu bozarak ülkemizdeki sınai ve zirai buhranı derinleştirdi. Türkiye, beliren açığı kapatabilmek için altın para yedeklerine başvurmak zorunda kaldı. Böylece altın para yedekleri yalnız 1945–1956 yılları döneminde 241 milyon dolardan 144 milyon dolara indi. Yabancı ve Türk basını, döviz yetersizliğinden ve altın para yedeklerinin hızla azalmasından korkan batılı devletler, Türkiyeye ithal edilen malların örenmesi muamelerini 1952 den itibaren durdurdular. O sıralarıda «Taymis» gazetesi şunları yazdı: «Türkiye artık yabancı yardımlar, istikrazlar ve ticaret kredileriyle geçinen bir memleket olmuştur.»

Yıllar geçtikçe, Türkiye emperyalizmin «yardım» ağına girdikçe durum daha da ağırlaştı, ülkemiz yavaş yavaş ekonomik bağımsızlığını kaybetti. Tekelci yabancı sermaye bir ahtapot gibi ekonomimizin ana kollarına yerleşti, ülke de sanayiın kilit noktalarını ele geçirdi. Memleketimiz, bağımlı bir memleket hüviyetini kazandı borçlu, geri kalmış bir ülke durumundan kurtulamadı, bağımsız olarak gelişmek imkânlarını kaybetti.

Bu durumu gören ülkemizin ilerici güçleri, büyük komşumuz, Atatürkün «kara gün dostumuz» dediği Sovyetler Birliği ile dostluk ekonomik işbirliği ve yardımlaşma ilişkilerinin tekrar kurulması, için seslerini yükseltmektedirler.

Türkiyenin Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerle dostluk ve işbirliğini tekrar kurması, geliştirmesi memleketimizin bağımsızlığı ve gelişmesi için hayati bir önem taşımaktadır. Büyük Oktobr Sosyalist Devrimiyle başlayan Türk-Sovyet ilişkileri, Türk toplumunun bugün de üzerinde dikkatle durduğu en önemli, en aktüel sorunlarımızdandır. Türkiye Komünist Partisi, son zamanlarda, Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında ekonomik ve politik alanlarda görülen canlanmayı memnuniyetle karşılamış, son yıllardaki, devlet adamlarının, ticaret heyetlerinin karşılıklı ziyaretlerini karşılıklı ilişkilerde iyie doğru gelişmenin bir başlangıcı olarak kabul etmiştir.

Bilindiği gibi, memleketimize son yıllarda geniş bir halk hareketinin baskıları altında, dünya durumunda görülen değişikliklerin ve memleke-

timizin içinde bulunduğu ekonomik sıkıntılarının etkisi altında Türk hükümeti, TKP-nin Bildirisinde de belirtildiği gibi «bazı olumlu adımlar attı». Bunlar, ilk ülke arasındaki ilişkilerin normalleşip, daha da gelişmesi için atılan faydalı adımlardır. Büyük komşumuz, Türk halkının her zaman dostu olan, yarım yüzyıllık tarihinde Türkiyenin kalkınma problemlerini her zaman doğru anlayan Sovyetler Birliği, bu defa da Türkiyeye dostluk yardımını esirgemedi. İmzalanan antlaşma gereğince Sovyetler Birliği, 15 yıl vâde ve yüzde 2,5 gibi çok az bir faizle Türkiyenin en büyük 7 dev tesisini kurmayı üzerine aldı. Ayrıca SSCB, Türkiyeden 2,5 milyon lira karşılığında bol harenciye meyve ve ziraî mahsül alacaktır.

Sovyetler Birliğinin Türkiyede kuracağı yeni ekonomik tesisler Milli ekonomizin gelişmesini hızlandıracak, Türk-Sovyet dostluğunu dirilmesine, Türk-Sovyet ilişkileri tarihinde yeni bir devrenin başlamasına yardım edecektir.

Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi ve memleketimizin bazı önemli sorunları

Büyük Oktobr Sosyalist Devrimin üstün geldiği ülkenin, Sovyetler Birliğinin, ekonomi teknik, askeri sosyal ve kültürel alanlarda kazandığı başarıları, dünyada devrimci, milli kurtuluş hareketlerinin bugünde sönmeyen meş'alesidir. Dünya devrimci hareketinin en önemli etkenidir. Bunun için, Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin 50. yıldönümünü yalnız Sovyet halkları değil, bütün barışsever, demokratik, ilerici insanlık kutluyor. Biz ülkemizin ekonomik ve politik sorunlarının çözüm yolunu Büyük Oktobrun idelerinin ışığında SSCB-nin, öteki sosyalist ülkelerin ekonomik kültürel ve politik başarılarında görüyoruz. Oktobrun ideleri bugünkü memleket sorunlarımızın çözülmesinde de bize ışık tutmaktadır.

Büyük Oktobrun devrimci ideleri bugün özellikle memleketimizin kültürel hayatını, ideolojisini etkilemektedir. Sosyalizmden yana, bağımsızlıktan yana, Atatürk ilkelerinden yana, Lenin-Atatürk zamanında kurulan, Türkiyenin bağımsızlığının garantisi olan Türk-Sovyet dostluğundan yana, yabancı sermayenin ağalığına dur diyen, saldırcı askeri üs ve paktlardan arınmış, demokratik, barışsever, kapitalist olmayan gelişme yolunda ilerliyen, her zaman komşularıyle, özellikle büyük komşusu, Sovyet Rusya ile dost bir Türkiyeden yana, Oktobr Devrimine bağlı işçi yığınları, gençler, aydınları fikir ve sanat adamları bugün ülkemizin sosyal kültürel ve politik hayatında önemli rol oynamaktadırlar.

Büyük Türk şairi Nazım Hikmeti Büyük Oktobru yetiştirdi. 40 yıllık savaşçı hayatında bu büyük yazar Oktobru savundu, Oktobrun idelerini geniş halk yığınları, Türk aydınları arasında yaydı. Büyük Oktobrun kalemiyle yazdığı eserleri Türkiyenin politik ve kültürel hayatında derin izler bıraktı.

Bugün ülkemizde binlerce işçi, köylü ve aydın Nazımın izinde Oktobru, onun idelerini savunmaktadır.

Bugün ülkemizdeki bağımsızlık hareketinin başında barış sever, demokratik Türkiyeden, kapitalist olmayan gelişmeden yana olan, memleketimizin bütün ilerici, demokratik anti-emperyalist güçlerini Milli Demokratik Cepheye birliğe çağıran, Büyük Oktobr Devriminin doğurduğu, Büyük Oktobra her zaman sadık Türkiye Komünist Partisi vardır. Bugün Türkiyede Oktobr Devriminin ışığında gelişen ve yığınlara yayılan geniş bir sosyalist akım vardır. 27 Mayıs 1960 Hareketinden sonra doğan birçok örgütler, öğrenci ve gençlik teşekkülleri, milli burjuvazinin sol kanadı, derebeyi kalıntılarından, sosyal reformlardan yana, Sovyetler Birliği ile, öteki sosyalist ülkelerle ekonomik ve politik münasebetlerin geliştirilmesini isteyen, Türkiyeye NATO'nun ön karakolu rolünü veren bugünkü politik stratejinin değiştirilerek, kişiliği olan tarafsızlık politikasına dönüşmesini isteyen kuvvetli bir akım vardır.

Bugün memleketimizde hızla gelişen işçi ve sosyalist hareketi vardır. Sayısı 2,5 milyonu aşan işçi sınıfı nisbeten örgütlüdür. Sendikaları vardır. İşçi sınıfının haklarını savunan, emekçi halkın sesini duyuran sosyal ve politik kuruluşlar gittikçe kuvvetlenmekte, etkilerini artırmaktadırlar. Ülkemizde işçi hareketi, yeni bir gelişme dönemine girmiştir. Grev hareketi gün geçtikçe gelişmekte, bütün sanayi kollarını kapsamaktadır. Bugün işçi hareketi ülkemizin demokratik, bağımsız gelişmesi hareketiyle birleşmektedir.

Tabii, şartlar bugün bizde bundan 50 yıl öncekinden çok farklıdır. Fakat Oktobr Devriminden önceki Rusya ile uzun bir tarih boyunca süre gelen ilişkilerimiz ve devrim önceki Rusya ile birçok yönlerde benzerliklerimiz var.

Türkiyemiz, bugün ekonomik biçimlenmenin henüz tamamlanmadığı, bu sürecin içinde çabalayan az gelişmiş, fakir bir ziraat ülkesidir? İnsan başına düşen yıllık milli gelir, lira hesabıyla 1.800–2.000 lira, dolar hesabıyla da 180–200 dolardır.

Cumhuriyetin ilânından bugüne dek 46 yıldan fazla bir süre geçmesine rağmen ülkemizdeki okuma yazma oranının, resmi verilere göre henüz yüzde 40 olduğunu; 16 bin köyün okul, 30 bin mahallenin içme suyu beklediğini; elektrik ışığını gören köylerin sayısının 300-ü geçmediğini (40 binden) belirtirsek durum daha da aydınlanır.

Her yıl ödemekle mükellef olduğumuz dış borç taksiti tutarı 120 milyon doların üstündedir. Bu miktar bazı yıllarda yıllık ihracatımızın $\frac{1}{3}$ -ü kadardır. Bu borçların yalnız faizlerinin her yıl ortalama tutarı 28 ile 30 milyon dolardır.

Dış borçlar ve borçlanma sorunları ülkemizin ekonomik, dolayısıyla politik gelişmesini kökten etkileyen meselelerdir. Dış borçlar, son zamanlarda ülkemizin kamu oyunda derin tepkiler yaratmış, protesto hareketlerine konu olmuştur.

Dış ticaret bilânçosunda sistematik olarak her yıl beliren milyonlarca açık (1966'da 319 milyon) gelişmiş kapitalist ülkelerle, özellikle Birleşik Amerika ile yaptığımız tek taraflı ticaret ilişkilerinin neticesidir.

Yıllardanberi izlenen ve memleketimizin milli çıkarlarına karşı yöneltilen bu kökten hatalı dış ticaret politikası öte yandan, sosyalist ülkelerle, ve diğer barışsever tarafsız ülkelerle eşit haklara ve karşılıklı çıkarlara dayanan dengeli bir ticaret ilişki ve imkânlarını daraltmış, ülkemizi bu sözü geçen memleketlerle, özellikle komşumuz Sovyetler Birliği le ticaret ilişkilerini geliştirip, genişletmeyi engellemiştir.

Son iki yılda Türkiye maliye sisteminde görülen enflasyonist eğilim, hükümeti ve kamu oyunu rahatsız edecek kadar gelişmiştir. Devlet plânlama Teşkilâtının para arzını artırıcı kararlardan kaçınılması için yaptığı uyarıcı tavsiyelere rağmen tedavüldeki para artışı bütün hızıyla devam etmektedir. Bu durum ekonomik hayatta beklenen sarsıntıya yol açmış, enflasyonist süreci daha da hızlandırmıştır. Bugün iktidar çevreleri bile Türkiyenin enflasyonun eşiğinde bulunduğunu itiraf etmek zorunda kalmışlardır.

Memleketimizde hayat pahalılığı durmadan artmaktadır. Hayat endeksleri bize bu bakımdan üzerinde ciddiyetle düşünmeğe değer bilgi vermektedir. 1953 yılı 100 hesap edilirse 1966 Aralığında toptan fiyatlar 300'e yükselmiştir. 8 Ocak 1966 tarihli «Milliyet» gazetesi yiyecek ve zaruri ihtiyaç maddeleri fiyatlarının 1965 yılında % 40 arttığını yazdı. AP iktidara gelir gelmez yiyecek fiyatlarında % 17 bir artış oldu. Bu durum, işçilerin, yoksul ve orta halli köylülerin, bütün dar gelirlilerin hayat yükünü daha da ağırlaştırıyor.⁽¹⁾ Toptan eşya fiyatları da hızla artmaktadır. Ankara, İstanbul İzmir gibi büyük şehirlerin geçim endeksleride büyük halk yığınları ve sabit gelirlili vatandaşlar zararına yükselmiştir. Bu artış 1966 yılında toptan eşya fiyatlarında yüzde 16 geçinme endekslerinde de 20-22 dolayındadır.

1966 yılının ilk üç ayında genel endekslerde görülen % 13, oranındaki artış, ülkemizin ekonomik hayatında tehlikeli bir eğilim olarak belirtilmektedir. AP-nin ileri gelenleri, özellikle Başbakan Demirel, emekçi, yığınlarının günlük hayatını etkileyen bu önemli konuyla ilgili sorulara, karşılık; «Pahalılık, refah elâmetidir» tezini savundular. Bugün iktidarda bulunan bir partinin en yetkili ve sorumlusunun ağızından çıkan bu sözler, AP-nin bugün ülkemizde uyguladığı ekonomi politikasının felsefesidir. AP, bir parti olarak bugün ülkemizde bu kökten hatalı görüşün muhtevasını uygulamaktadır.

Türk toplumundaki sosyal adaletsizliği aşağıdaki resmi istatistik verileri açıkça gösteriyor: Milli Gelir dağıtımında adaletsizlik: Bilindiği gibi Türkiye nüfusunun yüzde 80'i millî gelirin yüzde 43-nü alıyor. Geri kalan

(1) TKP, MK Birinci Sekreteri Y. Demir yoldaşın «Türkiyedeki durum» raporundan.

yüzde 20-si ise, bu gelirin yüzde 57-sini almaktadır. Aileler arasındaki dağılım, şu neticeleri veriyor.

3 milyon 787 bin aile milli gelirin yüzde 34-nü, dolayısıyla 18 milyar lirayı almaktadır. Bu gelirin sahipleri nüfusumuzun yüzde 73-dür. 434 bin aile ise yılda 2 bin liranın altında ve yekûn olarak 713 milyon lira almaktadır. Öte yanda 1.029 aile 1 milyar lirayı, 12 bin 494 aile ise dört buçuk milyar lirayı paylaşmaktadır.

Milli Gelirden 15 milyar lira alan 326 bin aile 850 milyon; 9 milyar lira alan memur, işçi ve ücretliler ise 2 milyar 560 milyon lira vergi ödüyor.

300 bin köylü ailesinin hiç toprağı yok. 400 bin ailenin 1-5 dönüm toprağı var. Bunun toplamı 1 milyon 143 bin dönümdür. Halbuki, sadece 491 ailenin elindeki toprak miktarı 4 milyon 56 bin dönüm.

Kredilerin yüzde 71,5'u nüfusun yüzde 4'üne veriliyor. Buna karşılık nüfusun yüzde 96'sı kredilerin sadece yüzde 28,5 dan faydalanabiliyor.

Müstahsil mallarının değerlendirilmesinde de aynı düzensiz dağılımlar karşımıza çıkmaktadır. Ve bütün bunlar yoksul köylü vatandaşın daima aleyhine işlemektedir. Meselâ 1965 yılı resmi tütün rakamlarına göre 454 bin tütün ekicisi köylü aileye 41 milyon lira düşerken, bunların elinden tütünleri yok pahasına alan 120 kadar ihracatçı tütün tüccarı 303 milyon lirayı paylaşmaktadır. Yabancı sermayedeki gelir dağılımı da mevcut adaletsizlik örneklerinden biridir.

AP sözcüleri ve özellikle başbakan, hükümet programı felsefesinin özel teşebbüse dayandığını, yabancı sermayeye güvenildiğini büyük bir titizlikle belirtmektedirler.

Parti sözcülerinin ve başbakanın ifadelerinden çıkarılacak sonuçlar, hükümet Programına temel olan felsefe, hükümetin girişeceği sanayileşmenin özel teşebbüs eliyle gerçekleştirileceğidir. Plân, vergi, krediler hep bu amaca hizmet edecek biçimde düzenleniyor. Hükümetin bu anlayışı; 27 Mayıs öncesi başarısız, memleket ekonomisini tahrip eden, bir ekonomik politikaya dönüştür. Bu politika, sosyal ve ekonomik bünyemiz için yeni yaralar açıyor.

AP-nini toprak reformu görüşü de büyük toprak sahibi ağa-bey sınıfının çıkarlarını koruma temeline oturtulmuştur. Toprak reformu konusunda iktidar partisi AP ile, başta CHP olmak üzere öteki burjuva partileri arasında ciddi ihtilâflar vardır.

Toprak reformunu sadece toprak dağıtımı anlamında bir teknik mesele olarak anlayan AP, «Türkiye'de dağıtılacak toprak yoktur, ya da çok azdır; dolayısıyla toprak reformuna ihtiyaç olamaz» teziyle toprak reformu sorununun sosyal-ekonomik köklerini örtbas etmek çabası içindedir. AP iktidarı, memleketimizin gelişmesiyle ilgili bütün öteki konularda olduğu gibi bu önemli konuda da iktidarsızlık içindedir. AP iktidarı, Türk toplumunun 45 yıldır çözüm yolu bekliyen, 45 yıldır, iktidar propagandasının en başta gelen meselesi olan toprak reformu konusunda, komprador,

tefeci ağabey niteliğini, Türk halk yığınları ve dünya kamu oyu önünde bir defa daha ispatlamıştır.

Türkiye İkinci Dünya Harbinden sonra girdiği harb bloklarının ve askeri paktların en ağır yükü altındadır. 500 binlik bir ordu tutmak zorunda bırakılmıştır. Bundan 48 yıl önce bir Milli Kurtuluş Hareketi veren Türkiye bugün NATO, SENTO gibi harb bloklarında emperyalizmin Orta Doğuda bekliçiliğini yapıyor. Milli kurtuluş hareketi yürüten halkların savaşını ezmek için Amerikan emperyalizmine üsler veriyor. Fakat öte yandan da bu üslere karşı çıkan güçlerde geliyor. Demir yoldaşın da belirttiği gibi: «NATO Türkiyede geneloyu kendisine karşı çevirmiştir. Birleşik Amerikanın saldırgan niyetlerini her yerde açığa vurmağa, özellikle Viyetnamda giriştiği barbarca harbin milletlerarası havada yarattığı gerginlik, Türkiye genel oyunu ciddi şekilde kaygılandırmağa başladı. NATO'nun önemini kaybettiği ve Türkiyenin milli menfaatleriyle çeliştiği inancı ordu içinde de yayılmaktadır. Türkiye elinde olmadan bir gün kendisini istemediği bir nükleer harbin içinde bulacağı kaygısındadır NATO'nun geçirmekte olduğu kriz, özellikle Fransanın tutumu, Türkiye Genel kurmayını düşündürmektedir.»⁽¹⁾

Milli Demokratik Cephe sorumu

Bayar-Menderes diktatörlük rejimini deviren 27 Mayıs Haraketi, ülkemizin politik hayatını etkileyen, bazı demokratik özgürlüklerin yer aldığı bir Anayasa getirdi. Fakat, 27 Mayıs, ülkemizde emperyalizmin, gerici liğin dayanaklarını yok edemedi; yabancı sermayenin memleket ekonomisinin ana kollarını ele geçirme çabasını önleyemedi, gereken tedbirleri alarak yabancı sermayenin ağalığına, yerli büyük sermaye ile ortaklaşa Türkiye'yi emperyalizmin bir atlama tahtası olarak kullanmasına karşı çıkamadı; köyde feodalizmin, büyük toprak mülkiyetinin sosyal-ekonomik köklerini kazıyamadı. Köylü, yığınlarını toprağa mavuşturalacak, topraksız ve az topraklı köylüleri toprak ağalığının bağımlılığından kurtaracak adaletli köklü bir toprak reformu yapamadı. Türkiye'yi emperyalizmin harb makinesinin kuyruğuna bağlayan askeri pakt ve bloklardan, NATO'dan SENTO'dan çıkmadı. Bir tüm olarak mevcut politik ve ekonomik düzenin bünyesini değıştiremedi. Bu düzenin ekonomik ve politik yapısını korumayı amaç edinen kısır, biçimsel reformlarla yetindi. Bu gelişmenin sonucu olarak sosyal-ekonomik ve politik pozisyonlarını koruyan gerici unsurlar, yeniden ve bu defa, kanuni yollarla «bir ters-devrim niteliği taşıyan iktidarlarını kurdular.

Bugün bütün gerici elemanları, din sömürücülerini, emperyalizmden yana olan bütün güçleri bağrında toplayan AP, ülkemizin sosyal-ekonomik

---

(1) Bak Y. Demir sözü geçen rapordan, sf. 11.

dönüşümler uğrunda mücadele eden devrimci güçlere karşı geniş bir savaş cephesi açmıştır. Fakat bugün ülkemizde barışçı güçler, ilerici güçler, demokratik dönüşümlerden yana, bağımsız, haysiyetli, kişiliği olan bir dış politika uğrunda savaşan güçler yabancı sermayenin ağalığına, yerli ve yabancı tekellerin soyguncu politikasına paydos diyen; Atatürk ilkelerinden yana olan emperyalizme karşı örgütlenen, savaşan güçler, küçümsenmeyecek kadar çoktur. Bu güçler birleşme eğilimini gerçekleştirirlerse örgütlü savaş yürütülürse memleketimizin ilerdeki gelişmesi olumlu yönde etkilenebilir, Türkiye barışçı bir dış politika izliyerek, «Kapitalist olmayan gelişme» yoluna adımlar atabilir Gerici AP iktidarının izlediği halk düşmanı politika bugün ülkemizin bütün sınıf ve sosyal tabakalarının sosyal ve ekonomik durumunu, geniş emekçi yığınlarının çıkarlarını sarsmaktadır.

AP iktidarının bugün ülkemizde uyguladığı iç ve dış, sosyal ve ekonomik politika, sözün en geniş anlamında bütün yön ve yöntemleriyle gerici politikasıdır; Amerikadan yana, yabancı sermayenin çıkarlarını savunan emperyalizmden yana, halk aleyhtarı politikadır.

İlerici güçler, memleketinin uçuruma gittiğini gören milli felâkete sürüklendiğini gören her namuslu vatandaş bu durumu daha fazla dayanamaz, dayanmamalıdır.

Ayrı ayrı çıkışlar, ortak çıkışlar, örgütlü çıkışlar dönemine geçmelidir. İşçinin sınıf savaşı, köylünün toprak savaşıyla birleşmeli, halk yığınlarının hayat, geçinme kavgası aydının özgürlük, üniversite gençinin demokratik tedris sistemi, demokratik kalkınma mücadelesiyle; askerin Amerikansız, milli çıkarlara ve barışa hizmet eden bir ordu kurma çıkışları komünistin milli bağımsızlık, demokratik dönüşümler, anti-emperyalist savaşıyla birleşmeli; *biribirine sıkı sıkıya, savaş diyalektiğinin zinciriyle bağlı olan bu savaş kolları Demokratik Cepheye toplanmalı, büyük bir sel gücüyle AP-nin temsilciliğini yaptığı gericiğe, emperyalizmin ağalığına karşı akmalıdır.*

Milli Demokratik Cephe sorunu bugün ülkemizde bir numaralı savaş sorunudur. Ülkemizde ilerici güçlerin savaş başarısı eninde sonunda buna bağlıdır. Türkiye Komünist Partisi, en ağır, gericiğin en çok azdığı günlerde bile bağımsız, demokratik, barışsever Türkiye uğrundaki savaşın ön saflarında yer almıştır. Teröre, işkenceye, kovuşturulmaya rağmen savaş bayrağını hiç bir zaman elinden bırakmamıştır. Partimizin 47 yıllık tarihi bunu ispatlamıştır. Türkiye Komünist Partisi, 'milletlerarası dayanışma, proletar enternasyonalizmi bayrağını her zaman yükseklerde tutmuştur. TKP, milletlerarası Komünist ve İşçi hareketinin birliği uğrunda alınan bütün tedbirleri desteklemiştir, bu yönde bütün çabalarını kullanmıştır. TKP, milletlerarası Komünist ve İşçi hareketinin birlikte kabul ettiği dökümanlara bağlıdır.

Emperyalizmin harpçi ve sömürücü politikasının iç yüzünü halk yığınlarına duyuran TKP, son İsrail saldırısında Arap halklarıyla dayanışmasını

bildirerek Türk halkına yayınladığı çağrıda şöyle deniyor: «AP Hükümetinin, saldırgan emperyalist devletlerle askeri iş birliği politikasında ayak diremesi, Suriye ve diğer Arap ülkelerine saldırmak için alarm işareti alan topraklarımızdaki askeri yabancı üsler memleketimizi büyük bir felâketin eşiğine getirmiştir.

«Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, memleketimizin bütün işçilerini, köylülerini, aydınlarını, er ve subaylarını ve bütün Türkiye halkını bu çok tehlikeli durum karşısında uyanık olma, bu tehlikeyi önlemek için güçbirliği yapma çağırıyor. Memleketimizin, halkımızın varlığı ve yokluğu söz konusudur. Türkiye Komünist Partisi, bütün Türkiyenin kaderini ellerinde tutanları bu korkunç gerçeği anlamaya çağırıyor.» Türk komünistleri, 1919–1923 Milli Kurtuluş Hareketinin en ön saflarında savaştılar. Türk komünistleri, İkinci Dünya Harbi sıralarında Türk hükümetinin harb hazırlıklarına karşı savaşanların ön saflarında yer aldılar.

Bayar-Menderes diktatorasına karşı savaşanların ön cephesinde Türk komünistleri vardı.

Bugün Türk komünistleri bütün Türk halkının yürüttüğü anti-emperyalist, bağımsızlık savaşının, ikinci milli kurtuluş savaşının en ön saflarındadırlar.

Bundan 48 yıl önce başlayan ve Türkiyeyi bölmek isteyen saldırgan güçleri memlekette kovarak birinci aşamasını bitiren Milli Kurtuluş savaşı, bugünde memleketimizde devam ediyor. Bu savaş memleketimizin bütün ilerici demokratik güçlerinin, işçi sınıfının, emekçi köylü yığınlarının, yurtsever aydınlarımızın er ve subaylarımızın yine emperyalizme karşı yürüttüğü milli bağımsızlık savaşıdır. Barışsever, demokratik bir Türkiye uğrunda yürütülen savaştır. Bundan 48 yıl önce olduğu gibi bugünde baş düşmanımız yine emperyalizmdir. O gün olduğu gibi bugünde Türk toplumunun esas çelişmesi emperyalizm ve onunla işbirliği eden büyük toprak ağaları – tekelci burjuvazi ile emekçi yığınları arasındaki çelişmedir.

Bu düşman bugün ülkemize silâhla gelmemiştir. İşbirlikçi burjuvazinin imzaladığı ikili anlaşmalarla, gizli ve açık birçok antlaşmalarla Türkiye-mize yerleşerek tüfek namlularını doğrudan doğruya Türk halkının göğsüne, onun bağımsızlığına milli çıkarlarına dayayan bu düşman, Doğu hudutlarımızı «Kara gün dostumuz» millet olarak ölüm kalım savaşı yürüttüğümüz yıllarda halkımıza dost eli, kardeş eli uzatan Sovyetler Birliğine karşı mayın tarlalarıyla döşemiştir. Bugünde 32 milyonun mezarını bu baş düşman, emperyalizm kazıyor. Türk milletinin bildiği bir gerçeği tekrarlıyoruz: Yüce Oktobrun ışık tuttuğu Türkiye Milli Kurtuluş, milli boğunsuzluk savaşı bitmemiştir. Bu savaş nasıl ve ne gibi biçimler alırsa alsın tam bir milli bağımsızlık elde edilinceye kadar devam edecektir.

«Kurtuluş yıllarında olduğu gibi, bütün namuslu, yürekli, gerçekten yurtsever kuvvetlerin bir milli cephede işbirliği etmeleri, dayanışmaları kutsal bir ödevdir.»

TKP Merkez Komitesi, memleketin bugünkü gerçek durumu ve hükümetin faşist diktatoraya yönelme davranışı üzerine yayınladığı Bildiri de Milli Demokratik Cephe zorunluğunu bir kerre daha belirtmektedir. Yayımlanan bu Bildiride: «Gerici çevreler, emperyalist tekellerle çıkarları birleşen sermaye ve toprak kodamanlarının faşist diktatörlüğünü memleketimizde kurmak istiyorlar. Türkiye halkı buna müsaade etmeyecektir. Bu tehlikeyi önlemek için güvenebileceği kuvvetler bağrında bol bol vardır. Bu kuvvetlerin birliği, dayanışması ve aktif hareketi artık geciktirelemez bir zorunluk olmuştur.» Deniliyor.

İÇİNDEKİLER

C. B. Marks

Oktobr Devrimi'nin 50. Yıldönümüne doğru

Oktobr ve milli kurtuluş hareketi 405

Walter Hollitscher

Kapitalizmde aydınların sorumluluğu 416

Jack Woddis

İngiliz emperyalizminin dünkü ve bugünkü taktiği 425

Ramiro Otero

Halk güçlerinin birliği sorunu 434

OKTOBR DEVRİMİNİN 50. YILDÖNÜMÜNE DOĞRU

Sovyetler Birliği bugün – Sosyalist tarım 441

Yarım yüzyıl önce – olaylar ve rakamlar 443

ŞANLI BİR TARİHİN ANILMASI

Bulgaristan Halk Cumhuriyetinde 446

Sosyalist Macaristanda 448

M. Salibi

Suriyedeki durumun bazı yönleri 451

VIYETNAM SAVAŞI

Top ağızına sürülecek yem sağlayıcı – Güney Kore

Birleşik Amerika'nın uydusu 458

ÖZEL SAYFALARIMIZ

Ahmet Akıncı

Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi ve Türkiyede Milli Kurtuluş Hareketi 464

İngilizcesi:

Central Books Ltd., 37 Grays Inn Road, London, W. C. 1.

İtalyancası:

Libreria Rinascita, Via delle Botteghe, Oscure 2. Roma

Almancası:

«GLOBUS»-Vertrieb ausländischer Zeitschriften, Wien XX,
Höchstädtplatz 3

Yunancası (Kıbrıs'ta):

Laikon Praktorion, Tricoupi Street, 53 r., Nicosia

Rusçası:

Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6, Thákurova 3

Fransızcası:

Societe d'Édition et d'Enformation 9, Boulevard des Italiens Paris (2e)

İspanyolcası:

Ediciones Pueblos Unidos Casilla Correo 589, Montevideo

Japoncası:

Nauka Ltd., 2, Kanad-Zinbocho 2-chome, Chiyoda-ku, Tokyo

İsveç dilinde:

Arbetarkultur, Söderarmsvagen 36, Johanneshov 6, Stockholm

Bulgarcası:

Raznoiznos, 1, Rue Tzar Assen, Sofia

Türkçesi:

«YENİ ÇAĞ» – Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6,
Thákurova 3